

गणराज्य
भारत

अर्थ

वार्षिकांक २०१५-२०१६

act state
amendment law
constitution
part
article
legislative
governance
list
members
provisions
respect
office
clause
india
council
states
made
legislative
governance
list
members
provisions
respect
office
clause
india

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

प्रार्थना

ओम्... भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम् देवाः ।
भद्रं पश्येमाक्षभिर्य जत्राः ॥
स्थिरै रंगैस्तुष्टुवांसस्तनुभिः ।
व्यशेम देवहितं यदायुः ॥

प्रशिक्षणार्थिनः सर्वे । वयमत्र समागतः ॥
स्मरेम बोधवाक्यत्रः । सा विद्या या विमुक्तये ॥

या कुन्देन्दुतुषारहारधवला या शुभवस्त्रावृता ।
या वीणावर वण्डमण्डितकरा या श्वेतपद्मासना ॥
या ब्रम्हाच्युतशंकर प्रभृतिभिः देवैः सदा वंदिता ।
सा मां पातु सरस्वती भगवती निः शेष जाड्या पहा ॥

आता विश्वात्मके देवे, येषं वाग्यज्ञेतोषावे ।
तोषोनि मज द्यावे पसायदान हे ॥

जें खळांची व्यंकटी सांडो तथा सत्कर्मी रती वाढो ।
भूता परस्परे जडो मैत्र जीवांचे ॥
दूरितांचे तिमिर जावो विश्वस्वधर्म सूर्ये पाहो ।
जो जे वांछील तो ते लाहो, प्राणीजात ॥

विद्यालय हे मंदिर सुन्दर प्रयाग जणू हे प्रज्ञेचे ।
ज्ञान दिवाळी शोभा उजळी प्रसन्न गृह हे विद्येचे ॥
समता, ममता, त्याग, बंधुता, सेवा गुण हे नित्य स्मरा ।
अमृतत्वाच्या जयजयकारा ज्ञान धनाची कास धरा ॥

समर्पितांचे जीवन जगणें प्रतिभारत हा छंद महा ।
तोचि शिक्षक संस्कृति रक्षक ज्ञानदान ही ज्यास स्पृहा ॥
इये भारती ज्ञानआरती उन्मेषांची अर्ध्यफुले ।
अर्पित सजले विद्यामंदिर मांगल्याची ज्योत जळे ॥

या वेदीवर अज्ञतमाचा अहंपणाचा होम करू ।
स्फूर्तिदीप्तीला प्रेरक ऐषा कृतिने विद्यालय सजवू ॥
भगीरथ होऊ हीच प्रतिज्ञा, चैतन्याचा फुलवू मळा ।
देवि शारदा प्रसन्न होवो, साधकास ह्या 5 तिचा लळा ॥

इथे नित्य व्हावे, सुखी सर्व जीव ।
इथे आयुरारोग्य नांदो सदैव ॥
सदानंद मांगल्य लाहोत सर्व ।
नसो दुःख कोणा, असो शांतिपर्व ॥

ओम्... सहानाववतु, । सहनौ भुनक्तु ।
सहवीर्यं करवावहै ॥
तेजस्विना वधीतमस्तु ।
मा विव्दिषावहै ।
ओम् ... शांतिः शांतिः शांतिः ... ॥

**SANT GADGE BABA
AMRAVATI UNIVERSITY**
AMRAVATI - 444602
(M.S.)

☎ : 2662206, 2662207, 2662208, 2662249, 2662358.
website : www.sgbau.ac.in

FAX NO. 0721-2660949, 2662135

No.:SGBAU/8/C-1345/2016.
Date: 29.11.2016

✓ To,
The Principal,
Government College of Education,
Dist.Akola.

**Subject :- Permanent Affiliation under section 88 of Maharashtra
Universities Act, 1994 regarding.**

Ref'nce:- 1)Your letter Outward No.GCE/Akola/Astha/2015-16/423dated 30/12/2015 .

Sir,

With reference to your letter cited above, it is to inform you that, the Academic Council of Sant Gadge Baba Amravati University, in its meeting held on dated 17/10/2016 vide item no.96 resolved to grant Permanent Affiliation to your college for courses/subjects as mentioned in the following table, from the session 2016-2017 subject to the fulfillment of the conditions as mentioned below :-

Even though your college / Institutions is granted Permanent Affiliation it shall continue to pay annual affiliation fee as prescribed in Direction no. 39/2004, dated 20.10.2004.

Sr.No.	Course/s-	Subject/s
1.	B.Ed.	As per syllabus

Yours faithfully,

Director (BCUD)
Sant Gadge Baba
Amravati University, Amravati.
Amravati University
Amravati

Copy with compliments to :-

1. Director of Higher Education, Maharashtra State, Pune-1
2. Joint Director of Higher Education, Amravati University, Amravati.
3. Controller of Exam, Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati.
4. Finance & Accounts Officer, Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati.
5. Director of Student Welfare, Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati.
6. Dy. Registrar (Devp.), Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati.

राष्ट्रीय मूल्यांकन एवं प्रत्यायन परिषद
विश्वविद्यालय अनुदान आयोग का स्वायत्त संस्थान

NATIONAL ASSESSMENT AND ACCREDITATION COUNCIL
An Autonomous Institution of the University Grants Commission

Certificate of Accreditation

*The Executive Committee of the
National Assessment and Accreditation Council
on the recommendation of the duly appointed
Peer Team is pleased to declare the
Government College of Education
Ramdas Petli, Akola, affiliated to Sant Gadge Baba Amravati University, Maharashtra as
Accredited
with CGPA of 2.35 on four point scale
at B grade
Valid up to January 04, 2018*

Date : January 05, 2013

*H. K. Kulkarni
Director*

अर्घ्य २०१५-२०१६

महाराष्ट्र शासन

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

अर्घ्य
वार्षिकांक

२०१५-२०१६

..प्रेरक व प्रकाशक..
डॉ. राजेंद्र भि. मानेकर
प्राचार्य

..मार्गदर्शक..
प्रा.डॉ.कु. गोकर्णा मानकर
सहयोगी प्राध्यापक

..संपादक..
श्री अनिल अशोक मनवर
कु. विजया गंगाधर तारेकर

..सदस्य..

कु. अपर्णा शंकरराव दुधे
कु. स्वाती बाबुराव पुंडकर

श्री राकेश प्रकाश मुदिराज
श्री रोहित सखाराम घोडे

अर्घ्य २०१५-२०१६

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

अर्घ्य

वार्षिकांक प्रकाशन समिती

२०१५-२०१६

..अध्यक्ष..

प्राचार्य डॉ. राजेंद्र भि. मानेकर

..सदस्य..

प्रा.डॉ.कु. गोकर्णा मानकर

प्रा.डॉ.नीलिमा अ.मोरे
(सहाय्यक प्राध्यापक)

डॉ. संकेत श्री राऊत
(ग्रंथपाल)

श्री अनिल रा. तसरे
(मुख्य लिपिक)

..प्रशिक्षणार्थी..

श्री अनिल अशोक मनवर
(अर्घ्य मंडळ, सचिव)

कु. विजया गंगाधर तारेकर
(अर्घ्य मंडळ सचिव)

..सदस्य..

कु. अपर्णा शंकरराव दुधे
कु. स्वाती बाबुराव पुंडकर

श्री राकेश प्रकाश मुदिराज
श्री रोहित सखाराम घोडे

अर्घ्य २०१५-२०१६

...अर्पण पत्रिका...

भारतरत्न भारतीय घटनेचे शिल्पकार, शोषित, पीडित जीवनमान प्रकाशमान करून
इतिहासाला क्रांतीकारी वळण देणारे महामानव

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

यांच्या शतकोत्तर रौप्य महोत्सवी (१२५ वी) जयंती वर्षानिमित्त विनम्र अभिवादन !

अर्घ्य वार्षिकांक समर्पित

III

समता, स्वातंत्र्य, विश्वबंधुत्व या तीन तत्वावर आधारित जीवनमार्ग म्हणजे लोकशाही.

प्राचार्यांचे मनोगत.....

शैक्षणिक सत्र २०१५-१६ चा "अर्घ्य" वार्षिकांक प्रकाशित करतांना मला विशेष आनंद होत आहे. या महाविद्यालयाच्या प्राचार्य पदाचा कार्यभार दि. २७ जुलै २०१६ ला मी स्विकारल्यानंतर एन.सी.टी.ई. च्या निकषानुसार विद्यार्थी संख्या कमी झालेली असतांना अनेक आव्हाने स्विकारत महाविद्यालयाची प्रतिष्ठा कायम राहावी व संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठाच्या २ वर्षांच्या नवीन अभ्यासक्रमास अनुसरून सर्व उपक्रम राबविण्याचा प्रयत्न महाविद्यालय करत आहे व त्याचीच फलश्रुती म्हणजे प्रस्तुत "अर्घ्य" वार्षिकांक होय.

या वार्षिकांकात विद्यार्थ्यांमध्ये असलेल्या प्रतिभांचा व सुप्तगुणांचा विकास दृष्यस्वरूपात सादर करण्याचा प्रयत्न विद्यार्थ्यांनी केलेला आहे. त्यांच्या या गुणांचे कौतुक व्हावे व त्यांना अधिक प्रतिभावान होण्याचे दृष्टीने महाविद्यालयाचा हा वार्षिकांक प्रसिध्द करण्याचा उपक्रम होय.

या महाविद्यालयातून अनेक चांगले शिक्षक घडविण्याचा प्रयत्न होत असतो, परंतु आता एक चांगला "माणूस" घडविणे हे आमचे कर्तव्य समजतो व त्यादृष्टीनेच हा वार्षिकांक प्रसिध्दीचा आगळावेगळा प्रयत्न.

सर्व प्रशिक्षणाथ्यांना त्यांच्या पुढील वाटचालीसाठी हार्दिक शुभेच्छा !

डॉ. राजेंद्र भि. मानेकर

प्राचार्य

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

मनोगत.....

शिक्षणातूनच सर्वांगीण परिवर्तन होऊ शकते यावर श्रद्धा असणारे, स्वातंत्र्य, समता, बंधुता, न्याय या मूल्यावर आधारित समाज घडविण्यासाठी शैक्षणिक क्रांतीची आवश्यकता असल्याची जाणीव असणारे 'शिक्षा, संघटित व्हा व संघर्ष करा' असा संदेश देऊन शोधित, पीडितांना आपल्या हक्काविषयी जागरूक करणारे युगपुरूष डॉ. वावासाहेब आंबेडकर यांचे शतकोत्तर रौप्य महोत्सवी जयंती वर्ष त्यानिमित्त त्यांना विनम्र अभिवादन व अर्घ्य वार्षिकांक समर्पित.

शैक्षणिक सत्र २०१५-२०१६ चा अर्घ्य वार्षिकांक आपणांस सादर करतांना अत्यंत आनंद होत आहे. एन.सी.टी.ई. चा डिसेंबर २०१४ च्या निर्णयानुसार दोन वर्षांच्या शिक्षक प्रशिक्षण अभ्यासक्रमाची ही पहिली बॅच.

परिवर्तन हा जगाचा नियम आहे. शिक्षणातून व्यक्तीला जीवनाकडे वघण्याचा समृद्ध आणि उदात्त हेतू प्राप्त होतो. स्वतःच्या विकासाबरोबर ती समाज, राष्ट्र, मानवप्राणी, विकासाची वैश्विक विचारधारा अंगिकृत करते. अशी विचारधारा प्रत्यक्ष शिक्षणतज्ज्ञ, मानसशास्त्रज्ञांनी व्यक्ती केली. आजच्या युगामध्ये संगणकामार्फत विविध क्रांतीकारी बदल झाले. जग अगदी खेड्याचे रूप घेऊन जवळ आले. माहिती तंत्रज्ञानाचा वेग वाढला. यामुळे शिक्षणामध्ये प्रत्येक बदलाचा हस्तक्षेप होऊन शिक्षणक्षेत्र विकसित होऊ लागले.

आजच्या माहिती तंत्रज्ञान युगात शिक्षकांची भूमिका सर्वात महत्वाची आहे. चिकित्सक वृत्तीचा शिक्षक, नवीन ज्ञान समाजातील शेवटच्या घटकापर्यंत पोहोचविण्याचे कार्य करणारा संदेश वहक आहे. समाजात त्याला विविध प्रकारच्या भूमिका पार पाडाव्या लागतात. त्यासाठी आवश्यक ज्ञान, तंत्र आणि कौशल्य आत्मसात करणे आवश्यक आहे. अध्यापक महाविद्यालयाद्वारे अशा प्रकारचे कुशल अध्यापक कार्य समर्थपणे केल्या जाते.

अर्घ्य वार्षिकांक म्हणजे प्रशिक्षणार्थ्यांच्या भावविश्वाचे प्रतिबिंब, महाविद्यालयीन उपक्रमांचा लेखाजोखा. यावर्षीच्या वार्षिकांकाला मूर्तरूपात साकार करण्याची जबाबदारी अर्घ्य मंडळ सचिव श्री अनिल मनवर कु. विजया तारेकर, कु. स्वाती पुंडकर व इतर सदस्यांनी समर्थपणे सांभाळली त्याबद्दल ते अभिनंदनास व कौतुकास पात्र आहेत.

'अर्घ्य' वार्षिकांक पूर्णत्वास नेण्यासाठी ज्यांचे सहकार्य लाभले त्यामध्ये महाविद्यालयाचे मा. प्राचार्य डॉ. मानेकर यांची प्रेरणा व मार्गदर्शन महत्वपूर्ण आहे. त्याबद्दल मी त्यांच्याप्रती आभार व्यक्त करते. तसेच प्रकाशन समिती सदस्य प्रा.डॉ.नीलिमा अ. मोरे, ग्रंथपाल डॉ. संकेत राऊत व मुख्य लिपिक श्री. अनिल तसरे यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले त्यांचे आभार मानते. तसेच प्राध्यापक वृंद कार्यालयीन कर्मचारी वर्ग प्रशिक्षणार्थी बंधुभगिनींनी आमच्या आवाहनाला उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला त्यांचे आभार मानते. 'अर्घ्य' वार्षिकांकाला सुंदर, आकर्षक रूप देण्याचे काम श्री मंगेश जोशी, अश्विनी प्रिंटर्सचे संचालक यांनी पार पाडले त्याबद्दल त्यांना मनःपूर्वक धन्यवाद देते.

सऽऽर्वे भवन्तु सुखिनः । सऽर्वे भवन्तु निरामया ॥

आपली स्नेहांकित,
डॉ.कु. गोकर्णा कु. मानकर

....संपादकीय....

तुला पाहिले ऋतूऋतूतून, फुलाफळांतून
या गगनातून या मातीतून
स्थितीगतीतून
संघर्षातून, सुखदुःखातून, व्यथे व्यथेतून,
या सृष्टीतून, अन् भवतीच्या मानवतेतून,
रे कसे शोधू तूज वेड्यापरि मी तुलाच टाकून...
मी कधीच नाही म्हटले, की तु दे मज दर्शन...

कुणी कुणाला कशाकशात पाहावे.... हे ज्याचे त्यानेच ठरवावे.... अन् पाहतच राहावे.... बोलतच राहावे.... गातच राहावे.... वाचतच राहावे.... लिहितही जावे.... कुठेही अगदी वेलींवर ... पानांवर.... दगडांवर.... मनावर.... पाण्यावरही... फेसबुकवर.... व्हाट्सअप... इन्स्टाग्राम.... ऑफ्ट... युट्युब... आणि बऱ्याच काही नि कशावर....

पण कधीतरी माणसेही वाचावीत... अख्खीच्या अख्खी... त्यांनाही काय म्हणायचं आहे ते ऐकण्यासाठी कुठे वेळच नाही आपल्याला वा आपल्याला ती भाषाच जणू कळत नाही हल्ली... फेसबुक, व्हाट्सअप.... वगळता वेळच नसतो आपणाकडे... खर्च होतो पैसा, आयुष्य ... झिजतात पुस्तकं... बाकं.... चहाची कपं.... लिहायचे पेन.... अन् शिक्षणाचा पाढा...

जगायचं, वाचायचं, लिहायचं, गायचं, नाचायचं, वाजवायचं, खेळायचं नि बोलायचं राहूनच जाईल ना... मनातली खद खद व्यक्त करावीशी वाटते ना ! म्हणूनच तुमचा - आमचा नव्हे तर आपलाच जिवाळ्याचा 'अर्घ्य' वार्षिकांक (२०१५-१६) ती हूरहूर, ती खद खद दूर करतो.

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथे या पाखरांना कल्पनांच्या, भावनांच्या, महत्त्वाकांक्षेच्या हिंदोळ्यावर स्वार होऊन मनसोक्त झुलावे वाटते.... व जोडीला तुम्हा सर्व गुरूवर्यांकडून मायेची उब, ओलावा, सहवास, सुवर्णसंधी व जीवनगाणं शिकविणाऱ्या व पंखात बळ देऊन आमच्या ध्येयसिध्दीची शिदोरी म्हणून अर्घ्य वार्षिकांकाची २०१५-१६ ची ही आवृत्ती वाचकांच्या स्मृतिस पात्र ठरावी ही मनीची इच्छा व्यक्त करतो...

अर्घ्य मंडळाच्या मार्गदर्शक प्राध्यापक डॉ. कु. गोकर्णा कृ. मानकर आणि प्रा. डॉ. नीलिमा अरविंद मोरे यांचे अमूल्य मार्गदर्शन, प्रेरणास्थान मा. श्री. डॉ. राजेंद्र भि. मानेकर, सर्व गुरूवर्य ह्यांचे अमूल्य सहकार्य तसेच कार्यालयीन कर्मचाऱ्यांचे सहकार्य व ज्यांच्या अविष्कारातून हा वार्षिकांक साकार झाला ते छात्राध्यापक, या सर्वांच्या ऋणात राहून आम्ही हा अर्घ्य वार्षिकांक (२०१५-१६) समस्त वाचकांना अर्पण करित आहोत.

...विद्यार्थी संसद...

डॉ. राजेंद्र भि. मानेकर, प्राचार्य,
डॉ.अर्चना ग. वातकर - मार्गदर्शक, विद्यापीठ प्रतिनिधी - कु. भावना भि. संकोपाळ,
विद्यार्थी प्रतिनिधी - श्री सौरभ ओ. मोरखडे, महिला प्रतिनिधी - कु. विजया गं. तारेकर,
सांस्कृतिक प्रतिनिधी - श्री ज्ञानेश्वर सं. वाघ, क्रीडा प्रतिनिधी - श्री सुरेंद्र कि. गुळसुंदरे, प्रसिद्धी प्रमुख - श्री पवन उ. पाटील

...संपादक मंडळ...

डॉ. राजेंद्र भि. मानेकर, प्राचार्य,
डॉ.कु. गोकर्णा मानकर - मार्गदर्शक, डॉ.सौ.नीलिमा अ. मोरे - सहमार्गदर्शक, श्री अनिल रावसाहेब तसरे - मुख्य लिपिक,
श्री संकेत राऊत - ग्रंथपाल, श्री अनिल अशोक मनवर - अर्घ्य मंडळ सचिव, कु. विजया गंगाधर तारेकर - सचिव,
अर्घ्य मंडळ, सदस्य : कु. स्वाती वावुराव पुंडकर, कु. अपर्णा शंकरराव दुधे, श्री. राठेश प्रकाश मुदीराज, श्री रोहित सखाराम घोडे

....स्थानिक सल्लागार समिती....

अध्यक्ष

मा.डॉ. सुरेखा काळकर
शिक्षक सहसंचालक
उच्च शिक्षण, अमरावती विभाग, अमरावती.

सदस्य सचिव

डॉ. राजेंद्र भि. मानेकर
प्राचार्य, शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

स्थानिक सदस्य

प्रा. प्रमोद बोर्डे
श्री. शिवाजी कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, अकोला.

प्रा. अंजली राजवाडे

राधादेवी गोयनका महिला महाविद्यालय, अकोला.

डॉ. मनोहर मोतीरामजी दांडळे

महाविद्यालयीन अध्यापक
प्रा.डॉ.सौ. वसुधा वि. देव
प्रा.डॉ. रोहिणी वि. तडस
प्रा.डॉ.कु.गोकर्णा कृ. मानकर

कार्यालयीन कर्मचारी

श्री. अनंत भार्गव दांडेकर

- ❖ अर्घ्य : ARGHYA
- ❖ प्रकाशक व मालक : (सर्व हक्क सुरक्षित)
शासकीय अध्यापक महाविद्यालय,
रामदास पेठ, अकोला
जि. अकोला (महाराष्ट्र)
- ❖ अक्षर जुळणी : श्री मंगेश अशोक जोशी
मुखपृष्ठ व सजावट : अश्विनी प्रिंटर्स
रामदास पेठ, अकोला. (म.रा.)
भ्रमणध्वनी : ९८२३१०९१९३
- ❖ मुद्रण : अश्विनी प्रिंटर्स
रामदास पेठ, अकोला. (म.रा.)
- ❖ विनामूल्य

❖ ह्या अंकातील सर्व लेख व कविता काल्पनिक आहे याचा कुणाच्याही वास्तविक जीवनाशी संबंध नाही. तसेच अंकातील सर्व लेख, कविता, अहवाल हे महाविद्यालय प्रशासकीय यांच्या हक्कात राहतील.

यशाचे शिल्पकार....

प्राचार्य :

डॉ. राजेंद्र भि. मानेकर

(एम.एस्सी.(प्राणीशास्त्र), एम.एड्., पीएच.डी.(शिक्षणशास्त्र), डी.टॅक्स.

प्राध्यापक :

डॉ.सौ. वसुधा विनोद देव

एम.कॉम., एम.ए.(अर्थ.), एम.ए. (मराठी), विषय संप्रेषण)

एम.एड्., पीएच.डी.(शिक्षण), सेट (शिक्षण), डी.आय.टी.

डॉ.रोहिणी विकास तडस

एम.एस्सी.(रसायन), एम.एस्सी.(विषय संप्रेषण)

एम.एड्., हिन्दी पंडित, पीएच.डी.(शिक्षण), सेट (शिक्षण)

डॉ.कु. गोकर्णा कृष्णचंद्र मानकर

एम.ए. (राज्य.), एम.ए.(मराठी), एम.एड्.,

साहित्य विशारद, पीएच.डी.(शिक्षण)

डॉ.सौ. अर्चना गणेशराव वातकर

एम.एस्सी.(गणित), एम.एस्सी.(विषय संप्रेषण)

एम.एड्., पीएच.डी.(शिक्षण)

डॉ.सौ. सुषमा मुकुंद गणोजे

एम.एस्सी.(रसायन), एम.एस्सी.(विषय संप्रेषण)

एम.एड्., पीएच.डी., सेट (शिक्षण)

डॉ. सौ. संध्या उध्दव सामुद्रे

बी.एस्सी.(गणित), बी.ए. (इंग्रजी वाङ्मय) एम.एस्सी.(विषय संप्रेषण)

एम.ए. (समाज), एम.एड्., पीएच.डी.(शिक्षण),एम.एस.-एसीआयटी

डॉ.आशा मधुकर धारस्कर,

एम.ए.(इति.समाजशास्त्र, मराठी) एम.ए.विषय संप्रेषण(शिक्षणशास्त्र),

एम.एड्.,एम.फिल., पी.एच.डी.(दूरशिक्षण),डी.बी.सी.एम.

....विविध सल्लागार समिती....

ग्रंथालय सल्लागार समिती

डॉ. राजेंद्र भि. मानेकर	- अध्यक्ष
ग्रंथपाल (रिक्त)	- स्थानिक सचिव
प्रा.डॉ.सौ. वसुधा वि. देव	- सदस्य
प्रा.डॉ.रोहिणी वि.तडस	- सदस्य
श्री. अनंत भार्गव दांडेकर	- कार्यालयीन सदस्य
श्री संकेत श्रीकृष्ण राऊत	- तासिका तत्त्वावरिल ग्रंथपाल

माहिती अधिकारी

डॉ. राजेंद्र भि. मानेकर

(अपिलीय माहिती अधिकारी) मो. ८३८००८०२२५

डॉ.वसुधा वि. देव

(माहिती अधिकारी) मो. ९४२२९५९७६४

महिला तक्रार निवारण समिती

अ.क्र.	नांव	पदनाम	समितीतील पदनाम
१.	डॉ.राजेंद्र भि. मानेकर	प्राचार्य	अध्यक्ष
२.	डॉ. आशा अनंत मिरगे	डॉक्टर	अशासकीय सदस्य
३.	डॉ. रोहिणी वि. तडस	सहयोगी प्राध्यापक	सदस्य सचिव
४.	डॉ. सुषमा मुकुंद गणोजे	सहयोगी प्राध्यापक	सदस्य
५.	श्री अनंत भार्गव दांडेकर	वसतीगृह अधिकाक	सदस्य

....अनुक्रमणिका....

मुखपृष्ठ	I
अर्घ्य वार्षिकांक	II
वार्षिकांक प्रकाशन समिती	III
अर्पण पत्रिका	IV
प्राचार्यांचे मनोगत	V
मार्गदर्शकाचे मनोगत	VI
संपादकीय	VII
विद्यार्थी संसद	VIII
स्थानिक व्यवस्थापन समिती	IX
प्रकाशक व मालक	X
यशाचे शिल्पकार	XI
यशाचे वाटेकरी	XII
विविध सल्लागार समिती	XIII - XV
अनुक्रमणिका	1 - 6
क्षणचित्रे	

मराठी

अ.क्र.	विषय	लेखक / संकलक	पृष्ठ क्र.
१.	शिक्षणाने माणूस घडला	कु. विजया गं. तारेकर	२
२.	युगंधर	अनिल अ. मनवर	३
३.	महामानव डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर	संदीप रा. वेदरे	५
४.	जीवन ही एक परीक्षा नाही कां ?	कु. अपर्णा शं. दुधे	५
५.	शेतकऱ्यांचा जुगार	प्रविण गु. अंभोरे	६
६.	जीवन	कु. भावना भि. संकोपाळ	६
७.	उत्तम आरोग्य प्रथम संपदा	रोहित स. घोडे	७
८.	मी प्रेमी	अमोल मा. इंगळे	७
९.	बाप	भावना भि. संकोपाळ	८
१०.	चारित्र्य	कु. अपर्णा शं. दुधे	८
११.	क्षण	कु. मोनिका रू. ताले	९
१२.	जीवन	अमोल मा. इंगळे	९
१३.	ज्ञानसूर्य	मंगेश विष्णू सरप	१०
१४.	याद आईची	कु. दीपाली भि. कड	११
१५.	आई	ज्ञानेश्वर सं. वाघ	११
१६.	प्रेम कुणावर करावे	कु. शिल्पा ग. मुळे	१२
१७.	उतरण	कु. रेणुका व येन्डे	१२
१८.	मधुगंध	गुरुबाई बा. दोडमनी	१२
१९.	कविता	आनंद व. घोरपडे	१३
२०.	क्षण	कु. राधा रा. वनचरे	१३
२१.	आपलं मन	विजय गौ. सिरसाट	१३
२२.	शैक्षणिक क्षेत्रात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे योगदान	रेणुका व. येन्डे	१४
२३.	आई तुझ्यामुळे	विजया गं. तारेकर	१५
२४.	आजच्या स्त्रिया सुरक्षित आहेत कां ?	संदीप रा. वेंद्रे	१६
२५.	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे शैक्षणिक क्षेत्रातील योगदान	कु. मोनाश्रीराम भातखंडे	१७
२६.	शैक्षणिक क्षेत्रात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे योगदान	कु. अपर्णा शं. दुधे	१९
२७.	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर	ज्योती ज्ञानदेव वाघ	२१

हिंदी

१.	अंतीम यात्रा	सुरेंद्र किसनराव गुळसुंदरे	२४
२.	आओ फिर से दिया जलाये	कु. सुमन रा. यादव	२४
३.	बेटे और बेटियाँ	विजय गौतम सिरसाट	२५

४.	प्यारी माँ	कु. सुमन रा. यादव	२५
५.	माँ	कु. सुमन रा. यादव	२६
६.	वेटीयाँ		२६

English

1.	Wonderful Teacher	Vijaya G. Tarekar	28
2.	Winners	Swati B. Pundkar	28
3.	What is Life	Vijaya G Tarekar	28
4.	Smile	Shilpa G. Mule	28
5.	Tears of a Woman	Aparna S. Dudhe	29
6.	Life is Picture	Aparna S. Dudhe	29
7.	City Life	Swati B. Pundkar	29
१.	महाविद्यालयाची वाटचाल		३०-३१
२.	अहवाल : वाचन व परावर्तन		३२
३.	शालेय अनुबंध		३३
४.	अहवाल : व्यवसाय मार्गदर्शन व समुपदेशन कार्यशाळा		३४
५.	रक्तदान शिबीर		३४
६.	शैक्षणिक साहित्य निर्मिती कार्यशाळा (परीक्षण अहवाल)		३५-३६
७.	अहवाल : छात्रसेवाकाळ		३७
८.	छात्रसंसद अहवाल		३८
९.	अर्घ्य मंडळ		३८
१०.	Communication Skill Workshop		३९
११.	किशोरावस्था प्रजनन व लैंगिक आरोग्य कार्यशाळा		४०-४१
१२.	शिक्षणात नाट्य व कला कार्यशाळा		४२-४३
१३.	कार्यानुभव कार्यशाळा / परीक्षा विभाग अहवाल		४४
१४.	चिन्मय अभ्यास केंद्र अहवाल		४५
१५.	सल्लागार समिती सभेचा अहवाल		४६-४७
१६.	सांस्कृतिक कार्यक्रम अहवाल / शैक्षणिक सत्रातील विविध कार्यक्रम		४८-५०
१७.	प्राध्यापक प्रबोधिनी		५१-५६
१८.	महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांचे विविध उपक्रमातील संपादन		५७
१९.	अशी पाखरे येती		५८-६१

क्षणचित्रे....

शालेय अनुबंध सत्र ।। अंतर्गत श्री शिवाजी विद्यालय
अकोला येथे मार्गदर्शन करतांना
डॉ. निर्मला भामोदे मॅडम

शालेय अनुबंध सत्र ।। अंतर्गत महाराष्ट्र माध्यमिक
शाळेच्या मुख्याध्यापिका यांचे पुष्पगुच्छ देऊन
स्वागत करतांना वी.एड्. प्रशिक्षणार्थी

शालेय अनुबंध सत्र । अंतर्गत मनुताई कन्या शाळा
अकोला येथे पालकांशी हितगुज करतांना
वी.एड्. प्रशिक्षणार्थी

शालेय अनुबंध सत्र-। अंतर्गत मोहरीदेवी
खंडेलवाल शाळेत मार्गदर्शक
डॉ. तडस मॅडमसह वी.एड्. प्रशिक्षणार्थी

क्षणचित्रे....

छात्रसेवाकाळ वी.एड. सत्र ॥ अभ्यासपुस्तक कार्याक्रमांतर्गत स्थानिक वी.आर. हायस्कूल येथे येथे धावण्याच्या स्पर्धेत सहभागी स्पर्धक विद्यार्थी

छात्रसेवाकाळ सत्र ॥ अंतर्गत छात्रसेवाकाळ समारोपीय समारंभात स्थानिक मनुताई कन्या शाळेतील उपस्थिती विद्यार्थिनी व वी.एड. प्रशिक्षणार्थी

छात्रसेवाकाळ वी.एड. सत्र ॥ अंतर्गत स्थानिक वी.आर. हायस्कूल येथे मार्गदर्शक प्राध्यापकांसोबत सदिच्छा भेट

छात्रसेवाकाळ सत्र ॥ अंतर्गत स्थानिक सावित्रीबाई फुले कन्या शाळेत मा. प्राचार्य यांची सदिच्छा भेट सोबत उपस्थित मार्गदर्शक व वी.एड. प्रशिक्षणार्थी

क्षणचित्रे....

सावित्रीबाई फुले जयंती निमित्त
उपस्थित मान्यवर

वष्ट्रमाता माँ जिजाऊ व
स्वामी विवेकानंद जयंतीनिमित्त
उपस्थित मान्यवर

शिक्षणात नाट्य व कला कार्यशाळेअंतर्गत
प्रात्यक्षिक सादर करताना
तज्ज्ञ मार्गदर्शक व प्रशिक्षार्थी

क्षणचित्रे....

किशोरावस्था प्रजनन व लैंगिक शिक्षण कार्यशाळेअंतर्गत प्रशिक्षणार्थीची आ

विद्यापीठ अनुदान आयोग १२ वी योजना अंतर्गत
Career guidance and counselling cell
अंतर्गत १ व २ मार्च २०१६ व्यवसाय मार्गदर्शन व
समुपदेशन कार्यशाळेत तज्ज्ञ मार्गदर्शक मा. श्रीराम पांडे
यांचा सत्कार करतांना मा.प्रा.डॉ.मानेकर सर

दि. १ व २ मार्च २०१६ आयोजित
मार्गदर्शन व समुपदेशन कार्यशाळे
मा.प्रा.डॉ. महेश डाबरे सर यांचा
समन्वयक प्रा.डॉ. रोहिणी तडत

क्षणचित्रे....

विद्यापीठ अनुदान आयोग १२ वी योजना
Extension Activities अंतर्गत आयोजित
"रक्तदान शिबीर" उपस्थित मान्यवर

"रक्तदान शिबीरामध्ये रक्तदान
करतांना प्रशिक्षणार्थी

दि. १६ ते १८ फेब्रुवारी २०१६ विद्यापीठ अनुदान
आयोग पुरस्कृत किशोरावस्था, प्रजनन व लैंगिक
शिक्षण कार्यशाळेत उपस्थित तज्ज्ञ मार्गदर्शक व मान्यवर

किशोरावस्था प्रजनन व लैंगिक
शिक्षण कार्यशाळेत सहभागी
जिजाऊ कन्या शाळेच्या विद्यार्थिनी

मराठी विभाग

शिक्षणाने माणूस घडला

कु. विजया गं. तारेकर

“विद्येविना मती गेली । मतीविना नीती गेली ।
नीतीविना गती गेली । गती विना वित्त गेले ।
वित्त विना शूद्र खचले । एवढे सारे अनर्थ एका अविद्येने केले ॥”

शिक्षण हे मानवी जीवनाचे प्रमुख अंग आहे. मानवी जीवनाचे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे. शिक्षणाने माणसातील पशुत्वावर मात करता येते. मानवास अंधाराकडून प्रकाशाकडे शिक्षणच नेते. म्हणून प्रत्येक माणसाला शिक्षण हे हवेच कारण शिक्षण ही जीवनाच्या अनेक गरजांपैकी प्रमुख गरज आहे.

शिक्षण म्हणजे काय ? शिक्षण म्हणजे ज्ञान, शिक्षण म्हणजे पुस्तकी ज्ञान. शिक्षण म्हणजे पदवी मिळविणे. शिक्षण म्हणजे सुसंस्कार, अशी वेगवेगळी मते आपणांस दिसतात. पण शिक्षण म्हणजे काय ? याची व्याख्या आपणांस अशी करता येईल. “उपदेशाने व्यक्ति बदल शिस्त व भावनांवर नियंत्रण, सुप्त गुणांचा विकास, संपूर्ण मानवाचा विकास, सुसंस्कार, चारित्र्य संवर्धन, सर्वांग सुंदर जीवन जगण्याची तयारी होय.”

शिक्षणाने सर्वांत प्रथम व्यक्तिविकास होतो. शिक्षणाने व्यक्तिच्या उपजत, आंतरिक क्षमतेचा विकास होतो. शिक्षणाच्या विविध माध्यमातून व्यक्तिच्या जैविक शारीरिक, मानसिक गरजा असतात, त्या पूर्ण होतात. त्याच प्रमाणे शिक्षणाने व्यक्तिच्या शारीरिक, बौद्धिक, मानसिक अंगाचा विकास करणे शक्य झाले आहे. व्यक्तिच्या भावी जीवनाच्या तयारीसाठी व्यक्तीमध्ये व्यावसायिक पात्रता निर्माण होते. ती शिक्षणाने, शिक्षणामुळे मनुष्य विविध अनुभूतीतून विविध गोष्टी व कौशल्ये आत्मसात करण्यासाठी प्रवृत्त होते. शिक्षणाने व्यक्तिच्या सामाजिक गुणांचा विकास होतो. व्यक्तिच्या अंगी सहिष्णुता, सहभाव, औदार्य, सहकार्य इ. सामाजिक गुण शिक्षणाने निर्माण होतात. व्यक्तीला समाजात कसे राहावे हे शिक्षणाने समजते.

शिक्षणामुळे व्यक्तिच्या व्यक्तिमत्त्वाचा विकास होतो. तो पर्यायाने शिक्षणाने समाजाच्या विकासाने देशाचा विकास होतो. या भौतिक प्रगतीचे परिणाम समाज व्यवस्थेवर होतात. समाजाची सुधारणा होते. स्तर उंचावतो. शिक्षणामुळे संस्कृती रक्षण व संवर्धन हे कार्य घडते. समाजातील विध्वंसक प्रवृत्ती कमी करून शांत व संपन्न समाज जीवन निर्माण करण्याचे कार्य शिक्षणाने होते. शिक्षणाने

समाज जीवनात उपयोगी अशा सहकार्य, दया, धर्म अशा मूल्यांची जोपासना करण्याचे मूल्य मनुष्य शिक्षणाने घेते. मनुष्याचे समाजातील वाईट चालीरीतीकडे लक्ष देऊन त्या करण्याचे उपाय सांगते. समाजाच्या विकासात उभे राहणे करते. तसेच राष्ट्राच्या विकासात शिक्षणाचे महत्त्व जाणवते आहे.

शिक्षणामुळे देशाचा उत्तम नागरिक तयार होतो. नेतृत्वाची निर्मिती होते. राष्ट्रीय व भावनिक एकता येते. हे सर्व शिक्षणाने शक्य होते. याची साक्ष आपला देश म्हणून शेवटी असा उल्लेख करावयाचा आहे. सर्व शिक्षणानेच होते. शिक्षणामुळेच सावित्रीबाई फुले, बेदी, इंदिरा गांधी या स्त्रिया निर्माण झाल्या. त्यांच्या आपल्याला शिक्षणाची संधी मिळाली. खरोखरच, शिक्षणानेच !”

---०००---

अभिवादन

भाऊसाहेब होते तुम्ही
बहुजनांचे कैवारी
शिक्षणाची गंगा तुम्ही
नेली दारोदारी ॥१॥
शेतकऱ्यांच्या उन्नतीसाठी
झटले तुम्ही अहोरात्र
नाही जन्मला तुमच्या सम
आजतागायत विदर्भपुत्र ॥२॥
स्थापना केला कृषक समाज
अन् शिवसंस्था भूषण आज
शिक्षणाने तारले आम्हा
नतमस्तक तुम्हा आज ॥३॥

कु. विजया गं. तारेकर

युगंधर

अनिल अ. मनवर

शतकोत्तर रौप्य महोत्सवी जयंती वर्षाचे औचित्य । डॉ. बी.आर. आंबेडकर यांच्या धार्मिक कार्याचा आढावा चा एक प्रयत्न.....

सर्वप्रथम हे जग आहे त्यापेक्षा अधिक सुंदर प्याचा प्रयत्न करणाऱ्या अखिल पृथ्वीवरील समस्त नवास त्रिवार अभिवादन !

Spiderman चित्रपटातील एक वाक्य आहे, "With t power comes great responsibilities" या सार डॉ.बी.आर. आंबेडकर शिकले, संघटित झाले व केला व स्वयंप्रेरणेने तुम्हा आम्हास प्रेरित करून जगण्याचा ाखविला. त्यांच्या इतर सर्व कार्याचा धांडोळा घेतांना डेडकर फक्त महाड सत्याग्रह (चवदार तळे) ते घटनाकार । सीमित नव्हते, तर ते एक अर्थतज्ज्ञ, राजनीतीज्ञ, शास्त्रज्ञ, विधीज्ञ, राजकारणी, मुत्सद्दी व दूरदृष्टीचे न्य, ज्ञानपिपासू, बहुआयामी व व्यासंगी व्यक्तिमत्व म्हणूनच त्यांचे विचार आजही व पुढच्या काळालाही भासारखे मार्गदर्शक ठरतात.

शतकोत्तर रौप्यमहोत्सवी जयंतीवर्षाचे औचित्य साधून 'धार्मिक कार्याचा आढावा घेतांना सुमारे २१ वर्षे खर्ची केलेल्या जगातील सर्व प्रमुख धर्माचा अभ्यास व त्यातून गवसलेला 'बुध्दाचा धम्म.'"

मूळातच भारतीय भूमीतला हा 'धम्म' त्यांनी ाढला व येवले येथे धर्मातराची घोषणा केली (१९३५) ुमारे २१ वर्षांनी नागपुरच्या ऐतिहासिक मैदानावर मी' वर १४ ऑक्टोबर १९५६ रोजी बुध्दधम्माची ५ नुयायांसह दीक्षा घेतली.

डॉ. आंबेडकरांना संपूर्ण जगाला तारण्यासाठी म्माचेच कां महत्व वाटले असावे हा प्रश्न पडणे र्यच व त्याअनुषंगाने ते जाणून घेणे क्रमप्राप्त ठरते. आजच्या घडीला जे देशात असहिष्णुतेचे वारे वाहते शातील वा जगातील असंख्य लोक निधर्मी होण्याच्या आहेत. (त्यांना देवधर्मात काही राम राहिलेला नाही टते) येत्या काळात ही बाब लक्षणीय असेल.

भौतिकवादात माणूस त्याची मूल्ये हरवत चालला असता प्रगती उन्नतीच्या नावापायी उंदरासारख्या भासणाऱ्या (लोकांच्या) शर्यतीत हरवला आहे. इथे विल्यम वर्डस्वर्थच्या दोन ओळी आठवतात.

"The world is too much with us, late and soon
Getting and spending, we lay, waste our powers"
तसेच नोबेल पारितोषिक विजेता अल्जेरियाचा लेखक अल्बर्ट कामू म्हणतो,

"Don't walk in front of me; I may not follow.
Don't walk behind me; I may not lead.
Just walk beside me; and be my friend."

इथे संपूर्ण जागतिक साहित्यावरच बुध्द तत्वज्ञानाचा प्रभाव जाणवतो. म्हणून इच्छित ध्येय प्राप्त करण्यासाठी माणूस आयुध्यभर त्याला जे जे पाहिजे ते ते तो मिळवितो, तो स्वतः बरोबरच इतरांच्या जीवाचाही आटापिटा करून पण या जगण्यात तो नुसताच मशिन बनून जातो. तो जणू जगणेच विसरतो सुरू असतो तो फक्त श्वास.

आणखी Oscar wilde या ब्रिटिश लेखकाची कोटी सांगायला आवडेल. तो म्हणतो जीवनातली Tragedy कोणती ? तर हवं ते नं मिळणं आणि हवं ते मिळणं (हे देखील) हवं ते न मिळाल्यामुळे दुःख होत ठीक आहे, पण हवं ते मिळाल्यावर आता पुढे काय ? या विचारानं माणूस वेजार होतो. दुःखी होतो हा आशय कालातीत आहे, प्रदेशातीत आहे. म्हणून जगतांना जर संतोष हवा असेल तर माणसाजवळ माणुसकी असायला हवी ही माणुसकीच माणसाला भरभरून प्रेम करायला व प्रेम घायला शिकविते व आनंदी ठेवते. म्हणून त्यासाठीच डॉ. आंबेडकरांचा 'बुध्द आणि त्याचा धम्म' जाणून घ्यावा लागतो.

डॉ. आंबेडकर पुढे लिहितात माणसाने माणसावर प्रेम केले पाहिजे, त्यातूनच नीतीचा उगम होतो. त्यासाठी परमेश्वरी आज्ञांची आवश्यकता नाही. माणसाने नीतिवान व्हायचे हे काही परमेश्वरास संतुष्ट करण्यासाठी नव्हे तर ते स्वहितासाठीच, 'माणसाने माणसावर प्रेम केले पाहिजे' व

हाच धम्म आहे. बुद्धांचा धम्म आहे. म्हणून नीतीला पावित्र्य देण्यात तीन घटक कारणीभूत ठरले असावेत.

पहिला घटक म्हणजे श्रेष्ठांचे संरक्षण करण्याची सामाजिक हिताच्या दृष्टीने आवश्यकता. या प्रश्नाची पार्श्वभूमी 'जीवन कलह' आणि बळी तो कान पिळी (Might is right is the jungle rule) Survival of the fittest या सिध्दांतात आहे. या प्रश्नाचा उत्क्रांतीवादी सिध्दांताशी संबंध आहे. मानवी समाजाचा विकास हा संघर्षातून झालेला आहे. कारण त्याच्या प्राथमिक अवस्थेत अन्नाचे उत्पादन करून देणारी साधने अतिशय मर्यादित होती. हा संघर्ष अतिशय भीषण स्वरूपाचा होता. म्हणूनच निसर्गाचे दात आणि नखे रक्तलांचित आहेत असे म्हणतात. या भयानक संघर्षात जे जगण्यास लायक असतात तेच जगतात ही समाजाची अर्थातच प्रारंभिक अवस्था होती.

म्हणूनच प्राचीन काळी केव्हातरी आणि कोणीतरी असा प्रश्न उपस्थित केला असेल की, जो सर्वात अधिक शक्तिवान तोच योग्यतम आहे काय ? जो अत्यंत निर्बल आहे त्याला संरक्षण दिले तर, परिणामी समाजाचे हेतू आणि साध्य साधावयास तोच कदाचित अधिक योग्य ठरणार नाही काय ?

तत्कालीन समाजस्थितीने त्याचे होकारार्थी उत्तर दिलेले दिसते. नंतर असा प्रश्न उपस्थित झाला की दुर्बल माणसाचे संरक्षण कसे करणार ?

उत्तर : जे शक्तिवान आहेत त्यांच्यावर काही निर्बंध घातल्याने ते शक्य होणार आहे. याच उत्तरात नीतीचा उगम आणि आवश्यकता सामावलेली आहे. म्हणूनच बुद्धधम्मात नीती आहे व हाच धम्म आहे. बुद्धाचा धम्म आहे.

धम्माच्या समर्थनार्थ डॉ. वी. आर. आंबेडकर म्हणतात धम्मात नीतीचे स्थान कोणते ? तर याचे साधे उत्तर असे की, नीती म्हणजे धम्म आणि धम्म म्हणजेच नीती. दुसऱ्या शब्दात सांगायचे तर धम्मात देवाला स्थान नसले तरी, त्याचे स्थान मात्र नीतीने पटकावले आहे.

नीती हे धम्माचे सार आहे. त्याशिवाय धम्म नाही. म्हणूनच डॉ. आंबेडकर कार्ल मार्क्स (इ. सन १८१८) व भगवान बुद्ध (इ. स. पूर्व ५६३) यांच्यात तुलना करतांना त्यांच्यामध्ये असलेले २३८१ वर्षांचे अंतरही पार गळून पडते कारण त्यांच्या विचारांमध्ये विलक्षण साम्य आढळते.

बुद्धाचे तत्वज्ञान असे सांगते.

"धर्माचे कार्य जगाची पुनर्रचना करणे व नवविणे हे आहे. त्याचा आरंभ वा अंत पा करणे नव्हे."

कार्ल मार्क्सचे तत्वज्ञान सांगते.

"तत्वज्ञानाचे कार्य जगाची पुनर्रचना विश्वाच्या उगमस्थानाचे स्पष्टीकरण करण्यात तर डॉ. वी. आर. आंबेडकर म्हणतात.

"The purpose of the religion is the origin of the world.

The purpose of the Dhamma is to construct the world."

The Buddha & H

म्हणूनच 'खरा धर्म हा माणसाच्या मनात शास्त्रात नव्हे.' 'माणूस व नीती हा धर्माचा दो पाहिजे जर तसे नसेल तर धर्म ही एक कुर अ

म्हणूनच डॉ. आंबेडकरांनी त्या माणूस व त्याचे माणसाशी असलेले नाते उगम त्यांच्यासाठी Tennyson च्या दोन ओळी असे "To follow knowledge, like a sinking Beyond the utmost bound of human th "ज्ञानाचा पिच्छा जणू ताऱ्याप्रमाणे पुरविला नि ज्ञानतेजाने दीपविला."

....०००....

"माणसापुढची आव्हानं पर्वतप्राय आहेत मात करण्यासाठी त्याला प्रचंड सामर्थ्याची गरज आहे, पण त्याचवेळी त्या सामर्थ्याचा मजबूत वापर कसा करावा, याचा विवेक फार गरजेचा

विल्यम शेक्सपियर

महामानव डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

संदीप रा. वेदरे

भारताच्या पावन भूमीवर अनेक महापुरुषांनी जन्म घेतला. त्यांच्यातून देशासाठी व समाजासाठी अहोरात्र मेहनत करून समाजिक बांधिलकी व राष्ट्रनिष्ठा जोपासली आहे. त्यांच्या मूल्यांचा वारसा आजही देशवासियांसाठी आदर्श, मार्गदर्शक दिशादर्शक ठरला आहे. अशा थोर महापुरुषात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे नांव सर्वांत वर येते. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार नव्हते तर पूर्ण भारताचे शिल्पकार आहेत कारण त्यांनी लिहिलेल्या राज्यघटनेवर आज आपला भारत देश चालतो. डॉ. बाबासाहेबांनी सामाजिक विषमतेच्या विरोधात प्रखरपणे आवाज उठवला. उच्चविद्याविभूषित असतांना बाबासाहेबांना अस्पृश्यतासह्येचे जे अनुभव आले, जे चटके बसले त्यातून त्यांनी ही समाजव्यवस्था बदलण्याचा निर्धार केला. अस्पृश्यांना गूढ म्हणून उभे करणे हे ध्येय समोर ठेवले. 'शिका संघटित करा आणि संघर्ष करा' हा संदेश दिला. त्यामुळेच सान्या समाजात चैतन्य निर्माण झाले. डॉ. बाबासाहेबांची व्यापक नेका स्पष्ट होते. सामाजिक कार्यकर्ता ते तळगाळातील डॉ. बाबासाहेब हे सर्वसामान्यांचे नेते होते व ते अस्पृश्यतासह्येचा विरोध करीत, गरीब समाजासाठी झटले व सर्वांचा सर्व विकास केला. बाबासाहेबांनी भारतीय राज्यघटनेत म - ३४० अंतर्गत प्रथम ओवीसी ला आरक्षण दिले व र अनुसूचित जाती / जमातीसाठी आरक्षणाची तरतूद ठेवली. त्यांनी कोणत्याही समाजासोबत भेदभाव केला नाही. त्यांनी सर्वांना समानतेची वागणूक दिली म्हणूनच सर्व आदर्श वावासाहेब आंबेडकर संविधान लिहित असतांना त्यावर टिकाही झाली परंतु त्या टिकेला न जुमानता बाबासाहेबांनी संविधान लिहिले. आता सुध्दा काही लोक म्हणतात की, बाबासाहेबांनी संविधान दुसऱ्या देशाकडून घेतले. परंतु

बाबासाहेबांनी दुसऱ्या देशाकडून संविधान जसेच्या तसे न स्वीकारता त्यामध्ये आपल्या संस्कृतीनुसार धर्मानुसार बदल केला व विचारपूर्वक दुसऱ्या देशांकडून संविधान घेतले. अशा या तडफदार नेत्याला मानाचा मुजरा.

----०००----

जीवन ही एक परीक्षा नाही का ?

हाताचे बळ जवळ असतांना
निराश कधी व्हायचे नसते
गत सुखाची उजळणी करत
हताश कधी रहायचे नसते

यश पदरात पडत नाही
म्हणून कधी रडायचे नसते
नव्या जोमाने सुरुवात करून
जीवनाची दिशा बदलायची असते

हाताचा वसा दुसऱ्यासमोर धरून
लाचारी कधी स्वीकारायची नसते
संकटाची तमा न बाळगता
कष्टाने त्यावर मात करायची असते

दिवसभर नुसते बसून आपली
रडकथा गायची नसते
आत्मविश्वासाने काम करून
दिवसाची वाटचाल करायची असते

उद्याचे जीवन आनंदात जगण्यासाठी
आजच आघात सोसायचे असतात
अनुभवातून आलेल्या शहाणपणातूनच
जीवनाचे रंग फुलवायचे असतात.

कु. अपर्णा शंकरराव दुधे

शेतकऱ्यांचा जुगार

प्रविण गुलावराव ३

पहिल्याच दिवशी वर्गामध्ये सरांचे आगमन झाले....
 ओळखीचे सत्र सुरू करण्यात आले
 तुमचे नांव काय ?
 तुमचे गांव काय ?
 असे प्रश्न विचारण्यात आले.....
 कुणाचे बाबा वकील तर कुणाचे इंजिनीअर...
 माझा नंबर येताच...
 मी पटकन उभा राहिलो व चटकन सांगितले
 "सर, माझे बाबा शेतकरी आहेत"
 मी असं म्हणताच सगळा वर्ग
 हसायला लागला....
 मला याचा फार राग आला....
 मी म्हटले "सर मी नाही म्हणत या
 साऱ्यांचा धंदा छोटा हाय,
 पण.... या काळ्या आईची शपथ
 सर... या साऱ्याहून माझा बाप मोठा हाय
 हाडाची काडं करून रात दिन राबत असतो,
 तो राबतो म्हणून तुम्ही आम्ही दिसतो...
 काट्याकुट्याचं जिनं त्याचं पण
 साऱ्या जगाला भाकर देतो....
 अन् साऱ्या जगाला भाकर देणारा....
 कधी कधी उपाशीच झोपतो
 माहित नसतांना पाऊस येईल - नाही येईल
 हजारो रूपये मातीत गाडतो,
 खरंच सर तो मातीसंग जुगारच खेळतो.
 सगळे लोक जगण्यासाठी जुगार खेळतात
 पण
 माझा बाप जगवण्यासाठी जुगार खेळतो
 अन् या जगण्याच्या जुगारामध्ये तो नेहमीच हरतो.
 माणुसकीच्या गावामध्ये अजून त्याची वस्ती हाय
 खरंच सर माझ्या बापाची मरणा संग दोस्ती हाय.
 फाटले तुटले कपडे तो अजूनही अंगावर घालतो.... पण

सर मला तुमच्या कपड्याचाही त्याच्याच घाम
 टाकून पहा मातीत सर तुम्ही
 पाच-पन्नास हजार, तेव्हाच तुम्हाला कळेल तर
 जुगार म्हणून,
 म्हणतो सर अभिमान हाय मला माझा बाप
 शेतकरी असल्याचा...
 जग लिहिते आईसाठी
 जग लिहिते साऱ्यासाठी पण...
 मी लिहितो बापासाठी त्याच्याच जीवनाचा

जीवन

जीवन एक संघर्ष आहे
 जीवन एक शक्ती आहे,
 जीवन एक सागर आहे
 जीवन एक भवसागर आहे.
 भवसागर पार करतांना
 यातना अनेक सोसाव्या लागतात
 कारण दिलेला शब्द पाळतांना
 सर्वांची मने तुडवून घ्यावी लागतात
 जीवनात असावी आशा,
 तसेच असावे जीवनी ध्येय
 तरच पैलतीरावर पोहचेल
 आपली जीवन नौका
 जीवन म्हणजे काय असते ?
 क्षणिक आनंद, तर अतोनात दुःख
 हे सर्व सहन करीत करीतच
 जीवन हे जगायचंच असते....

संकलन - कु. भावना भिमराव

उत्तम आरोग्य प्रथम संपदा

रोहित सखाराम घोडे

परमेश्वराने या सृष्टीमध्ये अनेक नानाविध कलाकृती पण केल्यात अशाच कलाकृतीपैकी 'मानवाची निर्मिती' सर्वोत्कृष्ट कलाकृती होय. आपणास मिळालेले हे शरीर उत्तम उपहार आहे त्याचा, उपहास करू नका. या मानवी शरीराला प्रत्येक अवयव आपआपले काम करून देत बजावत असतो. शरीरातील एखादा अवयव काम करू नये बंद करतो, हार्टअटॅक येतो, कॅन्सर सारखा दुर्घट होतो, किडन्या फेल होतात, पॅरालीसिस होतो अशावेळी त्याला प्रत्येक अवयवाचे महत्त्व समजते.

स्पर्धेच्या, धावपळीच्या युगात प्रगतीचे उंच शिखर गाठण्याचे असेल तर शरीर आणि मन निरोगी रहावे म्हणून आपली रोग प्रतिकारशक्ती वाढविण्याकरिता नसत्वयुक्त खाणे-पिणे, वेळ पडल्यास औषध घेणे एवढेच नसत नाही. शकतो पण मन निरोगी रहावं याकरिता आपण फारसे काळजी घ्यावी लागते. कारण त्याकरिता निसर्गनियमांचे पालन घ्यावे लागते. आवश्यक असते.

प्राणायाम म्हणजे प्राणाचा आयाम, श्वासाची लांबी वाढवणे होय, म्हणजेच श्वास लांबवणे. कपालभाती प्राणायाम म्हणजे या भूतलावरील अमृत समजले जाते. या प्राणायामामुळे कर्मांचा कळ्याला दृष्टी, बहिःच्या व्यक्तिला ऐकायला आणि लंगड्यांचा कला धावता सुध्दा येऊ शकते. वृद्ध व्यक्ती तरूण आणि तरूण राहतो. सर्दी ते कॅन्सरपर्यंत तसेच ज्ञात-अज्ञात रोगांचे दूर करण्याची क्षमता केवळ याच प्राणायामात आहे.

शरीर निरोगी ठेवायचे असेल तर सकाळी जलपान घ्यावे, जलपानाला उषःपान, अमृतपान म्हटलेले आहे. उषःपानापूर्वी जलपान केल्यास अनेक जटील समस्या दूर होऊ शकतात. प्रातःसकाळी पाणी पिण्याचे विधान भारतीय आयुर्वेदाचे आहे. जो सकाळी उठल्यानंतर जलपान करतो. तो जेवणानंतर ताक पितो, सायंकाळी जेवणानंतर दुधाचे पान घेतो. त्याला डॉक्टरकडे जाण्याची आयुष्यात गरज भासत नाही.

शरीराच्या बाह्यशुध्दीसाठी स्नानाची तर मनाच्या

शुध्दीसाठी प्राणायामाची आवश्यकता असते. अग्नितापून सुलाखून धातूदोष नाहिसे होतात त्याचप्रमाणे प्राणायामाने इंद्रियातील दोष नाहिसे होतात. सिंकंदरचे उदाहरण द्यायचे झाल्यास सिंकंदर हा अतिशय महत्वाकांक्षी होता. संपूर्ण जग जिंकण्याची त्याची महत्वाकांक्षा होती परंतु ती महत्वाकांक्षा अपूर्ण राहिली. संपूर्ण अपयश त्याचे पदरी आले. सिंकंदरचा जेव्हा मृत्यू झाला, तेव्हा त्याने आपले दोन्ही हात शवपेटीबाहेर काढायला सांगितले होते. तो संदेश देऊ इच्छित होता की, रिक्त हाताने आलेला सिंकंदर जग सोडतांना रिक्त हातानेच जात आहे. सांगायचे तात्पर्य हेच की, मनुष्याने आहे त्यामध्ये समाधानी असले पाहिजे. समाधानासारखे दुसरे सुख या जगात नाही.

भोग ही प्रवृत्ती, रोग ही विकृती तर योग ही आपली संस्कृती आहे. संस्कृतीच्या याच वैशिष्ट्यामुळे आज भारत देश जगाचा अध्यात्मिक गुरू बनण्यास सक्षम आहे. योगाच्या प्रचार व प्रसारामुळे योगमहर्षी श्रध्देय स्वामी रामदेवजी महाराज भारतात नव्हे तर संपूर्ण जगात लोकप्रिय झालेले आहेत. ही आपणा भारतीयंसाठी आनंदाची व अभिमानाची बाब आहे.

असो, करोडो रूपये किंमतीचा हा मानवी देह इतरांच्या व्याधी दूर करण्यासाठी, कल्याणासाठी चंदनाप्रमाणे झिजवा यातच जीवनाची सार्थकता आहे.

मी प्रेमी

जीवनावर प्रेम केले जगाव म्हणून
पण, जीवन काबीज केले दुःखाने जाळे फेकून
मृत्युवर प्रेम करून पाहिले, दुःखात बुडून
पण, मृत्युने जगण्यास सांगितले अगदी हसून
देवावर प्रेम केले सारे काही विसरून
पण, देवानेही नेहमी रडवले परीक्षा घेवून
मी प्रेमी, प्रत्येकांवर प्रेम केले
मला मात्र सर्वांनी रडवले तऱ्हेतऱ्हेने छेडून

अमोल मा. इंगळे

बाप

चारित्र्य

सगळे लोक म्हणतात बाप कठोर असतो.
 मायची बरोबरी बाप करत नसतो
 अरे, लोकांनो बापाची बरोबरी तर माय करत नसते
 कारण माय मायाळू असते.
 एक एक पैसा जमवून घर बांधतो बाप
 बायकोसोबत संसार करतो बाप
 हे खरे आहे मुलांना जन्म देणारी माय
 पण त्यामागेही बापाचाच हात असतो
 मुलांना वेदना झाली की माय
 जोरजोराने रडायला सुरुवात करते
 पण बाजूला जाऊन अश्रू ज्याच्या डोळ्यातून
 पडत असते तो बापच असतो.
 मुलांची तयारी करून देणारी माय असते
 पण शाळेत जाऊन मुलांना आणणारा बापच
 आपण मात्र चटणी भाकर खाऊन राहत असतो
 पण मुलांच्या हौशी पुरवणारा बापच असतो
 मुलीच्या लग्नासाठी लोकांकडून कर्ज काढून
 लग्न करतो तो बापच असतो
 माय मात्र नटून धटून पाहुण्यांच स्वागत करते
 अरे माय माय म्हणता पण माय
 आनंदाच्या सोहळ्यात नक्कीच असते
 पण दुःखाच्या सोहळ्यात मात्र
 बापालाच जावं लागतं.....

महाविद्यालयातील विद्यार्थी
 फाईनच्या नावाने ओरडतात
 कॅन्टिनची विले मात्र
 आनंदाने भरतात....
 महाविद्यालयात येऊनही
 पिरिअड करतात ऑफ आणि
 नंतर अर्ज करून
 फाईन करवितात माफ....
 सांगतात लेक्चर्सला
 पिरिअड होता बोर
 हॉटेलमध्ये जाऊन मात्र
 ऐकतात क्रिकेटचा स्कोअर...
 शिक्षणाच्या बागेत दरबू व्हा
 तुमच्या चारित्र्याचा सुवात
 शिक्षण घेऊन करा
 जगाचा सुखद प्रवास....
 कॉलेजच्या जीवनात
 मंत्रीचं नातं प्रत्येकालाच
 अनुभवायला मिळत असते....
 कॉलेजमध्ये वागतांना
 केला पाहिजे थोडा विचार
 कुठेतरी आपलं चुकतं
 ध्यानात घेतला पाहिजे विचार.

कु. भावना भिमराज संकोपाळ

संकलन : कु. उ.

सुविचार

हृदयाच्या कॅमेरात प्रयत्नाचा रोल टाकून
 कष्टाचे बटन दाबले असता
 यशाचा सुंदर फोटो बाहेर निघतो.

अमोल इंगळे

सुविचार

काही पराजय हे विजयाइतकेच प्रभावी

वि. स. कळे
 संकलन : उ.

क्षण

असेच क्षण जीवनात येतात
 कधी सुखाचे, कधी दुःखाचे
 कधी गालावर अश्रु ओघळतात
 कधी हास्याची फुले उमलतात
 असेच क्षण जीवनात येतात.
 म्हणून कधी हरवून नाही जायचे
 कधी होरपळून नाही जायचे
 क्षण येणे असेच चालू राहतात
 क्षणांचे जाणे असेच चालू राहते.
 असेच क्षण जीवनात येतात
 क्षण पाहून तसे वागायचे
 क्षणाला पाहून जगायचे
 कधी क्षण मनास ओढ लावतात
 कधी मन आपले ओढून नेतात
 असेच क्षण जीवनात येतात
 जीवन त्यासच म्हणायचे
 असेच जगत राहायचे
 कुणी जीवनात क्षण शोधतात
 कुणी क्षणात जीवन शोधतात
 असेच क्षण जीवनात येतात.

संकलन - कु. मोनिका रूपराव ताले

हास्य विनोद

मुलांनो 'चाफा बोलोना, चाफा चालोना, चाफा खंत करी,
 काही केल्या फुलेना' या कवितेचा अर्थ सांगा पाहू ?
 सार, चाफा वेशुध्द पडला असावा बहुतेक !

घा त्याच्या मित्राला सांगतो, ' हे बघ गण्या माझ्यासोबत आई
 ने बाबा दोघेही असतील त्यामुळे तू जा व निकाल बघून ये.
 एक विषय राहिला असेल तर जय हरी आणि दोन विषय
 असतील तर 'जय हरी विठ्ठल' असे म्हण !
 गण्या जातो निकाल पाहून येतो आणि म्हणतो,
 ना पुंडलिक वरदे हरी विठ्ठल श्री ज्ञानदेव तुकाराम पंढरीनाथ
 राजा की जय.....

जीवन

नशिबाने साथ दिली नाही
 म्हणून मरायचे नसते
 स्वतःच्या हिंमतीवर
 जीवन जगायचे असते
 मागील आठवणीने कधी
 रडायचे नसते....
 भविष्याचा विचार करून
 जीवन जगायचे असते
 क्षुल्लक संकटांना कधी
 घाबरायचे नसते
 एक ठेच लागली म्हणून
 थांबायचे नसते
 धैर्याने त्याच मार्गावरून
 चालत जायचे असते
 कर्तृत्वाने माणूस घडतो
 हे कधी विसरायचे नसते

अमोल मा. इंगळे

विनोद

शिक्षक : डाळीत किती प्रोटीन असते ?
 सोनु : एका कोंबडी इतके
 शिक्षक : कशावरून
 सोनु : हिंदीच्या आमच्या टिचरने सांगितलेल्या
 वाक्यप्रचारावरून
 शिक्षक : कोणता वाक्यप्रचार
 सोनु : घरकी मुर्गी दालबराबर

सुविचार

ज्याला जखमेचा अनुभव नाही तोच
 दुसऱ्यांच्या व्रणांची थड्या करीत असतो.

स्वामी विवेकानंद
 संकलन : अमोल इंगळे

ज्ञानसूर्य

मंगेश विष्णू सरप

सूर्य सर्वांना प्रकाश देतो कोणालाही तो आपल्या प्रकाशापासून वंचित ठेवत नाही. नदीही आपल्या जलाने सर्वांची तहानच भागवते सर्वांना पाणी देते. वृक्ष आपली फळे-फुले सर्वांना मुक्तहस्ताने देत असतात. हा मोठा तो कनिष्ठ, हा उच्च तो निच असा भेद सूर्य, नदी, वृक्ष कधीही करित नाही. याला मी प्रकाश देईल पण त्याला देणार नाही असे सूर्य कधी म्हणत नाही. त्याच प्रमाणे मातेला सुध्दा आपली सर्व मुले सारखीच असतात ती आपसात भेदभाव कधीही करित नाही.

भारत मातेच्या अंगा-खांद्यावर ही अशी अनेक लेकरे नांदत होती जीवन जगत होती मात्र ही भावंडे आपसात गुण्यागोविंदाने राहत नव्हती हा मोठा तो लहान तो उच्च हा कनिष्ठ असा भेदभाव करित होती. यामुळे मानवप्राणी दुःखी, कष्टी जीवन जगत होता. एका भावाने दुसऱ्या भावाला दूर लोटले होते. संपूर्ण भारतीय बंधुवरच अन्याय करित होते.

अशा परिस्थितीत महामानव डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणून जगभर कीर्तिवान झाले बाबासाहेबांनी आपल्या वाणीने, ज्ञानाने आणि कर्तृत्वाने मानवजातीला नवा प्रकाश दिला त्यांचे दुःख, अज्ञान, दैन्य दूर केले त्यांचे हक्क आणि प्रतिष्ठा त्यांना मिळवून दिली.

दलित समाजाच्या नेतृत्वाची जबाबदारी एक जन्मसिद्ध कर्तव्य म्हणून त्यांच्यावर येवून पडली. त्या दलित समाजात बाबासाहेबांच्या पूर्वी अगर नंतर योग्यतेने त्यांच्या जवळपास येऊ शकेल असा कोणताही नेता नव्हता. दुसरी गोष्ट म्हणजे दलित समाजाची अस्मिता जागृत करण्यासाठी त्यांच्या कार्याचा जसा सर्वत्र परिणाम झाला तसा दलितांची अस्मिता जागवणारा परिणाम इतर कुणाच्या कार्यातून होण्याचा संभव नव्हता. हे अस्मिता जागे करण्याचे काम बाबासाहेबांनी ह्या देशातील राष्ट्रवादाला, लोकशाहीला आणि ह्या देशाच्या अस्मितेला

कोणताही धक्का लागू न देता ज्या सामर्थ्याने आहे, त्याचा अंदाज घेतल्यानंतर कोणत्याही देशभक्ताची मान उपजत नम्रतेने खाली वाकली नसतिसरे म्हणजे बाबासाहेबांनी जो ज्ञानाचा अग्नि अणू अखंड प्रज्वलित ठेवला. यामुळे ते भारताच्या शिल्पकार ठरले.

अशा प्रकारे अनेक सामाजिक प्रगतीसाठी त्यांनी कार्ये केली. त्याचबरोबर त्यांच्या आणि विचार हे अनेक युवकांना प्रेरणादायी बनविले. आधुनिक काळात युवकांबरोबर भारतीय नेतृत्वाचे विचारांचे अनुकरण करून अंमलात आणण्याचे सामाजिक, राजकीय, आर्थिक समस्या सुटते. प्रेरणा म्हणजे विपरित परिस्थितीत स्वतःचे उत्कर्ष करणे, कायदे व भारतीय संविधानाची व त्यांच्या वास्तविक ज्ञान आजच्या तरुणांनी करायला हे बाबासाहेब अभ्यासणे आधुनिक काळाची गरज आहे.

बाबासाहेब आंबेडकरांचे कार्य होते की ते त्यांना महामानव बनवून घेते त्यांच्या विशिष्ट जातीतील लोकांसाठी नव्हते तर संपूर्ण सर्व भारतीय लोक ऐक्याने नांदावे यासाठी त्यांनी भारत मातेच्या सेवेसाठी अर्पण केले. त्यांनी स्वतः केला नाही कारण "त्यांना माहीत होते भारतीय मराठी, तामिळ इ. किंवा उच्चवर्णी, जातीभेद याला ओळख होत नाही तर तो व्यक्ती भारतीय आहे. ओळख होत असते हे आजच्या पिढीला समजायला पाहिजे. याकरिता बाबासाहेब आंबेडकर अभ्यासणे उच्च

"ज्यांचे आपले मतैक्य नाही त्या सगळ्यांक बाळगणे बरे नव्हे. आपले जे ऐकतात त्यांचे म्हणजे लोकशाही नव्हे."

बराक हुसेन

याद आईची

महिनेमागून महिने,
शेवटी वर्ष सरून जाते,
वृद्धाश्रमाच्या पायरीवर,
वाट तुझी पाहते.

भिजून जातो पदर,
अन् मन रिते राहाते,
कधी-मधी मात्र तुझी,
मनीऑर्डर येते.

पैसे नकोत यावेळी,
तूच येऊन जा,
बाळा मला तुझ्या,
घरी घेऊन जा.

तुझा वा होता तोवर,
काळ बरा गेला,
तुझी आठवण काढत,
उघड्या डोळ्यांनी गेला

शेवटपर्यंत सांगत होता,
लेक माझा भला,
तू मोठा साहेब,
त्याचं मोठं कौतुक त्याला.

माझ्याही हृदयात फोटो,
तुझा तू पाहून जा,
बाळा मला तुझ्या,
घरी घेऊन जा.

धुणी-भांडी करीन मी,
केरकचरा भरीन मी,
पुरणपोळ्या, अळूवड्या,
तुझ्यासाठी रांधीन मी.

नातवंडाचं दुखलं-खुपलं,
सगळं बघेन मी,
घाबरू नकोस, त्याची आजी,
असं नाही सांगणार मी.

तुझ्या घरची कामवाली,
म्हणून घेऊन जा
पण बाळा मला,
तुझ्या घरी घेऊन जा.

थकले रे डोळे बाळा,
प्राण कंठी आले
तुझ्याविना जगणे,
आता मुश्किल झाले.

विसरू कशी तुला मी,
तुझ्यामुळे आई झाले,
बाळ माझं 'कुलभूषण',
पोरकी मी का झाले ?

आता माझ्या थडग्यापाशी,
'आई' म्हणून जा,
जमलंच तुला तर,
हा वृद्धाश्रम पाडून जा

संकलन - दीपाली भिमराव कड

आई

तेलाविना तेवणारी समई आहे आई !
फुलाविना दरवळणारी वाग आहे आई !
मेघाविना बरसणारी जलधारा आहे आई !
घर्षणाविना कडकडणारी बिजली आहे आई !
सर्वस्व अपूर्ण डोलणारी तरुलता आहे आई !
घराच राऊळ करणारी मूर्ती आहे आई !
अपराध हलाहल पचवणारी शिवई आहे आई !
विधात्यालाही विस्मित करणारी शक्ती आहे आई !

संकलन : ज्ञानेश्वर सं. वाघ

प्रेम कुणावर करावे....

प्रेम कुणावर करावे
जो आपल्याला आवडतो त्याच्यावर
की ज्याला आपण आवडतो त्याच्यावर
प्रेम कुणावर करावे,
मन वेधून घेणाऱ्या गुलाबावर
की त्याला जपणाऱ्या काट्यावर
प्रेम कुणावर करावे,
जन्म घेतलेल्या मायभूमीवर
की तिच्यासाठी प्राण अर्पण करणाऱ्या जवानांवर
प्रेम कुणावर करावे,
सुंदर नाजूक वेलीवर
की तिला आधार देणाऱ्या वृक्षावर
प्रेम कुणावर करावे,
रंगीबेरंगी दिसणाऱ्या फुलपाखरांवर
की त्याला चेतना देणाऱ्या वाऱ्यावर
तुम्हीच सांगा प्रेम कुणावर करावे,
परवा भेटलेल्या मुलावर
की आयुष्यभर आपल्यावर जीव ओवाळून
टाकणाऱ्या आई वडिलांवर

कु. शिल्पा ग. मुळे

तो पहा, तो उंच पहाड दिसतोय ना ?
तिथे अजूनही बरीच वस्ती आहे
पण गरीब लोकांची
पूर्वी मी तिथेच राहायचो
आता मी,
या पायथ्याशी आल्यानंतर
घर, कपडालत्ता
मुलाबाळांना पोटभर जेवण,
थोडक्यात, सुखवस्तू आहे.
काम ?... वा ! काम तर करावेच
पण...

पैसा हाती आला की,
हात काळे पडल्यासारखे वाटतात
अर्थात... कामही तशीच आहेत... असो !
सांगायचं हे, की
त्या उंच पहाडावरल्या कुणात
पैसाच हवा असेल
तर त्याने इथं यावं
पण त्यासाठी त्याला
खूप खाली उतरावं लागेल, इतकं !

कु. रेणुका कलक

मधुगंध

मधुगंधाचा अभिरामाचा श्यामल स्नेहसुहास
आला चैत्राचा मधुमास ॥
शुभद शुभंकर सुख संवत्सर
नववर्षाचे स्वप्नभूवर
नवध्येयाचा संकल्पाचा नवोन्मेष उल्हास
मना मनातील देवदूतांचा
स्वर्ग उभारू रम्य सुखाचा

श्रीरंगाचा ऋतुरंगाची करू दिव्य आरास
आला चैत्राचा मधुमास ॥

अभिरामाचा ऋतु फांदीवर
भाव फुलांचा हिरवागर्हिबर
वसंतगाणे हिंदोळ्यावर-शुलकिने
आला चैत्राचा मधुमास ॥

संकलित : गुरुखाई बापू

कविता

क्षण...

गुणाच्या इतक्याही जवळ जाऊ नये
ते आपल्याला त्याची सवय व्हावी
इकले जरी हृदय कधी जोडतांना असह्य
तना व्हावी !

स्वप्नात कुणाला असंही बघु नये
की आधाराला त्याचे हात असावे
तुटलेच जर स्वप्न अचानक हातात
आपल्या काहीच नसावे !

घरीत कुणाचे नांव....

क्याही वेळा येऊ नये

पानांना ते नाव जड व्हावे

५ दिवस अचानक नावच डायरित

गे बंद व्हावे !

कुणाला इतकाही वेळ देऊ नये
की आपल्या क्षणाक्षणांवर त्याचाच
अधिकार असावा
एक दिवस आरश्यासमोर आपणांस
आपलाच चेहरा परका व्हावा !

गाचे इतकेही ऐकू नये

कणा कणांत त्याच्याच शब्दांचा

ग्धाव व्हावा

पल्या ओठातूनही मग

ंच्याच शब्दांचा उच्चार व्हावा !

सुखाचे क्षण ओंजळीत घेऊन
दुःखाच्या वाटेने चालायचं असतं
हातातून काही निसटलं तरी
दान परत मागायचं नसतं

उन सावलींच्या आयुष्यात
निराश कधी व्हायचं नसतं
तर निराशेच्या वाटेला तुडवून
आशेच्या वाटेनं चालायचं असतं
जगासमोर कधी सांगायचं नसतं
तर इतर कसे आनंदी राहतील
असंच फक्त वागायचं असतं

सुखाच्या क्षणी साथ देणारे
दुःखातही येतील असं मानायचं नसतं
दुःखात कोणी कुणाचं नसतं
हे लक्षात ठेवायचं असतं

काटेरी वाटेवरून चालतांना
डोळ्यांमध्ये पाणी आणायचं नसतं
तर फुलांची वाट येईल
म्हणून हसत निघायचं असतं

जीवन हे व्यर्थ आहे असं म्हणायचं नसतं
जीवनाचा प्रत्येक क्षण अनमोल आहे
असं मानायचं असतं.

कु. राधा रामचंद्र बनचरे

आनंद व. घोरपडे

आपलं मन...

जपून टाका पाऊल कारण,
प्रत्येक वाट आपली नसते

जपून ठेवा विश्वास कारण,
प्रत्येक माणूस आपला नसतो

जपून घ्या निर्णय कारण,
प्रत्येक पर्याय आपला नसतो

जपून ठेवा आठवण कारण,
प्रत्येक क्षण सारखा नसतो

जपता जपता एक करा.

जपून ठेवा मन कारण,
तेच फक्त आपलं असतं

विजय गौतम सिरसाट

शैक्षणिक क्षेत्रात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे योगदान

कु. रेणुका वसंतकर

वर्गात गुरुजी गणित शिकवत होते, सम आणि विषम संख्या समसंख्या कोणती आहे, आणि विषम संख्या कोणती ते उदाहरणासह समजावून सांगत होते. गुरुजींनी विचारले 'समजले का सर्वांना?' मुलांचे गुरुजींच्या शिकवण्याकडे लक्षच नव्हते. त्यामुळे गुरुजी चिडले आणि सगळ्या मुलांना शिक्षा करायला लागले. भीमा नावाचा एक विद्यार्थी मात्र बाणेदारपणाने गुरुजींना म्हणाला, मला गणित समजले आहे. माझे तर तुमच्या शिकवण्याकडेच लक्ष होते. मग मी शिक्षा का म्हणून घेऊ ?

त्याच्या बोलण्याचा गुरुजींना राग आला. चिडून ते म्हणाले,

'तुला गणित समजलं ?'

हो गुरुजी...

तुझे लक्ष फळ्याकडेच होते.

हो गुरुजी...

मग हा घे खडू आणि फळ्यावर सम आणि विषम संख्याची पाच उदाहरणे लिहून दाखव

गुरुजींनी त्याच्याकडे फेकलेला खडू भीमाने अलगद झेलला आणि तो फळ्याकडे जाऊ लागला, तेवढ्यात वर्गातील सगळी मुळे उठली आणि धावपळ करत लगबगीने फळ्याकडे गेली आणि फळ्याच्या मागे ठेवलेले त्यांचे जेवणाचे डबे त्यांनी तेथून काढून दुसरीकडे ठेवले, कां ? तर भीमाच्या स्पर्शामुळे त्यांचे डबे वाटतील, भीमाने ते पाहिले. तो मनात म्हणाला मी खालच्या जातीत जन्मलो असलो तरी मी पण माणूसच आहे ना ? मग त्यांच्या जेवणाच्या डब्यावर माझी सावलीसुध्या पडू नये असे का वाटते यांना, कोणी शिकवले या मुलांना हे अवघड गणित.

भीमाने फळ्यावर समसंख्या आणि विषमसंख्या अचूकपणे लिहिल्या. गुरुजींनी शाबासकी दिली. परत आपल्या जागेकडे जातांना भीमा म्हणाला, 'गुरुजी फळ्यावरचे गणित मला समजले पण फळ्यामागचे गणित मला नाही उमजले हो. समसंख्याचा हिशेब मला अचूक जमला पण 'विषम' संख्यांचा हिशेब मला नाही उलगडला हो.....!

मित्रांनो...हा लहानगा भीमा म्हणजेच भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर होय ! त्यांचा जन्म १४ एप्रिल १८९९ रोजी

महू या गावी झाला. वडिलांचे नांव सुभेदार रामजी नांव भीमाबाई, भीमाबाईचा पुत्र म्हणून भीमराव नांव डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणजे करोडो उपेक्षा प्रेरणास्थान !

डॉ. आंबेडकर म्हणजे करोडो भारतीय विचारवंत समाजसेवक, राजकारणी, संपादक, दैत बुद्धिवादी, समीक्षक, अर्थतज्ज्ञ, घटनाकार, संघटन घडविणारे महामानव 'भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर'.

पुस्तकांच्या सहवासात शांत आयुष्य वेळाने आनंद नाही. पुस्तक मला शिकवितात, मला नवीन म्हणून मला ती आनंदाचा लाभ करून देतात. वि. शील व मैत्री या पंचतत्त्वानुसार प्रत्येक विद्यार्थी बनविले पाहिजे.

या राष्ट्रामधल्या उगवत्या पिढीला माध्यमिक देखील इंग्रजीसारख्या परभाषेतून अध्याप घ्यावे लागेल. व्हा आणि संघर्ष करा' असा संदेश देणारे मुलीमन बाबासाहेब आंबेडकर पारंपरिक चुकांच्या चक्रे असंख्य 'अभिमन्यू' बांधवांना सहीसलामत सोडण्यात ! शिका - शिकून माथा उंच करा....कणा तड व्हा.... आपल्या हक्कांसाठी आणि अन्यायाच्या संघर्ष करा माणसाला माणूसकी मिळवून देण्यात वैर आणि विरोधासाठी विरोध ही कमजोरीची सामर्थ्य कधीच विरोध करीत नाही तर ते घेणारे असते, झोपडीत लुकलुकणाऱ्या पणत्यांना नक्षत्रे बनवणारे भारतरत्न डॉ. आंबेडकर आणि फांदीवर फुलणारा स्वप्नांचा मोहोर प्राप्तीच्या करणारे आणि मातीच्या मुलांवर मातेच्या ममतेची भीमाई माऊली बनलेले आहे.

तर मित्रांनो, शिक्षणप्रेमी... ज्ञानपिपासू... पुस्तक आंबेडकरांमधील असंख्य सदगुणांपैकी एक ती उपेक्षा या महामानवास आदरांजली अर्पण करणार

आई तुझ्यामुळे

चारोळी

गज्ञा जन्म हा मिळाला
आई तुझ्यामुळे
नीवनास अर्थ आला
आई तुझ्यामुळे ॥१॥
गे काय होते, मातीचा एक गोळा
घाच मातीस आकार आला
आई तुझ्यामुळे ॥२॥
ध तुझे आई, अमृताहुनी गोड
॥ देहात प्राण आला
आई तुझ्यामुळे ॥३॥
क्या भावना, मुकेच होते शब्द
गोढात शब्द आला
आई तुझ्यामुळे ॥४॥
गटाने तुझ्या चालविणे अजान पाय
ग्यात वेग आला
आई तुझ्यामुळे ॥५॥
आई तुझ्या ममतेची वर्णू किती थोरवी
ह सुखात न्हाला
आई तुझ्यामुळे ॥६॥

कु. विजया गं. तारेकर

कमळ पात्रावरील पाण्याला
कधी थांब म्हणायचं नसतं
निसटणाऱ्या मनाला कधी
जवळ करायचं नसतं
माणसाचं आयुष्य असच असतं
बरचं काही हरवलं तरी
त्यापेक्षा जास्त उरलेले असतं

बोलता बोलता काही जण रूसून जातात
चालता चालता हातातले हात सूटून जातात
म्हणतात की मैत्रिचे नाते खूप नाजूक असते.
कारण येथे हसता हसता डोळे भरून येतात

हूसन पाहावं रडून पाहावं

जीवनाकडे नेहमी
डोळे भरून पाहावं
काही तरी दयावं काही तरी घ्यावं
आपण गेल्यानंतरही आपलं नावं
कुणीतरी घ्यावं
असं आपलं जीवन असावं

सुविचार

ग्लन यशस्वी होवोत अथवा अयशस्वी होवोत.
ग्याची प्रशंसा होवो अथवा न होवो कर्तव्य केलेच
हिजे.
गज्ञा मनुष्याची योग्यता व हेतुचा प्रामाणिकपणा
गढ होतो, तेव्हा त्याचे शत्रू देखील त्याचा सन्मान
रु लागतात.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
संकलन : संदीप रा. वेदरे

कृतिशील संदेश

घालवू नकोस आत्मविश्वास,
तू स्वतःची ओळख शोध
नको असा राहू निराश,
निराशेतूनही आनंद शोध
जीवन कष्टी जरी,
कष्टातूनही यशाला शोध
सुख दुःख हे येतच राहणार
त्यातूनही काही निराळे शोध

आजच्या स्त्रिया सुरक्षित आहेत का ?

संदीप रा. वेदने

भारताला स्वातंत्र्य मिळून अर्धशतकापेक्षा जास्त काळ झाला तरी सुध्दा आजच्या स्त्रियांना खरोखरच स्वातंत्र्य मिळाले का ? आजची स्त्री सुरक्षित आहे का ?

अर्थातच या प्रश्नाची उत्तरे नाही अशीच मिळतील, कारण स्त्रियांवरील अन्याय अत्याचारामध्ये वाढ झालेली आहे. आताचे ताजे उदा. दयायचे झाल्यास कोपर्डी येथील अत्याचार व ६ ऑगस्ट २०१६ रोजी पिस्तुलाचा धाक दाखवून पोलीस उपनिरीक्षकाने बलात्कार केल्याची घटना उश्मानाबाद येथे घडली. जनतेचे रक्षक, कायद्याचे रक्षक जर कायदा तोडून अन्याय अत्याचार करत असतील तर स्त्रियांना सुरक्षित कसे म्हणावे ? भारतामध्ये दररोज महिलांवर कितीतरी अन्याय अत्याचार होतात ते वेळीच थांबले पाहिजे.

भारतीय राज्यघटना सुध्दा महिलांना फक्त समानतेचा हक्क बहाल करत नाही तर आर्थिक, सामाजिक, राजकीय विषमता दूर करण्यासाठी सकारात्मक भेदभाव करण्याची शक्ती राज्याला बहाल करते. भारतीय राज्यघटनेने महिलांना विशेष अधिकार दिले आहेत. त्या विशेष अधिकाराचे काटेकोरपणे पालन होते का ? जसे की कलम - १४ अंतर्गत असे स्पष्ट सांगितले आहे की, लिंग, जात, धर्म अशा कोणत्याही कारणावरून भेदभाव करता येणार नाही. प्रश्न असा निर्माण होतो की, समाजामध्ये महिलांना समान वागणूक दिली जाते का ? वृत्तपत्रामध्ये आपण रोज वाचतो नवविवाहितेच्या आत्महत्या, सुनेचा छळ करून मारले; अल्पवयीन मुलीवर बलात्कार करून तिची निर्घृण हत्या अशा बातम्या येणे कधी थांबतील, जो पर्यंत अशा बातम्या येणे थांबणार नाहीत तो पर्यंत आजच्या स्त्रिया सुरक्षित आहेत असे म्हणता येणार नाही. अनुच्छेद - ३७६ (बलात्कार) अनुच्छेद ३६३, ३७३ (अपहरण), अनुच्छेद ४९८-ए (शारीरिक व मानसिक छळ, अनुच्छेद ३५४ (विनयभंग) अनुच्छेद -५०९ (लैंगिक छळ)

अशा प्रकारच्या कायदेशीर तरतुदी केल्या अशा महिलांवरील अन्याय अत्याचार थांबत नाहीत. विचार करण्यासारखी आहे.

समकालीन भारतीय समाजात महिलांना आपल्या हक्कासाठी झगडावे लागते. 'शिक्षणाचा मूलभूत अधिकार' देण्यात आला सुध्दा आदिवासी व ग्रामीण भागातील मुली शिक्षित वंचित आहेत. आजच्या महिलांने शिक्षणाच्या मुलाखती देण्याची गरज आहे. भारताचा विकास काय तर तळागाळातील मुलींना शिक्षण मिळाले पाहिजे अर्थात भारताची प्रगती होईल. माननीय पंतप्रधान मोदी यांनी राबविलेल्या 'बेटी बचाव बेटी पढाव' चांगल्या प्रकारे सफल होण्यास मदत केली पाहिजे. मुलगी शिकवा देश वाचवा

दलितांच्या जन्मसिद्ध मानवी हक्कांचा जणू

'सर्व माणसे जन्मतः समान दर्जाची होतील. ते स्वतंत्रपणे राहावेत हाच व्यवस्थेचा व राज्यव्यवस्थेचा अर्थ असला पाहिजे.'

अखील प्रजा, जनता हेच सर्व जणू शक्तेचे उगमस्थान आहे. कोणत्याही व्यक्तीचा जन्मसिद्ध हक्काप्रमाणे वागण्यास स्वातंत्र्य नसणे सामाजिकरचना समतेच्या पायावर उभी राहिली असल्यामुळे मान-सन्मान, अधिकार, व्यवहार बाबतीत जात आड येता कामा नये. भेदाभेदात तो केवळ व्यक्तींच्या गुण-भेदांमुळेच झाला जातोमुळे होता कामा नये.'

महाड सत्याग्रहाच्या सभेमध्ये दि. २५/११/४७ डॉ. बी.आर. आंबेडकर

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे शैक्षणिक क्षेत्रातील योगदान

कु. मोना श्रीराम भातखंडे

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी आपले शैक्षणिक विचार क्षेत्र, संघटित व्हा आणि संघर्ष करा या तीन शब्दांत मांडले. म्हणून हे सामाजिक आर्थिक व राजकीय अवरोध नष्ट व्हायला आम्हाला परिवर्तनाकडे नेणारा मार्ग आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे शिक्षण विषयक विचारातून शिक्षण अनुदान विषयक, अस्पृश्यांच्या शिक्षणातील सवता सुभा, विद्यापीठीय शिक्षण स्वरूपात दुरुस्ती, उच्च शिक्षणाविषयीची आस्था प्राथमिक शिक्षणाची सक्ती, विद्यार्थ्यांची जागृती, शिक्षणातून व्यसनमुक्ती, शिक्षणाबरोबर प्रज्ञा, प्रतिभा शीलांची सुधारणा व्हावी या क्षेत्रातील विचार मननीय आहेत.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणतात, "आजच्या स्थानात जिवंत असलेल्या साडेसहा कोटी बहिष्कृत समाजात बुद्धीच नाही किंवा त्यांच्यात विद्येचा प्रसारच होणार नाही. अशी भ्रामक कल्पना सोडून खऱ्या राष्ट्रीय, प्रेमामात्राचे पुढारी जर त्यांच्याकडे दया दृष्टीने पाहतील तर त्यांना मुन्याची बुद्धी प्रथम एखाद्या संगमरवरी दगडासारखी मिळते हे तेव्हाच दिसून येईल. अशा दगडांवर (अस्पृश्यांच्या) शिक्षणाची अत्यावश्यकता डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी दाखविली होती. "आमच्या सर्व सामाजिक दुखण्यावर औषध मिळावे" असे मिलिंद महाविद्यालयाच्या इमारतीत कोनशिला दिसण्याच्या समारंभात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी म्हटले, "सामरीने शरीराचे पोषण कमी झाल्यास माणूस हतबल व अल्पायुषी होतो तसेच शिक्षणाच्या अभावी तो निर्बुध्द व अल्पज्ञानास जिवंतपणी दुसऱ्याचा गुलाम बनतो." शिक्षणाला Education हा इंग्रजीत पर्यायी शब्द आहे.

ब्राह्मणेत्तर लोकांना आपल्या मुलावाळास शिक्षण देण्याची मनापासून इच्छा असली तरी ती फलद्रूप होत नव्हती. त्यांना शाळेत घातले तरी त्यांचा दुहेरी बोजा आई-बापावर पडत असे व मुलगा शाळेत गेला तर त्यांच्यापासून होणारी

कमाई बंद पडत असे व मुलगा शाळेत गेला तर त्यांच्यापासून आर्थिक मदत होत नव्हती. तरीही त्यांनी आपल्या मुलांना शिक्षण द्यावे असे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी नमूद केले आहे.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी प्राथमिक शिक्षणाचा प्रसार हा राष्ट्रीयदृष्ट्या अत्यंत महत्वाचा मानला. त्यांनी सध्याच्या युगात ज्या देशांमधील बहुजन समाज निरक्षर आहे अशा देशांचा जीवन कलहात टिकाव लागावयाचा नाही हे सांगावयास नको. प्राथमिक शिक्षणाचा सार्वत्रिक प्रसार सर्वांगीण राष्ट्रीय प्रगतीच्या इमारतीचा पाया आहे. प्राथमिक शिक्षणाच्या बाबतीत सक्तीचा कायदा करावा लागतो. मुलांना शिक्षण देण्याबाबत आई, वडीलांना, त्यांच्या शिक्षणासाठी अर्थातच त्यांच्या महत्त्वाकांक्षा जागृत करून तुम्ही थोर पुरुष होणार आहात असे विववा. त्यांच्या मनातील न्यूनगंड नाहीसा करा. मुलींच्या लग्नाची घाई करू नका. त्या आर्थिकदृष्ट्या सक्षम झाल्याशिवाय त्यांच्यावर लग्न लादू नका. ज्यांनी लग्न केले त्यांनी जास्त मुले होऊ देण्याचे दुष्ट कार्य करू नका. असे कळकळीचे आवाहन केले.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांना शिक्षणाने सामाजिक परिवर्तन होऊन लोकसत्ताक शासन पध्दतीचा पाया मजबूत व्हावा असे वाटते. सामाजिक जाणिवांचे आदान-प्रदान अधिक मोठ्या पातळीवर आणता येईल व तेव्हाच खऱ्या अर्थाने जाती संस्थांचा अंत करणे शक्य होईल. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी विद्यार्थी हा शिक्षण प्रक्रियेतील महत्वाचा घटक मानला. त्यांच्यासाठी मिलिंद महाविद्यालय व सिध्दार्थ महाविद्यालयाची स्थापना केली. तेथे विद्यार्थ्यांना त्यांनी मार्गदर्शन केले. एकटा मनुष्य सर्वच गोष्टी करू शकत नाही. त्याचप्रमाणे विद्यार्थ्यांनी एका वेळेस एकच कार्य हाताशी घ्यावे. असे मत त्यांचे होते त्यासाठी आत्मविश्वासासारखी

दुसरी शक्ती नाही. आमच्यातील आत्मविश्वास गमविता कामा नये. नुसत्या पदव्या मिळविणे म्हणजे ज्ञान नसून शिक्षकाचे महत्त्व, त्यांची मदत महत्त्वाची मानावी असे त्यांनी म्हटले आहे. कारण विद्या एक शस्त्र आहे. एखाद्याजवळ विद्येचे शस्त्र आहे व तो शीलवान असेल तर तो हक्काचे संरक्षण करील, विद्या ही तलवारीसारखी आहे परंतु तिचे महत्त्व धारण करणाऱ्यांवर अवलंबून राहिल.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी स्त्री शिक्षणाचे महत्त्व प्रतिपादन केले आहे. दलित वर्गाच्या प्रगतीची व कल्याणाची इच्छा बाळगणाऱ्या डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांना स्त्रियांनी शिक्षण घेऊन संघटना मजबूत कराव्या असे वाटत असे एका कार्यक्रमात स्त्रियांना उद्देशून "स्त्रियांच्या संघटनेवर फार मोठा विश्वास ठेवणारा मी माणूस आहे असे म्हटले. स्त्रियांची प्रगती ज्या प्रमाणात झाली असेल त्यावरून एखाद्या समाजाची प्रगती मी मोजित असतो व म्हणूनच हा समुदाय पाहिल्यावर मला खात्री वाटते व आनंद होतो की आम्ही प्रगती केलेली आहे. त्याच बरोबर त्यांनी स्वच्छ राहण्यास शिका व सर्व दुर्गुणांपासून मुक्त राहून तुमच्या मुलांनाही शिक्षण द्या.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांना अभिप्रेत असलेला शिक्षक नैतिक चरित्र, आचार-विचारांनी शुध्द असावा. शिक्षकांनी प्रत्येक विषयाकडे पाहतांना बुध्दीवादी व वैज्ञानिक दृष्टिकोन अवलंबिला पाहिजे असे त्यांचे मत होते.

आजच्या शिक्षणातील विषमता तर ब्रिटीश साम्राज्य सत्तेलाही लाजविणारी आहे. श्रीमंतांच्या मुलांसाठी महागड्या बालवाड्या, शाळा, महाविद्यालये व विद्यापीठ स्वतंत्रपणे उभी राहत आहेत तर दुसऱ्या बाजूला सामान्य, कष्टकरी, शेतमजूर, मोलकरीण यांच्या मुला-मुलींसाठी गुणवत्ताहीन व जुजबी शिक्षण व्यवस्था दिली जात आहे. शिक्षणात अशी विषमता ठेवणे म्हणजे पाण्याच्या मुळारंभातच विष कालवण्यासारखे आहे.

मनुष्याचा विकास हा शिक्षणामुळे होतो. शिक्षणामुळे राज्यघटनेतील हक्क, राष्ट्रीय कार्यक्रम, अधिकार याविषयीची जाणीव व्यक्तीला होत असते शिक्षणामुळे मनुष्याला

पुढे जाण्यास प्रेरणा मिळते. आर्थिकदृष्ट्या प्रबळ होऊन सतत सुदृढ व बलाढ्य होतो.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी आजचे शिक्षण उघड काळाची गुंतवणूक ठरावी हे तत्व अंगिकारले. आंबेडकरांनी जनतेसाठी व त्यांच्या शिक्षणासाठी मोलाचे योगदान दिले आहे. यावरून आपल्या लक्षात येते की, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी केवळ प्रसिध्द कायदेतज्ज्ञ, समाजसुधारक, राजकारणी नव्हते की, ज्यांनी आपले संपूर्ण जीवन समाजातील उपेक्षित वर्गाच्या विकासाकरिता समर्पित केले असे ते चिकित्सक अर्थज्ञ होते. अशा महान अर्थ तज्ज्ञाला माझे कोटी कोटी प्रणाम

---०००---

२५ नोव्हेंबर १९४९ चे ऐतिहासिक भाषण....एक परिच्छेद

"२६ जानेवारी १९५० ला आपण एका विसंगतीपुढे जीवनात प्रवेश करणार आहोत. राजकारणात आपल्याकडे समता राहिल. परंतु सामाजिक आणि आर्थिक जीवनात मात्र विषमता राहिल.

राजकारणात प्रत्येकाला एकमत आणि प्रत्येक मतस्य समान मूल्य या तत्वाला आपण मान्यता देणार आहोत. आपल्या सामाजिक आणि आर्थिक जीवनात मात्र सामाजिक आणि आर्थिक संरचनेमुळे प्रत्येक माणसाला समान मूल्य हे तत्त्व आपण नाकारत राहणार आहोत. अशा परस्परविरोधी जीवनात आपण आणखी किती काळ राहणार आहोत ?

How long we are going to live in this life of contradictions ?

आपल्या सामाजिक आणि आर्थिक जीवनात आपण किती काळ आपण समता नाकारत राहणार आहोत ? असा प्रश्न जर ती अधिक काळपर्यंत नाकारत राहिलो तर आपली राजकीय लोकशाही धोक्यात आल्याशिवाय राहणार नाही. ही विसंगती शक्य होईल तेवढ्या लवकर आपण दूर केली पाहिजे.

अन्यथा ज्यांना विषमतेचे दुष्परिणाम भोगावे लागत आहेत ते या संविधान सभेनं अतिशय परिश्रमानं निर्माण केलेली राजकीय लोकशाहीची संरचना उद्ध्वस्त केल्याशिवाय राहणार नाहीत."

डॉ. बी.आर. आंबेडकर

शैक्षणिक क्षेत्रात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे योगदान

कु. अपर्णा शं. दुधे

डॉ. भीमराव रामजी आंबेडकर उर्फ बाबासाहेब आंबेडकर (एप्रिल १४ इ.स. १८९१ : महू, उत्तर प्रदेश - डिसेंबर ६ इ.स. १९५६, दिल्ली) हे मराठी, भारतीय कायदेतज्ज्ञ व राजकारणी होते. स्वातंत्र्योत्तर काळात भारताचे शिल्पकार होते. भारतीयांच्या उध्दारासाठी त्यांनी महत्वपूर्ण कामगिरी केली. इ.स. १९९० साली भारतीय शासनाने त्यांना भारतरत्न या भारतातील सर्वोच्च नागरी पुरस्काराने गौरविले. सामाजिक आणि आर्थिक अडचणींवर मात करून महाविद्यालयीन पदवी मिळविण्याच्या दलितांच्या पहिल्या पिढीमधील ते एक होते. नंतर कायदा, अर्थशास्त्र आणि राज्यशास्त्र यातील अभ्यास व संशोधन यासाठी त्यांनी कोलंबिया विद्यापीठ आणि लंडन स्कूल ऑफ इकॉनॉमिक्स येथून या पदव्या मिळविल्या.

डॉ. आंबेडकर म्हणजे प्रेरक, उध्दारक व तारक शक्ती होय. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर नुसते पुस्तकी पंडित नव्हते तर त्यांनी आपल्या आयुष्यात आचार आणि विचार यांची सांगड घातली आणि आपल्या तत्वज्ञानाला कृतीची जोड दिली. त्यांनी मनुष्यमात्रांच्या जीवनातील दुःख, दारिद्र्य आणि क्लेश दूर करण्यासाठी अत्यंत प्रतिकूल परिस्थितीत आपले पूर्ण ज्ञान, माहिती व बळ लावले आणि रंजल्या गांजल्या जनतेच्या तसेच स्त्री वर्गाच्या, शेतकरी, मजूर वर्गाच्या आणि पददलितांच्या उध्दारार्थ आपले प्राण पणाला लावून समतेची मंगलवाट दाखविली, आणि मानवतेची दिव्य ज्योत निर्माण करते ती व्यक्ति केवळ वंदनीय नव्हे तर ती व्यक्ति प्रेरक उध्दारक व तारक शक्ती ठरते

शैक्षणिक विचार :

शिक्षण हे समाज परिवर्तनाचे प्रभावी शस्त्र आहे. शिक्षणाने माणसाला आपले कर्तव्य व हक्कांची जाणीव होते. समाजातील अस्पृश्य समाजाला स्वत्वाची जाणीव व्हावी यासाठी त्यांनी शिक्षणाचे महत्व समाजात विशद केले.

“शिक्षण हे वाघिणीचे दूध आहे ते जो पिल तो माणूस गुरगुरल्याशिवाय राहणार नाही.” असे ते समाज बांधवांना

सांगत. प्राथमिक शिक्षण हे सर्व शिक्षणाचा पाया आहे, म्हणून हे शिक्षण अतिशय दर्जेदार व गुणवत्तेचे असावे असे सांगत. “प्राथमिक शिक्षणाचे ध्येय असे असले पाहिजे की, मुलगा किंवा मुलगी एकदा शाळेत दाखल झाले की, ते पूर्णपणे सुशिक्षित, माहितीपूर्ण व गुणवत्ता प्राप्त करूनच बाहेर पडावेत. शासनाने यासाठी लक्ष घायला हवे. त्यांचे म्हणणे होते की, समाजाच्या सर्व थरापर्यंत शिक्षण गेले पाहिजे. शिक्षण प्राप्त झाल्याने व्यक्ति बौद्धिकदृष्ट्या सशक्त होतो. व्यक्तीला चांगले व वाईट यातील फरक समजायला लागतो. प्रज्ञा, शील आणि करुणा हे गुण प्रत्येकाच्या अंगी आणण्यासाठी शिक्षणाची गरज त्यांनी प्रतिपादन केलेली आहे. शाळेत मुलांना केवळ बाराखडी शिकवू नये तर मुलांची मने सुसंस्कृत व गुणवत्तामय बनवावी. समाज हितार्थ या ज्ञानप्राप्त मुलांनी आपली सामाजिक बांधिलकिकी कर्तव्ये योग्य व समर्थपणे पार पाडावीत असे शिक्षण असावे. शाळा म्हणजे उत्तम नागरिक व कर्तव्यदक्ष नागरिक बनविणारे कारखाने आहेत. याचे भान या प्रक्रियेत भाग घेणाऱ्यांनी ध्यानी घ्यावे. पिपल्स एज्युकेशन सोसायटीची स्थापना १९४६ साली करून त्यांनी मुंबईला सिध्दार्थ कॉलेज व औरंगाबादला मिलिंद महाविद्यालय सुरू केले. राष्ट्रहित व समाजहिताचे भान ठेवणारेच खरे शिक्षण होय असे ते मानीत.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सत्याच्या मार्गावर चालणारे खरे मार्गदर्शक होते. भ्रष्टाचार, अनीती, अत्याचार, अन्यायास त्यांचा प्रखर विरोध होता. जाती भेदाच्या ते विरोधात होते. जातीभेद म्हणजे समाजाला लागलेली कीड ते मानत असत ही सामाजिक कीड नष्ट केल्याशिवाय समाज एकसंध होणार नाही असे ते समजत. डॉ. आंबेडकर म्हणजे तळागाळातील लोकांना बौद्धिक व सामाजिक गुलामगिरीतून मुक्त करून त्यांना मंत्र देणारे एक पथदर्शक होते. शिकल्याशिवाय आपल्यावरील न्याय, अन्याय आपले हक्क ही आपल्याला कळत नाही.

अनेक पिढ्यांना दीपस्तंभासारखे मार्गदर्शन करण्याची शक्ती त्यांच्या त्या ज्ञानसाधनेत आहे. “माझे सर्व आयुष्य

विद्यार्थी म्हणून जावे, अशी माझी इच्छा आहे." असे आपले मनोगत त्यांनी वेळोवेळी व्यक्त केले आहे. समाजकारण, राजकारण, सामाजिक संघर्ष यासारख्या क्षेत्रात जन्मभर व्यस्त असतानाही त्यांनी हे 'विद्यार्थीपण' सोडले नाही. सतत वाचन, चिंतन, मनन, अध्ययन, परिशीलन आणि लेखन याद्वारे ज्ञानमार्गावरील आपला प्रवास त्यांनी सुरू ठेवला हे त्यांच्या व्यक्तीमत्त्वाची वैशिष्ट्ये युवापिढीला प्रेरणादायी वाटेल.

डॉ. बाबासाहेबांचे शिक्षणविषयक चिंतन ही त्यांच्या जीवनात सातत्याने चाललेली प्रक्रिया होती. 'शिका संघटित व्हा आणि संघर्ष करा' हा जो प्रगतीचा मूल मंत्र त्यांनी समाजाला दिला. या सर्व चिंतनात शिक्षणाचे तत्वज्ञान व ध्येयवाद, शिक्षणाचा सामाजिक आशय अभ्यासक्रमाचे स्वरूप व शाळा उद्दिष्टे, विद्यार्थ्यांचे दायित्व शिक्षकांची गुणवत्ता, शाळा व शिक्षणसंस्थांची जबाबदारी शिक्षण क्षेत्रातील आरक्षणाची कारणमीमांसा यासारख्या शिक्षणाच्या विविध पैलूंवर त्यांनी वेळोवेळी भाष्य केले आहे.

शिक्षण आणि समाज यांचे अतूट असे नाते असते, कारण शिक्षा हाच समाजाच्या, सांस्कृतिक उत्थानाचा आधार असतो, असे बाबासाहेबांचे मत होते. बाबासाहेब म्हणतात, "सामाजिक समता आणि स्वातंत्र्य यांचे संरक्षण करण्यासाठी आवश्यक असणारी शक्ती म्हणजे शिक्षण." ते पुढे असेही म्हणतात की, "व्यक्ति स्वातंत्र्य अबाधित राखण्यासाठी आणि त्यांच्या रक्षणसाठी लागणारी शक्ती शिक्षणातूनच मिळू शकते." यातून त्यांचा शिक्षण विषयक व्यापक दृष्टीकोन स्पष्ट होतो. शिक्षण या संकल्पनेत 'शिका व शिकवा' ही प्रक्रिया अभिप्रेत आहे.

शैक्षणिक धोरण :

१) साक्षरता प्रसार आणि विकास तसेच सार्वत्रिक शिक्षण यांच्या उद्देशावर जोर देतांना बाबासाहेब म्हणतात "एकदा मुलाने प्राथमिक शाळेत प्रवेश घेतला म्हणजे तो साक्षर होत नाही उर्वरित आयुष्यभर साक्षर राहण्याची क्षमता त्याच्यात विकसित होत नाही, तो पर्यंत त्याने प्राथमिक शाळा व साक्षरता वर्ग सोडू नये."

२) माध्यमिक व उच्चशिक्षण स्तरावर मागासवर्गियांची स्थिती त्याहूनही अधिक दयनीय आहे.

३) तंत्रशिक्षण, औद्योगिक प्रशिक्षण, व्यावसायिक शिक्षण, प्रशासकीय व सार्वजनिक सेवा क्षेत्रातील प्रशिक्षण, या

प्रकारच्या शिक्षणात मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना प्राधान्य प्रवेश, आर्थिक सोयी व सवलती द्याव्या, असा विचार बाबासाहेबांनी मांडला.

४) विद्यापीठांची पुनर्रचना करून प्रादेशिक पातळीवरील विद्यापीठाची स्थापना करावी तेथे प्रादेशिक भाषेतून शिक्षणाची सोय व्हावी.

मुलामुलींना शिक्षण द्या. त्यांना महत्वाकांक्षी बनवून त्यांचा न्यूनगंड दूर करा. असा उपदेश त्यांनी केलेले श्रमजिवींच्या साठीही ते खंबीरपणे उभे राहिले. दलित मानाचे जीवन जगता यावे म्हणून ते सातत्याने संघर्ष करत राहिले केवळ दलितांसाठीच नव्हे तर शेतकरी व मजूर वर्ग प्रश्नासंबंधी जोरदार लढा दिला.

अशा या महामानवाचे महान कार्य व शैक्षणिक योगदान म्हणजे देशासाठी व समाजासाठी सामाजिक बांधिलकीचे कर्तव्य होय. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर या विश्वाला मिळालेली महान देणगी होय.

शिका ! संघटित व्हा ! संघर्ष करा ! असा संघर्ष देणारे व धम्मचक्र प्रवर्तन यांच्या सहाय्याने हजारो व अस्पृश्यतेच्या व गुलामगिरीच्या खाईत लोटल्या गेलेले लाखो दलित पिढितांचे पुनरुत्थान करणारे भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार आधुनिक युगातील महामानव ! डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर.

---०००---

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

ज्योती ज्ञानदेव वाघ

अस्पृश्य समाजातील अस्मिता जागविणारा पहिला मानव, भारतीय घटनेचे शिल्पकार, प्रख्यात कायदेपंडित अर्थिक बुद्धीमत्ता लाभलेला विद्वान अशी अनेक विरुदावली लाभलेल्या या युगप्रवर्तकाचा जन्म मध्यप्रदेशातील महू या गावी १४ एप्रिल १८९१ साली झाला. रत्नागिरी जिल्ह्यातील मंडणगड तालुक्यातील 'आंबेवडे' हे त्यांचे मूळ गांव. त्यांचे वडील रामजी सपकाळ सैन्यात सुभेदार - मेजर या पदावर होते. ते सातारा येथे स्थायिक झाले. त्यामुळे बाबासाहेबांचे वास्तव्य सातारा येथेच गेले. त्यानंतर त्यांच्या वडिलांनी मुलांच्या शिक्षणासाठी मुंबईस स्थलांतर केले.

शिक्षण :

त्यांचे पूर्ण नांव डॉ. भीमराव रामजी आंबेडकर. भीमराव इ.स. १९०७ मध्ये मॅट्रीकची परीक्षा उत्तीर्ण झाले. पुढील शिक्षणासाठी त्यांनी मुंबईच्या 'एल्फिन्स्टन' कॉलेजातून पदवीचे शिक्षण घेतले व इ.स. १९१२ साली पदवी (बी.ए.) परीक्षा उत्तीर्ण झाले. त्यानंतर त्यांना उच्च शिक्षणासाठी बडोद्याच्या सयाजीराव महाराजांकडून दरमहा २५/- शिष्यवृत्ती मिळाली व अमेरिकेतील 'कोलंबिया' विद्यापीठात त्यांना प्रवेश मिळाला. त्यासाठी सयाजीराव महाराजांचे साहाय्य लाभले. कोलंबिया विद्यापीठात त्यांनी अर्थशास्त्र, समाजशास्त्र व राज्यशास्त्र इत्यादी विषयांचे अध्ययन केले. इ.स. १९१५ मध्ये त्यांनी 'प्राचीन भारतातील व्यापार' या विषयावर प्रबंध लिहून एम.ए. ची पदवी मिळविली.

१९१६ मध्ये 'कास्ट इन इंडिया देयर मेकॅनिझम' जेनेसीस अँड डेव्हलपमेंट' या निबंधाचे वाचन शाहू महाराजांनी केलेल्या आर्थिक साहाय्यामुळे कायद्याचा अभ्यास करण्यासाठी डॉ. बाबासाहेबांनी जुलै १९२९ साली प्रोव्हिन्शियल डिसेंट्रलायजेशन ऑफ इंपेरियल फायनान्स इन ब्रिटीश इंडिया या प्रबंधाबद्दल त्यांना एम.एससी. पदवी मिळाली. १९२२ साली लंडन विद्यापीठात सादर केलेल्या 'प्रॉब्लेम ऑफ द रुपी' या प्रबंधामुळे त्यांना डि.एससी. ही पदवी मिळाली. १९२३ साली डॉ. आंबेडकर बॅरिस्टरची परीक्षा पास झाले. बॅरिस्टर परीक्षेचा हा अभ्यासक्रम पूर्ण करण्यासाठी आठ

वर्षे एवढा कालावधी लागतो. तो अभ्यासक्रम डॉ. आंबेडकरांनी ९ वर्षे व काही महिन्यात पूर्ण केला. त्यासाठी ते २१ तास अभ्यास करत असत. केवळ साडेतीन वर्षात एम.एससी, पीएच.डी., प्राप्त करण्याचा अतुलनीय पराक्रम डॉ. आंबेडकरांनी केला. ५ जून १९५८ कोलंबिया विद्यापीठात पदवीदान समारंभात डॉ. आंबेडकर यांना भारतीय राज्यघटना तयार केल्याबद्दल डॉक्टर ऑफ लॉ (एल.एल.डी.) ही पदवी प्रदान करण्यात आली. ही पदवी प्राप्त करणारे ते पहिले भारतीय होते. १२ जानेवारी १९५३ उस्मानिया विद्यापीठ हैद्राबाद तर्फे डॉक्टर ऑफ लिटरेचर ही पदवी बहाल झाली. डॉ. बाबासाहेबांनी अर्थशास्त्राचा अभ्यास बॉन (जर्मनी) विद्यापीठात केला मुंबईत सिडनेहॅम कॉलेज ऑफ कॉमर्स अँड इकॉनॉमिक्स मध्ये अर्थशास्त्राचे प्राध्यापक म्हणून काम पाहिले. मुंबईत 'वर्स कॉलेज या खाजगी व्यापारी शिक्षण संस्थेत काही काळ अर्थशास्त्र, वॅर्कींग व कायदा या विषयाचे त्यांनी अध्यापन केले.

शैक्षणिक कार्य :

डॉ. आंबेडकरांनी अस्पृश्यांमध्ये जागृती घडवून आणण्यासाठी व शैक्षणिक प्रगतीसाठी २० जुलै १९२४ ला 'बहिष्कृत हितकारिणी सभेची' स्थापना केली. १४ जून १९२८ रोजी डिप्रेस्ड क्लास सोसायटीची स्थापना केली. तसेच या ३ एप्रिल १९२७ ला 'बहिष्कृत भारत' या पाक्षिकाचे प्रकाशन सुरु केले तसेच या सभेतर्फे दलित समाजातील तरुण व प्रौढांसाठी रात्रशाळा चालविणे, वाचनालये सुरु करणे यासारखे उपक्रम सुरु करण्यात आले. इ.स. १९४६ मध्ये त्यांनी 'पिपल्स एज्युकेशन सोसायटी' ही संस्था स्थापन केली. तिच्याच वतीने २० जून १९४६ रोजी मुंबईला 'सिध्दार्थ कॉलेज' व १९ जून १९५० रोजी औरंगाबादला 'मिलिंद महाविद्यालय' सुरु केले. या संस्थेचा शिलान्यास भारताचे राष्ट्रपती डॉ. राजेंद्र प्रसाद यांच्याहस्ते करण्यात आला होता. या संस्थेतर्फे औरंगाबाद शहरात ५ महाविद्यालये चालविली जातात. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर १९४२ मध्ये व्हॉईसरॉय कॉन्सिलचे सदस्य झाले. तेव्हा मजूर मंत्रालय अत्यंत लहान समजले जात होते. त्यासाठी वेंगळा मंत्री नव्हता. मात्र जेव्हा बाबासाहेबांकडे या मंत्रालयाचे

काम सोपविण्यात आले, तेव्हा स्थितीत बराच बदल झाला. या मंत्रालयाद्वारे मजुरांचे हितरक्षण आणि त्यांच्यासाठी कायदे तयार करण्याचे काम केले जात होतेच शिवाय बाबासाहेबांनी या मंत्रालयात तांत्रिक शिक्षणाचीही व्यवस्था केली. अनेक कारखान्यात तरुणांना कामं शिकविण्यात येत असे व त्यानंतर त्यांना रोजगारही दिला जात असे. दुसऱ्या महायुद्धात इंग्लंडवर जर्मनीकडून मोठ्या प्रमाणावर बॉम्बफेक करण्यात येत होती. त्यामुळे इंग्रजांनी अनेक मोठे कारखाने भारतात सुरू केले आणि त्यात युद्धसामुग्री तयार करण्यात येऊ लागली या कारखान्यातून हजारो तरुण शिकले. तरुणांना प्रशिक्षण आणि रोजगार मिळू लागला. याचा फायदा भारत स्वतंत्र झाल्यावर आपल्याला झाला. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मंत्री असतांना त्यांनी सरकारी नोकऱ्यात आरक्षणाचे फार मोठे काम केले. त्यामुळे केंद्र सरकारच्या अनेक कार्यालयांत खालपासून वरपर्यंत अनेकांना रोजगार मिळाला. बरेचसे लष्करातही भरती झाले. याशिवाय बाबासाहेबांनी अनेक तरुणांना तांत्रिक प्रशिक्षणासाठी परदेशात पाठविले. प्रशिक्षित होऊन आल्यावर त्यांना मोठ-मोठ्या पदांवर नियुक्ती देण्यात आली. यातील अनेक तरुण समाजाची सेवा करण्याचे कार्य तन-मन-धनाने करू लागले. बाबासाहेबांच्या मजूर मंत्रालयाने 'बेव्हिन ट्रेनिंग स्कीम' च्या अंतर्गत इंग्लंडमध्येही अनेक तरुणांना तेथील कारखान्यात प्रशिक्षणासाठी पाठविले. बेव्हिन त्याकाळी इंग्लंडचे मजूर मंत्री होते.

उच्च शिक्षणाबाबत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणतात, "हिन्दुस्थानातील दलित समाजाची उन्नती करणे त्यांच्या अन्न, वस्त्र व निवाऱ्याची सोय करून पूर्वीप्रमाणेच त्यांना उच्च वर्गाची सेवा करावयास लावणे नव्हे, खालच्या वर्गाची त्यांच्यामुळे प्रगती खुंटून त्यांना दुसऱ्याचे गुलाम व्हावे लागते तो न्यूनगंड त्यांच्यापासून नाहिसा करणे, चालू समाजपध्दतीमुळे जे त्यांचे त्यांच्या स्वतःच्या आणि राष्ट्राच्या दृष्टीने काय महत्त्वाचे आहे यांची त्यांना जाणीव करून देणे हाच खालच्या वर्गाचा प्रश्न आहे. उच्च शिक्षणच्या प्रसाराखेरीज कशानेच हे साध्य होणार नाही. आमच्या सर्व सामाजिक दुखण्यावर, माझ्या मनाप्रमाणे हेच औषध आहे. डॉ. बाबासाहेब थांबले नाहीत तर ते पुढे म्हणतात. "शिक्षण हा सर्वात महत्त्वाचा भौतिक लाभ आहे, याची मागासवर्गियांना जाणीव झाली आहे. त्याकरिता आम्ही तीव्र संघर्षासाठी तयार आहोत.

त्यासाठी आम्ही कोणत्याही प्रकारच्या भौतिक लाभाच्या तयारी करू शकतो. या संस्कृतीने उपलब्ध करून दिलेल्या प्रत्येक लाभाचा त्याग करू शकतो, आमची तयारी आहे कोणत्याही परिस्थितीत उच्च शिक्षणाचा अधिकार अनेक संघी यांच्या महत्तम उपयोगाच्या हक्कांचा आम्ही त्या करावयास तयार नाही. आता मागासवर्गियांना जाणीव आहे की, शिक्षणाशिवाय त्यांचे अस्तित्त्वच सुरक्षित नाही. डॉ. बाबासाहेबांनी काढलेले शिक्षणाबद्दल उद्गार :

◆ शिक्षित व्हा, चळवळ करा, संघटित व्हा, आत्मविश्वास बाळगा, कधीही धीर सोडून नका. ही आमच्या जीवनाचे पंचसुत्री - २० जुलै १९४२

◆ विद्यार्थ्यांनी शिक्षणापेक्षा राजकारणात दंग होणे व शैक्षणिक न्हास होय. - २ जानेवारी १९४५

◆ प्रामाणिकपणा, कर्तव्याची जाणीव व राष्ट्रीय हिताची पूर्ण ही महाराष्ट्राची परंपरा-२७ जानेवारी १९५०

◆ शीलाशिवाय शिक्षणाची किंमत केवळ शून्य-३ जून १९५०

◆ एखादा प्रियकर ज्याप्रमाणे आपल्या प्रेयसीवर प्रेम करतो त्याचप्रमाणे माझे माझ्या पुस्तकांवर प्रेम आहे.

◆ विद्येबरोबरच आमच्यात शील असले पाहिजे. शीलविना विद्या फुकाची आहे. विद्या ही तलवारीसारखी आहे. तिचे महत्त्व तिला धारण करणाऱ्यांवर अवलंबून आहे.

◆ शिक्षण हे दुधारी शस्त्र असल्यामुळे चालविण्यास धोळ्यास असते. चारित्र्यहीन आणि विनयहीन सुशिक्षित हा पशूपेक्षा भयंकर असतो. तर सुशिक्षित मनुष्याचे शिवाय गरीब जनतेच्या हितास विरोधी असेल, तर तो समाजाचा शाप आहे.

◆ पुस्तकांच्या सहवासात शांत आयुष्य वेचण्यासारखा दुर्लभ आनंद नाही. पुस्तक मला शिकवितात, मला नवीन ज्ञान दाखवितात. म्हणून मला ती आनंदाचा लाभ करून देतात.

अशा प्रकारे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे शिक्षण योगदान. अशा या महामानवाला मानाचे वंदन.

---०००---

हिंदी विभाग

अंतिम यात्रा

आओ फिर से दिया जलाए

था मैं नींद में
 था मैं नींद में
 और मुझे इतना सजाया जा रहा था ।
 बड़े प्यार से मुझे
 नहलाया जा रहा था ।
 ना जाने था वो कौनसा अजब खेल
 मेरे घर में बच्चों की तरह मुझे कंधे
 पर उठाया जा रहा था ।
 था पास मेरा हर अपना उस वक्त
 फीर भी मैं, हर किसी के मन से
 भूलाया जा रहा था ।
 जो कभी देखते भी न थे
 मोहब्बत कि निगाहों से
 उनके दिलसे भी प्यार मुझ पर
 लुटाया जा रहा था ।
 मालूम नहीं क्यों, हैरान था हर कोई
 मुझे सोते हुए देखकर
 जोर - जोर से रोकर मुझे जगाया
 जा रहा था ।
 कौंप उठी मेरी रूह, वो मंजर देखकर,
 जहाँ मुझे हमेशा के लिए सुलाया
 जा रहा था ।
 मोहब्बत की इन्तहा थी
 जिन दिलों मे मेरे लिए
 उन्ही दिलों के हाथों
 आज मैं जलाया जा रहा था
 जलाया जा रहा था ।

सुरेंद्र कि. गुळसुंदरे

आओ फिर से दिया जलाएँ
 भरी दुपहरी मे अधियारा
 सुरज परछाई से हारा
 अंतरतम का नेह निचोडे
 बुझी हुई बाती सुलगाएं
 आओ फिरसे दिया जलाए

हम पडाव को समझे मंजिल
 लक्ष हुआ आंखों से ओझल
 वर्तमान के मोहजाल में
 आनेवाला कल न भुलाएं
 आओ फिर से दिया जलाएं

आहुति बाकी यज्ञ अधुरा
 अपनों के विघ्नो ने घेरा
 अंतिम जय का वज्र बनाने
 नव दधीचि हड्डियाँ गलाएं
 आओ फिर से दिया जलाएं

(अटलबिहारी वाजपेयी)
 कु.सुमन रा. यादव

बेटे और बेटियाँ

प्यारी माँ

होये जाते हैं बेटे
 पर उग जाती हैं बेटियाँ ।
 खाद पानी बेटो को,
 पर लहराती हैं बेटियाँ ।
 स्कूल जाते हैं बेटे
 पर पढ जाती हैं बेटियाँ ।
 मेहनत करते हैं बेटे
 पर अब्बल आती हैं बेटियाँ ।
 रुलाते हैं जब खुब बेटे
 तब हसाती हैं बेटियाँ ।
 नाम करें ना करें बेटें
 पर नाम कमाती हैं बेटियाँ ।
 जब दर्द देते हैं बेटे
 तब मरहम लगाती हैं बेटियाँ ।
 आशा रहती हैं बेटों से
 पर पूर्ण करती हैं बेटियाँ ।
 हजारो फरमाईश से भरे हैं बेटे
 पर समय की नजाकत को समझती हैं बेटियाँ ।
 बेटो को चाँद जैसा मन बनाओं
 कि हर कोई घुर-घुर कर देखे
 किन्तु
 बेटियों को सूरज जैसा बनाओ
 ताकी घुरने से पहजे सब की,
 नजरे झुक जाये
 ऐसी बनाओ बेटियाँ ।

माँ आँखो रो ओझल होती,
 आँखे दूँढा करती रोती
 वो आँखों मे सपने संजोती
 हर दम नींद में जगती सोती ॥
 वो मेरी आँखों की ज्योति
 में उसकी आँखो का मोती
 कितने आँचल रोज भिगोती
 वो फिर भी ना धीरज खोती ॥

कहती घर में हूँ इकलौती
 दादी की मैं पहली पोती
 माँ की गोदी स्वर्ग मनाती
 क्या होता जो माँ ना होती ॥
 नही जरा भी हुई कठौती
 गंगा बन कर भरी कठौती
 बडी हुई मैं हँसती रोती
 आँख दिखाती जो हद खोती ॥

शब्द नही माँ कैसी होती
 माँ तो बस माँ जैसी होती
 आज हूँ जो, वो कभी न होती
 मेरे संग जो माँ ना होती ॥

कु. सुमन रा. यादव

विजय गौ. शिरसाट

माँ

बेटीयाँ

जब मैं छोटी बच्ची थी
माँ की प्यारी दुलारी थी
माँ तो हम को दुध पिलाती,
माँ भी कितनी भोली - भाली

भगवान का दुसरा रूप है माँ
उनके लिए दे देंगे जा.
हमको मिलता जीवन उनसे
कदमों में है स्वर्ग बसा
संस्कार वह हमे सिखलाती
अच्छा बुरा हमे बतलाती
हमारी गलतियों को सुधारती
प्यार वह हम पर बरसाती

तबीयत अगर हो जाए खराब
रात-रातभर जागते रहना
माँ बिन जीवन है अधुरा
खाली - खाली सुना - सुना
खाना पहले हमे खिलाती
बाद में वह खुद है खाती

कदमों में है स्वर्ग बसा
संस्कार वह हमें सिखलाती
हमारी खुशी में खुश हो जाती
दुख में हमारे आँसू बहाती
कितने खुशानसीब है हम
पास हमारे है माँ,
होते बदनसीब वे कितने
जिनके पास न होती
मेरी प्यारी माँ

सुमन रा. यादव

ओस की बुंदो की तरह होती है बेटीयाँ ।
पापा की दुलारी जान से प्यारी होती है बेटीयाँ ।
माँ-बाप के दर्द में हमदर्द होती है बेटीयाँ ।
रोशन करेगा बेटा तो बस एक ही कुल को ।
दो-दो कुलोंकी लाज होती है बेटीयाँ ।
हिरा है अगर बेटा तो सच्चा मोती है बेटीयाँ ।
काँटो की राह पर चलती है बेटीयाँ ।
पर औरोंकी राँहमें फूल बनती है बेटीयाँ ।
पर बेटो से भी ज्यादा किंमती होती है बेटीयाँ ।

अगर आप हासिल करना चाहते हैं
खुशी हासिल करना चाहते हो तो दुख से मुकाबला करो
दुख से मुकाबला करना चाहते हो तो सब्र से काम लो ।
सब्र पाना चाहते हो तो जहन से काम लो ।
बेहतरीन जहन चाहते हो तो नफरत पर काबु रखो ।
नफरत पर काबु पाना चाहते हो तो खुद की इबादत करो

जो पर्यंत आमच्यात आत्मचिंतन आत्मविश्वास आत
संन्यासांची आणि आत्म संयमाची भावना निर्माण होण
नाही तो पर्यंत आमचा उध्दार होणार नाही.

जो धर्म अशिक्षितता अनिश्चित रहा निर्धन
निर्धन रहा अशी शिकवण देतो तो धर्म नसून ती शि
आहे.

**English
Section**

Wonderful Teacher

With a special gift for learning
 And with a heart that deeply cares,
 you add a lot of love,
 To everything you share,
 And even though
 you mean a lot
 You'll never know how much,
 for your helped
 To change the world.
 Through every life you taught
 you sparkled that creativity
 In the students whom you taught
 you are such a special teacher
 That no words can truly tell
 However much you are valued
 For the work you do so well.

What is Life

Life is a struggle to fight.
 Life is an Exam to pass
 Life is a Journey to complete
 Life is an aim to catch.
 Life is taste to enjoy and
 Life is a mean to heaven.

Ku. Vijaya G. Tarekar

Winners

- 1) The Winner is always part of the answer
- 2) The Winner is always has programme
- 3) The Winner says, "Let me do it for you"
- 4) The Winner sees an answer for every problem
- 5) The Winner says, "It may be difficult but" it is possible"
- 6) The Winner have a dream
- 7) The Winners are a part of team
- 8) The Winners sees possibilities
- 9) The Winner belive on win & win
- 10) The Winners follow the philosophy of empathy " Don't to do others what you, would not want them to do to you.

Collected by : Swati Pundkar

SMILE

A smile is a sign of Love
 A smile is a sign of care
 A smile tells how much to others
 You are important and also dear
 A smile is a sign of cheer
 A smile is a sign of trust
 A smile shows how you can
 be happy even in hard curst
 A smile is a sign of joy
 A smile is a sign of hope
 A smile teaches you how you can
 Remove the clouds of mope
 For nothing but only a smile
 Takes always your pain and trial
 And pick you truouble's pile
 And let you smile, smile and smile...

Ku. Shilpa G. Mule

Tears of a Woman

A little boy asks his mother;
 why do you cry ?
 "Because I am a woman" she answers
 "I don't understand" he says
 A mother hugs him and says : "and you never
 will.
 Later the little boy asked his father:
 "why does mummy cry ?"
 "All women cry for no reason" is all that his
 father could answer him.
 when he became an adult he asked God :
 "God, why do women cry so easily ?
 And God answered :
 "When I created woman, she needed to be
 special.
 I created her shoulders' strong enough to bear
 the weight of the world.. and soft enough to
 be comfortable."
 "I gave her the strength to give life, The kind
 that accept to rejection that often comes from
 children."
 "I gave her the strength to allow her to go on
 when everybody else give up. The kind that
 takes care of her family, despite illness and
 fatigue"
 "I gave her the sensitivity to lover her children
 unconditionally, even when they have hurt her
 deeply."
 I gave her the strength to endure her husband
 in his faults.
 and to stay at his side without weakening"
 And finally, I gave her tears to shed whenever
 she needs them to be shed."
 "You see my son, the beauty of a woman is
 not in the clothes she wears, nor is it in her
 face or in the way she does her hair.
 The beauty of woman resides in her eyes. It
 is the door to her heart the door to her heart.
 The door where love resides. And it is often
 through her tears that you see her heart go by."

Ku. Aparna S. Dudhe

Life is Picture

Our life is the picture drawn by god and he left
 that picture without colour our duty is to colour
 that picture so that our life become....

But everyone are not succeeded to colour that
 picture properly. Everyone is free to colour that
 picture as their own choice so it depend on us,
 how to colour the picture.....

"Man is responsible to make their life or to
 break their life." Fill the colour sincerely, don't
 think so much about look.....

-----000-----

SUCCESS is our aim....
 CHALLENGE is our game....
 RISK is our passion.....
 LOVE is our friend.....
 PERFECTION is our habit....
 HARDWORK is our occupation....
 because we are the TEACHERS.....

Ku Aparna S. Dudhe

City Life

Life in a city
 is very very busy
 you can see people
 as busy as a bee
 A tree or a plant
 you will get no where to see
 never dream to pure air to breathe
 Life in a city is very very worry
 Nobody has time to talk
 or for a short walk
 people work and work
 just to lead a life of luxury.

Collected : Swati Pundkar

महाविद्यालयाची यशस्वी वाटचाल

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला हे महाराष्ट्रातील सर्वाधिक जुने व शिक्षण क्षेत्रात नावाजलेले असे महाविद्यालय आहे. या महाविद्यालयाची स्थापना १९५६ साली झाली. शालेय तसेच सहशालेय उपक्रमात अग्रणी असलेल्या या संस्थेत शिक्षण स्नातक नियमित तसेच यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठांतर्गत शिक्षण स्नातक, शिक्षण पारंगत, शालेय व्यवस्थापन पदविका असे एकूण चार वर्ग चालविले जातात. अनुक्रमे १००,४५,२५,६० विद्यार्थ्यांना वर्गामध्ये महाराष्ट्र शासन व विद्यापीठामार्फत उच्च गुणवत्ताक्रमानुसार प्रवेश दिला जातो.

उत्कृष्ट निकालाची परंपरा लाभलेल्या या महाविद्यालयातून शिक्षण स्नातक नियमित २०१५ च्या उन्हाळी परीक्षेत ९५ विद्यार्थ्यांपैकी ८४ विद्यार्थी उत्तीर्ण झाले. त्यापैकी ८४ विद्यार्थी प्रथम श्रेणीत उत्तीर्ण झाले आहेत. निकालाची एकूण टक्केवारी पाहता ८८% एवढी आहे. या वर्षी सुध्दा ही परंपरा कायम राहिल अशी आशा आहे.

विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन मिळावे या दृष्टीने विद्यापीठ परीक्षेत गुणवत्तेने उत्तीर्ण होणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी स्थानिक देणगीदाराकडून अनेक कायमस्वरूपी पारितोषिके दिली जातात. निरंतर पारितोषिके योजना ही आमच्या महाविद्यालयातील नावीन्यपूर्ण तसेच प्रोत्साहनपर योजना या योजने अंतर्गत आज अखेरपर्यंत १,९०,००० इतकी रक्कम मुदतठेव योजनेत वकैत ठेवण्यात आली आहे. यावर्षी ठेव रकमेचे व्याज रु. १२,०००/- इतके आहे. या व्याजाचा रकमेतून महाविद्यालयातून सर्वप्रथम नियमित शिक्षण स्नातक विद्यार्थी, विद्यार्थिनी मागासवर्गीय विद्यार्थी, विद्यार्थिनी, अपंग विद्यार्थी, विद्यार्थिनी उत्कृष्ट स्त्री, पुरुष खेळाडू अशी १६ बक्षिसे दिली जातात. त्याच वरोबर यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठांतर्गत असलेल्या शिक्षण स्नातक, शिक्षण पारंगत, शालेय व्यवस्थापन पदविका अभ्यासक्रमामध्ये प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थ्यांना व्याजाच्या

रकमेतून पारितोषिक देण्यात येतात. निरंतर पारितोषिके योजनेचा प्रभार सहाय्यक प्राध्यापक डॉ. वातकर मॅडम सांभाळतात.

शिक्षण स्नातक २०१४-२०१५ या सत्रात श्री नितीन त्र्यंबकराव गवई यांनी महाविद्यालयातून प्रथम व संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठातून गुणानुक्रमे सहावा क्रमांक देण्याचा बहूमान मिळविला. मुक्त विद्यापीठाच्या शिक्षण पारंगत परीक्षेत अकोला केंद्रातून २०१२-२०१४ या शैक्षणिक सत्रातून श्री दीपक दुर्गादास चांदुरे यांनी महाविद्यालयातून प्रथम क्रमांक मिळविला. तसेच शिक्षण स्नातक मध्ये श्री देवेंद्र विजयराव खंडार यांनी प्रथम क्रमांक मिळवला तर शालेय व्यवस्थापन पदविका अभ्यासक्रम २०१४-२०१५ या परीक्षेत कु. जय जनार्दन भिसे यांनी प्रथम क्रमांक मिळविला या सर्वांचे मनपूर्वक अभिनंदन.

यावर्षी महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक सत्राचा शुभारंभ १३ ऑक्टोबर २०१५ रोजी मा.प्राचार्य डॉ. राजेंद्र मानेकर यांच्या मार्गदर्शनाने व शुभाशीर्वादाने झाला. महाविद्यालयाचे मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र मानेकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली दि. ३०/१०/२०१५ रोजी विद्यार्थी संसदेचे गठन करण्यात आले. संसद प्रभारी सहाय्यक प्राध्यापक डॉ. सौ. वातकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली विद्यार्थी संसद स्थापना केली.

१. कु. भावना संकोपाळ	विद्यापीठ प्रतिनिधी
२. श्री. सौरभ मोरखडे	वर्ग प्रतिनिधी
३. कु. विजया तारेकर	महिला प्रतिनिधी
४. श्री. ज्ञानेश्वर वाघ	सांस्कृतिक प्रतिनिधी
५. श्री. सुरेंद्र गुळसुंदरे	क्रीडा प्रतिनिधी

सर्व प्रशिक्षणार्थींनी संपूर्ण सत्रात विविध दिन विशेषांगे आयोजन यशस्वीरित्या केले. यासाठी महाविद्यालयाचे मा.प्राचार्य डॉ. राजेंद्र मानेकर व सर्व प्राध्यापकांचे सत्कार्य व मार्गदर्शन लाभले. सरावपाठ, शालेय अनुबंध व छात्रसेवाकाला हा शिक्षणस्नातक अभ्यासक्रमाचा महत्त्वाचा

भाग यासाठी अकोल्यातील नामवंत शाळांचे सहकार्य लाभले. याबद्दल शाळांचे मुख्याध्यापक व शिक्षण यांचे महाविद्यालयाचे वतीने आभार या सरावपाठाचा व छात्रसेवाकाळाच्या आयोजनाचा प्रभार प्राध्यापिका डॉ.सौ. वातकर मॅडम सांभाळतात. शालेय अनुबंध या उपक्रमाचा प्रभार डॉ.कु. गोकर्ण मानकर मॅडम सांभाळतात.

सन २०१५-२०१६ या आर्थिक वर्षासाठी जिल्हा नियोजन समितीकडून या महाविद्यालय १,६६,००० इतका निधी (अंतर्गत रस्ता कमानसाठी) प्राप्त झाला. तसेच विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून ३,००,००० इतकी रक्कम वाराव्या योजने अंतर्गत प्राप्त झाली.

महाविद्यालयात सुसज्ज असे ग्रंथालय व संगणक प्रयोगशाळा आहे. ग्रंथालय विभागाचा कार्यभार ग्रंथपाल डॉ. संकेत राजत सांभाळतात. ग्रंथालयात एकूण ३४,५०० ग्रंथ संपदा असून प्रशिक्षणार्थीना व प्राध्यापकांना संदर्भग्रंथ पुरविल्या जातात. ग्रंथालयीन वाचनालयात इंग्रजी, मराठी, हिंदी मिळून २० नियतकालिके व मासिके येतात. तर ११ दैनिक वृत्तपत्रे येतात.

प्रशिक्षणार्थ्यांच्या साहित्यिक अभिव्यक्तीला वाव देण्यासाठी दरवर्षी "अर्घ्य" हा वार्षिकांक महाविद्यालयातर्फे प्रकाशित होतो. तसेच यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा यांचे वतीने 'ज्ञानगंगा' हा अंक दरवर्षी प्रकाशित होतो. यामध्ये प्रशिक्षणार्थ्यांचे लेख, कथा, कविता, नाट्य, वैचारिक चिंतन, विनोदी लेखन यासारख्या उत्स्फूर्त साहित्याचा समावेश असतो. "अर्घ्य" मंडळाचा प्रभार प्राध्यापिका डॉ.कु.गोकर्ण मानकर सांभाळतात. यावर्षीचे अर्घ्य वार्षिकांक प्रकाशनाच्या मार्गावर आहे. तर 'ज्ञानगंगा' द्विवार्षिकांक प्रकाशित होत आहे. विभिन्न स्पर्धांच्या व्यतिरिक्त महाविद्यालयामध्ये वक्तृत्व स्पर्धा व भावगीत स्पर्धा घेतली जाते. या दोन्ही स्पर्धांसाठी वक्षिसांच्या स्वरूपात आपल्या महाविद्यालयातील माजी विद्यार्थी संघटनेतर्फे प्रथम व द्वितीय क्रमांकासाठी फिरती ढाल आणि तृतीय क्रमांकाला फिरता कप देण्यात येतो.

महाविद्यालयातील सत्र २०१५ मधील प्रशिक्षणार्थींचे संपादन खालीलप्रमाणे

१. कु. सुमन यादव संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ अमरावती एम.एस्सी. जीवरसायनशास्त्र २०१५ च्या उन्हाळी परीक्षेत विद्यापीठाकडून द्वितीय मेरीट.
२. कु. भावना संकोपाळ बी.ए.च्या उन्हाळी परीक्षेत उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ जळगांव विद्यापीठातून प्रथम.
३. डॉ. रोहिणी तडस यांनी यु.जी.सी. पुरस्कृत "माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांचे मानसिक आरोग्य व शैक्षणिक संपादन यातील सहसंबंधाचा अभ्यास" हा लघुसंशोधन प्रकल्प विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे सादर केला.
४. डॉ. कु. गोकर्ण मानकर यांनी 'समर्थ रामदास स्वामी यांच्या दासबोधातील शैक्षणिक मूल्यांचा चिकित्सक अभ्यास' या लघुसंशोधन प्रकल्प विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे सादर केला.
५. डॉ. सुषमा गणोजे यांनी यु.जी.सी. पुरस्कृत माध्यमिक शिक्षणामधील मानव अधिकार, जागरूकतेचा तुलनात्मक अभ्यास हा लघुसंशोधन प्रकल्प विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे सादर केला.

याबद्दल सर्वांचे हार्दिक अभिनंदन ! मा. प्राचार्य, प्राध्यापक वृंद व शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांचे या शैक्षणिक वाटचालीसाठी मनःपूर्वक अभिनंदन व पुढील भविष्यातील वाटचालीकरीता शुभेच्छा.

विद्यार्थ्यांना विविध स्पर्धेत सहभागी होण्यासाठी प्रोत्साहित करणाऱ्या प्राध्यापकांच्या सर्वांगीण विकासाकरिता प्राध्यापक प्रबोधिनी स्थापन करण्यात आली आहे. प्राचार्य व प्राध्यापकांचे लेख, शोधनिबंध हे शैक्षणिक मासिक, वृत्तपत्रे यातून सतत प्रसिध्द होत असतात. प्राध्यापक प्रबोधिनीचा कार्यभार डॉ.गोकर्ण मानकर सांभाळतात.

असे आयुष्याला नवा आयाम देणारे हे महाविद्यालय या महाविद्यालयाची उत्तरोत्तर अशीच प्रगती होवो ही ईश्वर चरणी प्रार्थना व शुभेच्छा...

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला

२०१५-२०१६

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या १२५ व्या जयंती
निमित्त आयोजित निबंध स्पर्धा

विषय : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे शिक्षण
क्षेत्रातील योगदान

परीक्षण अहवाल

प्रथम क्रमांक	कु. मोना श्रीराम भातखंडे
द्वितीय क्रमांक	कु. अपर्णा शंकरराव दुधे
तृतीय क्रमांक	कु. ज्योती ज्ञानदेव वाघ
प्रोत्साहनपर	कु. ज्योती नामदेवराव राजत कु. सोनल रमेश वानखडे

गद्य घटकावर वाचन व परावर्तन

(Reading & Reflecting on Texts)

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठाने निर्धारित केलेल्या शिक्षक स्नातक प्रथम वर्ष २०१५-२०१६ प्रथम सत्राच्या अभ्यासक्रमात EPC - Reading & Reflecting on Texts (वाचन व परावर्तन) या प्रात्यक्षिकाचे आयोजन शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथे दि. १६/११/२०१५ ते २३/११/२०१६ यात करण्यात आले. या प्रात्यक्षिकासाठी आम्हा सर्व प्रशिक्षणाथ्यांना प्रा.डॉ. वसुधा देव मॅडम यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले हे प्रात्यक्षिक प्रत्येक विद्यार्थ्यांना वैयक्तिक करायचे होते सर्व प्रशिक्षणाथ्यांना आपल्या आवडीनुसार एका पुस्तकाची निवड करायची होती. त्याप्रमाणे सर्व विद्यार्थ्यांनी एक एक पुस्तकाची निवड केली आणि हे प्रात्यक्षिक सादर करण्यासाठी प्रशिक्षणाथ्यांचे सात गट करण्यात आले. या प्रत्येक गटाला मार्गदर्शक

म्हणून महाविद्यालयाच्या प्रा.डॉ. मानकर मॅडम, प्रा.डॉ. तडत मॅडम, प्रा.डॉ. वातकर मॅडम, प्रा.डॉ. धारस्कर मॅडम, प्रा.डॉ. गणोजे मॅडम, प्रा.डॉ. सामुद्रे मॅडम या सर्वांचे मार्गदर्शन लाभले.

या प्रात्यक्षिकाच्या सादरीकरणासाठी व चर्चेसाठी १५ ते २० मि. एवढा वेळ देण्यात आलेला होता. निवड केलेल्या पुस्तकावर चर्चा व सादरीकरण करण्यासाठी काही मुद्दे देण्यात आले होते. ते म्हणजे प्रस्तावना, प्रस्तुत पुस्तकातील महत्त्वाचे मुद्दे, मुद्द्यांची गुंफण, पुस्तकाचा हेतू, पुस्तकाचा प्रभाव, प्रस्तुत पुस्तकातील कोणत्या कल्पना अभ्यासकाला आवडल्या व कां ? प्रस्तुत कल्पनांची नवे प्रस्तुत पुस्तकात अभ्यासकाची मानसिक क्षीतिजे कोणत्या रूढावतात, प्रस्तुत पुस्तकावर अभ्यासकांची प्रतिक्रिया, पुस्तकाचा सारांश, अभ्यासकाच्या दृष्टीने त्याचे महत्त्व इत्यादी मुद्द्यांवर अभ्यासकाला चर्चा करायची होती आणि सर्व प्रशिक्षणाथ्यांनी उत्साहाने व आनंदाने चर्चा केली.

या प्रात्यक्षिकाच्या माध्यमातून प्रशिक्षणाथ्यांना विविध पुस्तकांची माहिती, लेखकांनी / विचारवंतांनी मांडलेले पुस्तकाच्या माध्यमातून त्यांचे विचार इत्यादीची माहिती प्रशिक्षणाथ्यांना मिळाली व तसेच पुस्तक वाचण्याची आवड निर्माण झाली. व पुस्तक सुध्दा एक मार्गदर्शकाची भूमिका बजावू शकते हे कळले.

प्रत्येक प्रशिक्षणाथ्यांनी या प्रात्यक्षिकाला उत्स्फूर्तपणे प्रतिसाद दिला. अशा प्रकारे EPC - Reading & Reflecting on Texts (वाचन व परावर्तन) हे प्रात्यक्षिक यशस्वीरित्या राबविण्यात आले.

----०००----

शालेय अनुबंध

(School Engagement)

बी.एड. प्रथम वर्ष २०१५-२०१६

शिक्षण स्नातक प्रशिक्षणाचा 'शालेय अनुबंध' एक अनिवार्य व महत्त्वाचा भाग आहे. प्रथम सत्रात शालेय अनुबंधाचा अवधी जवळजवळ ९० तास म्हणजे दोन आठवड्यांचा असावा असे अभ्यासक्रमामध्ये निर्देशित केले आहे. त्यानुसार बी.एड. छात्राध्यापक आपल्या प्रशिक्षणातील एका मोठ्या कालावधीत शाळांमध्ये कार्यरत राहतात.

'शालेय अनुबंध' हा भावी शिक्षकाच्या पूर्वतयारीचा एक अनिवार्य व महत्त्वाचा भाग आहे. ह्या अंतर्गत प्रशिक्षणाथर्थांना खालील उद्देशाने शालेय प्रणालीचे अवलोकन करणे आवश्यक आहे.

सराव पाठ शाळेला भेट देणे.

शालेय प्रणालीचे अवलोकन करणे.

शालेय प्रणालीच्या अंती त्याचा अहवाल तयार करणे.

वरील उद्देशांना मूर्तरूप आणण्यासाठी खालील बाबींचे अवलोकन करून प्रत्यक्ष वस्तुस्थितीच्या आधारे अहवाल सादर करावयाचा आहे.

आकार आणि शाळेची सुरक्षितता (Dimension and school safety)

सामाजिक परिमाणे (Social Dimensions)

शैक्षणिक परिमाणे (Academic Dimensions)

शालेय सुरक्षा (School Safety)

वरील मुख्य मुद्यांच्या अंतर्गत येणाऱ्या उपमुद्द्यांचा सखोल विचार करून मा. प्राचार्य डॉ. मानेकर यांच्या प्रेरणा व मार्गदर्शनाने प्राध्यापक वृंदाच्या सहाकार्याने एका मार्गदर्शिकेचे विकसन करण्यात आले. त्या आधारे छात्राध्यापकांना शालेय अनुबंधासंबंधी मार्गदर्शन करण्यात आले. प्रवेशित छात्राध्यापकांच्या संख्येनुसार एकूण ५ गट तयार करून दि. १४-१२-२०१५ ते ३१-१२-२०१५ या कालावधीत एकूण ५ शालेय अनुबंध उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते.

'शालेय अनुबंध' उपक्रमासाठी अनुक्रमे

न्यू इंग्लिश हायस्कूल, भारत विद्यालय, मोहरीदेवी

खंडेलवाल कन्या शाळा, जागृती विद्यालय, मनुताई कन्या शाळा या शाळांची निवड करण्यात आली. सुरुवातीला मार्गदर्शिकेच्या आधारे प्रभारी प्राध्यापक डॉ. प्रा.कु.गोकर्णा मानकर यांनी शालेय अनुबंध हा भावी शिक्षकांच्या पूर्वतयारीचा अनिवार्य भाग आहे. त्यासाठी शाळेत सेवेत असणाऱ्या अनुभवी मुख्याध्यापक, शिक्षक, पर्यवेक्षकाच्या सहवासात प्रत्यक्ष कार्य करून शालेय प्रणालीचे अवलोकन करण्याची संधी उपलब्ध होत असून त्याद्वारे प्रशिक्षणाथर्थांचे अनुभव विश्व अधिक समृद्ध होते. शालेय इमारत, परिसर, वर्ग खोल्या, संसाधनाची उपलब्धता व उपयोग, विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या सुविधा, आंतरव्यक्ती संबंधाची गुणवत्ता, विद्यार्थी, मुख्याध्यापक, शिक्षक, कर्मचारी, पालक यांचे समन्यायी वर्तन, अध्यापनाची गुणवत्ता, वर्गव्यवस्थापन शिक्षक विद्यार्थ्यांच्या संपादनाविषयीच्या अपेक्षा, शालेय वेळापत्रक दिनदर्शिका, शालेय सुरक्षा इ. विविध पैलूंचे प्रत्यक्ष निरीक्षण, सहभाग, अनुभवी शिक्षकांच्या अध्यापनाचे निरीक्षण, शालेय समुदायातील मानवी व भौतिक संसाधनाचे महत्त्व, आदर्श संकल्पना व प्रत्यक्ष वस्तुस्थितीचे अवलोकन इ. बाबी संबंधी मार्गदर्शन करण्यात आले.

शालेय अनुबंध या उपक्रमात प्रशिक्षणाथर्थांनी उत्स्फूर्तपणे सहभागी होऊन संपूर्ण शालेय प्रणाली, समुदायाचे अवलोकन करून निर्धारित वेळेत अहवाल सादर केला.

शालेय अनुबंध उपक्रमासाठी वरील शाळेचे मुख्याध्यापक, शिक्षकवृंद, कर्मचारी व विद्यार्थ्यांचे मनःपूर्वक सहकार्य लाभले. तसेच या उपक्रमाच्या यशस्वी आयोजनासाठी मा. प्राचार्य मानेकर यांचे मार्गदर्शन व डॉ. संध्या सामुद्रे, डॉ.सुधमा गणोजे, डॉ. रोहिणी तडस, डॉ. अर्चना वातकर, डॉ. आशा धारस्कर, डॉ. वसुधा देव यांचे छात्राध्यापकांना मार्गदर्शन व सहकार्य मिळाले.

डॉ.प्रा.कु. गोकर्णा मानकर

(शालेय अनुबंध प्रभारी)

अहवाल

व्यवसाय मार्गदर्शन व समुपदेशन कार्यशाळा

दि. १३ व १४ जानेवारी २०१६

रक्तदान शिबीर

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे विद्यापीठ अनुदान आयोग (१२ वी योजना) च्या अंतर्गत व्यवसाय मार्गदर्शन व समुपदेशन सेलच्या अंतर्गत दि. १३ व १४ जानेवारी २०१६ ला दोन दिवसीय व्यवसाय मार्गदर्शन व समुपदेशन कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते.

कार्यशाळेची सुरवात सरस्वती पूजन व दीपप्रज्वलनाने करण्यात आली. उद्घाटक म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. बी. मानेकर उपस्थित होते. तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून 'माय जॉब इन्टिट्यूट' संचालक श्री राम पांडे व श्रीमती-एल. आर. टी. कॉलेज अकोला येथील सहयोगी प्राध्यापक डॉ. महेश डाबरे हे उपस्थित होते. सरस्वती पूजनानंतर तज्ज्ञ मार्गदर्शकांचा यथोचित सत्कार करण्यात आला. उद्घाटनप्रसंगी मा. प्राचार्यांनी व्यवसाय मार्गदर्शनाचे महत्त्व विशद केले.

श्री राम पांडे यांनी कार्यशाळेत पुढील गोष्टींवर भर दिला वेगवेगळे कौशल्य जर हस्तगत केलीत तर व्यवसाय लवकर मिळू शकतो. त्यासाठी संगणक साक्षरता, इंग्रजी भाषेवर प्रभुत्व, संभाषण कौशल्य, आत्मविश्वास व योग्य दृष्टीकोन निर्माण करणे या पाच गोष्टी आवश्यक आहे असे प्रतिपादन त्यांनी केले. जेथे अनेक संधी असतील तेथे जॉब स्वीकारला पाहिजे, सध्या Digital Era आलेला आहे. त्याचा स्वीकार करा असे मत श्री राम पांडे यांनी व्यक्त केले. डॉ. महेश डाबरे यांनी "व्यक्तिमत्त्व विकास" या विषयावर बोलतांना ताणतणावांचे व्यवस्थापन, वेळेचे व्यवस्थापन कसे करावे याबाबत मार्गदर्शन केले.

समारोपीय कार्यक्रम अध्यक्षस्थानी डॉ. अर्चना वातकर यांनी स्वीकारले होते. यावेळी श्री पवन पाटील, श्री महेश भांडेकर व कु. विजया तारेकर यांनी प्रतिक्रिया व्यक्त केल्यात. व्यक्तिमत्त्व विकसित करणे म्हणजे विविध कौशल्ये अंगी वाणविणे होय असे डॉ. अर्चना वातकर मॅडम यांनी सांगितले.

या कार्यशाळेचे संपूर्ण संचालन व आभार प्रदर्शन या कार्यशाळेच्या समन्वयक डॉ. रोहिणी तडस यांनी केले.

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे दि. १३ जानेवारी २०१६ शनिवार रोजी विद्यापीठ अनुदान आयोग (१२ वी योजना) अंतर्गत विस्तार सेवा उपक्रमांतर्गत "आरोग्य विषयक जागृती कार्यक्रम व रक्तदान शिबीराचे" आयोजन करण्यात आले होते.

प्रथम सत्रात सकाळी ठीक ९.०० वाजता कार्यक्रमाचे उद्घाटन करण्यात आले, उद्घाटन प्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. राजेंद्र मानेकर (प्राचार्य, शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला) मार्गदर्शक डॉ. आशाताई मिरगे (सदस्या, राज्य महिला आयोग) डॉ. आशा धारकर (समन्वयक) तसेच महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापकवृंद उपस्थित होते. सरस्वती पूजन व दीपप्रज्वलनाने कार्यक्रमाची सुरवात करण्यात आली.

प्रमुख वक्ता डॉ. आशाताई मिरगे यांनी आपल्या मार्गदर्शनातून आरोग्याच्या शारीरिक, मानसिक, सामाजिक, आर्थिक, लैंगिक व वैयक्तिक अशा सहा घटकांवर प्रामुख्याने प्रकाश टाकला. आणि सुदृढ आरोग्याचे महत्त्व विशद केले.

कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. राजेंद्र मानेकर यांनी शिक्षकांना सुद्धा शारीरिक, मानसिक आरोग्याची गरज का आहे ? याविषयी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन कु. माटेगांवकर, यांनी तर आभार प्रदर्शन कु. विजया तारेकर या वी. एड. प्रशिक्षणार्थींनी केले.

द्वितीय सत्रात सकाळी १०.३० ते १२.३० या काळात जिल्हा स्त्री रुग्णालयात, अकोला यांच्या सहकार्याने रक्तदान शिबीर संपन्न झाले. जिल्हा स्त्री रुग्णालयातील रक्तपेढी प्रमुख श्री जेंडी यांचे एकूण ०६ सहकारी यांनी रक्तदान शिबीरात विशेष सहकार्य केले. याप्रसंगी वी. एड. भाग-१ च्या एकूण ०९ प्रशिक्षणार्थींनी रक्तदान केले. त्यानंतर या प्रशिक्षणार्थींना मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र मानेकर तसेच श्री जोशी, समन्वयक यांच्या हस्ते प्रमाणपत्र वाटप करण्यात आले.

या प्रसंगी महाविद्यालयातील प्राध्यापक डॉ. रोहिणी तडस डॉ. सुधमा गणोजे, डॉ. संध्या सामुद्रे डॉ. अर्चना वातकर उपस्थित होते. वी. एड. भाग - १ चे सर्व प्रशिक्षणार्थींसाठी प्रस्तुत कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. कार्यक्रम समन्वयक डॉ. आशा धारकर यांनी प्रमुख वक्ते तसेच कार्यक्रम प्रसंगी उपस्थित सर्वांचे आभार व्यक्त केलेत.

शैक्षणिक साहित्य निर्मिती कार्यशाळा

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे विद्यापीठ अनुदान आयोग (१२ वी योजना) Competance building initiatives in college अंतर्गत दि. १८ ते २२ जानेवारी २०१६ या कालावधीत शिक्षण स्नातक (नियमित) २०१५-२०१७ च्या प्रशिक्षणाध्यायीसाठी शैक्षणिक साहित्य निर्मिती कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले.

कार्यशाळेचा प्रारंभ दि. १८ जानेवारी २०१६ रोजी सकाळी ११.३० वाजता सरस्वतीपूजन व दीपप्रज्वलनाने करण्यात आला. उद्घाटक म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. राजेंद्र भि. मानेकर उपस्थित होते. या प्रसंगी व्यासपीठावर तज्ज्ञ मार्गदर्शन कला शिक्षक श्री आशिष चौथे, श्री प्रल्हाद पाटील उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालक व आभार प्रदर्शन समन्वयक डॉ. सुषमा गणोजे यांनी केले. आपल्या अध्यक्षीय भाषणातून प्राचार्य डॉ. मानेकर यांनी शैक्षणिक साहित्याचे अध्यापनातील महत्त्व विशद केले.

दुपारच्या सत्रात तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्री आशिष चौथे सरांनी शैक्षणिक साहित्याची संकल्पना, प्रकार याविषयी तात्त्विक माहिती समजावून दिली. तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्री प्रल्हाद पाटील सरांनी त्रिमिती चित्र तयार करण्याची कृती समजावून सांगितली त्यानंतर श्री पाटील व चौथे सरांनी प्रशिक्षणाध्यायीकडून त्रिमिती चित्रे तयार करवून घेतली.

कार्यशाळेच्या दुसरे दिवशी श्री प्रल्हाद पाटील सरांनी प्रशिक्षणाध्यायीसमोर फ्लॅनेल बोर्ड तयार करण्याचे प्रात्यक्षिक सादर केले. दुपारच्या सत्रात श्री चौथे सरांनी प्रशिक्षणाध्यायी व वैयक्तिकरित्या फ्लॅनेल बोर्ड तयार करवून घेतले. कार्यशाळेच्या तिसऱ्या दिवशी श्री प्रल्हाद पाटील सरांनी तरंगचित्र व पारदर्शिका तयार करण्याचे प्रात्यक्षिक सादर केले.

दुपारच्या सत्रात श्री नितीन गवारे व श्री प्रल्हाद पाटील सरांनी प्रशिक्षणाध्यायीकडून तरंगचित्रे व पारदर्शिका तयार करवून घेतल्या.

कार्यशाळेच्या चौथ्या दिवशी श्री प्रल्हाद पाटील सरांनी शैक्षणिक चार्ट कसे बनवायचे हे प्रशिक्षणाध्यायींना सांगितले. दुपारच्या सत्रात प्रशिक्षणाध्यायींनी त्यांच्या अध्यापन पध्दती निहाय

घटक निवडून शैक्षणिक चार्ट व पारदर्शिका तयार केल्या.

कार्यशाळेच्या पाचव्या दिवशी दुपारच्या सत्रात प्रशिक्षणाध्यायींनी त्यांच्या अध्यापन पध्दतीनिहाय घटक निवडून शैक्षणिक चार्ट व पारदर्शिका तयार केल्या.

कार्यशाळेच्या पाचव्या दिवशी श्री प्रल्हाद पाटील व श्री गवारे सरांनी प्रशिक्षणाध्यायींना कायमस्वरूपी (परमनंट) चार्ट व टेबल कॅलेंडर स्वरूपातील चार्टचे प्रात्यक्षिक करून दाखविले श्री पाटील व श्री गवारे सरांच्या मार्गदर्शनासाठी सर्व प्रशिक्षणाध्यायींनी परमनंट चार्ट व शैक्षणिक टेबल कॅलेंडर चार्ट बनविले. दुपारच्या सत्रात प्रशिक्षणाध्यायींनी तयार केलेल्या शैक्षणिक साहित्याचे प्रदर्शन महाविद्यालयात भरविण्यात आले. ह्या प्रदर्शनाचे उद्घाटन प्राचार्य डॉ. राजेंद्र मानेकर यांनी, तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्री प्रल्हाद पाटील, श्री नितीन गवारे, समन्वयक प्रा. डॉ. सुषमा गणोजे, प्राध्यापकवृंद व सर्व प्रशिक्षणाध्यायींच्या उपस्थितीत केले. त्यानंतर आयोजिलेल्या समारोपीय कार्यक्रमात अध्यक्ष/प्राचार्य डॉ. राजेंद्र मानेकर यांनी उत्तम शैक्षणिक साहित्य निर्मितीबद्दल सर्व प्रशिक्षणाध्यायींचे कौतुक केले. यानंतर या शैक्षणिक साहित्याचे परीक्षण प्रा. डॉ. अर्चना वातकर व प्रा. डॉ. आशा धारस्कर यांनी करून गुणानुक्रमे तीन क्रमांक काढण्यात आले. याप्रसंगी मार्गदर्शक श्री नितीन गवारे सरांचे समायोजित भाषण झाले. समारोपीय कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व आभार प्रदर्शन प्रशिक्षणाध्यायी कु. राधा बनचरे यांनी केले. समारोपीय कार्यक्रमाप्रसंगी महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक, कर्मचारी व प्रशिक्षणाध्यायी उपस्थित होते. या कार्यशाळेचे आयोजन समन्वयक प्रा. डॉ. सौ. सुषमा गणोजे यांनी केले कार्यशाळेच्या यशस्वीतेसाठी कार्यालयीन अधिकक श्री अनंत दांडेकर, सर्व कर्मचारीवृंद व प्रशिक्षणाध्यायींनी परिश्रम घेतले.

अहवाल लेखन

डॉ. सौ. सुषमा गणोजे, सहयोगी प्राध्यापक

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला

शिक्षण स्नातक २०१५-१७

शैक्षणिक साहित्य निर्मिती कार्यशाळा परीक्षण अहवाल

१) पलॅनल बोर्डवरील चित्रे

प्रथम क्रमांक -	रोल नं. २३
द्वितीय क्रमांक -	रोल नं २२
द्वितीय क्रमांक -	रोल नं ३६

कु. सोनल रमेश वानखडे
कु. कल्पना अशोक सावरकर
रोहित सखाराम घोडे

२) तरंग चित्रे

प्रथम क्रमांक -	रोल नं. २७
द्वितीय क्रमांक -	रोल नं. १६
द्वितीय क्रमांक -	रोल नं. ४०

अनिल अशोक मनवर
कु. राधा रामचंद्र बनचरे
कु. पूजा मधुसूदन जाधव

३) त्रिमिती चित्र

प्रथम क्रमांक -	रोल नं. ३३
द्वितीय क्रमांक -	रोल नं. २३

कु. मोना श्रीराम भातखंडे
कु. सोनल रमेश वानखडे

४) तक्ता चार्ट

प्रथम क्रमांक -	रोल नं. ३४
द्वितीय क्रमांक -	रोल नं. ४६

कु. अपर्णा शंकरराव दुधे
कु. गुरुबाई बाबुराव दोडामनी

५) पारदर्शिका

प्रथम क्रमांक -	रोल नं. ३५
द्वितीय क्रमांक -	रोल नं. ४०
द्वितीय क्रमांक -	रोल नं. २०

कु. रेणुका वसंतराव येन्डे
कु. पूजा मधुसूदन जाधव
कु. सुमन रामशंकर यादव

६) टेबल चार्ट

प्रथम क्रमांक -	रोल नं. ३४
द्वितीय क्रमांक -	रोल नं. ४५

कु. अपर्णा शंकरराव दुधे
सुरेंद्र किसनराव गुळसुंदरे

७) कायस्वरूपी चार्ट

प्रथम क्रमांक -	रोल नं. ४८
द्वितीय क्रमांक -	रोल नं. २७

विजय गौतम सिरसाट
अनिल अशोक मनवर

(डॉ. सुपमा गणोजे)

सहा.प्राध्या. व समन्वयक

(डॉ. रा.भि. मानेकर)

प्राचार्य

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला

छात्रसेवाकाल अहवाल

बी.एड. प्रथम वर्ष २०१५-१७

शिक्षणस्नातक अभ्यासक्रमातील एक महत्वपूर्ण भाग म्हणजे छात्रसेवाकाल होय. सूक्ष्म पाठ, एकात्मिक पाठ व अभिरूप पाठाद्वारे प्रशिक्षणाध्यायींनी अध्यापनाचा सराव केल्यानंतर शाळेतील संपूर्ण अध्यापन अनुभवांची अनुभूती मिळविण्यासाठी छात्रसेवाकालाचे आयोजन करण्यात येते. प्रशिक्षणाध्यायींनी शाळेत एक शिक्षक या नात्याने विविध जबाबदाऱ्या कशारितीने पेलायच्या, मुख्याध्यापक या नात्याने व पर्यवेक्षक या नात्याने शाळेचे प्रशासन कसे राबवयाचे, विविध स्पर्धा, कार्यक्रम व उपक्रमांचे आयोजन कसे करावयाचे याचे प्रशिक्षण देण्यासाठी शासकीय अद्यापक महाविद्यालय, अकोला येथील २०१५-१७ च्या प्रथम वर्षाच्या विद्यार्थ्यांचा १५ दिवसांचा छात्रसेवाकाल दि. २३/०१/१६ ते १०/०२/१६ या कालवधीत आयोजित करण्यात आला होता. छात्रसेवाकालासाठी मनुताई कन्या शाळा, सावित्रीबाई फुले कन्या शाळा व बी.आर. हायस्कूल या शाळांची निवड करण्यात आली होती.

छात्रसेवाकाल प्रभारी प्राध्यापक डॉ. सौ. अर्चना वातकर यांनी प्रथम तीन दिवस कार्यशाळा आयोजित करून छात्रसेवाकाल दरम्यान प्रशिक्षणाध्यायींना शाळेत करावयाच्या कार्याचे मार्गदर्शन केले. यामध्ये घटक नियोजन व घटक चाचणी, सहशालेय उपक्रमांचे नियोजन व आयोजन तसेच सराव पाठ टाचण याचा समावेश करण्यात आला होता. सर्व प्रशिक्षणाध्यायींचे तीन गटात विभाजन केले. लोकशाही पध्दतीने प्रत्येक शाळेकरिता मुख्याध्यापकांनी आपआपल्या शाळेतील प्रशिक्षणाध्यायींची सभा आयोजित करून सांस्कृतिक समिती, शारीरिक शिक्षण समिती, दप्तर समिती, मूल्य परिपाठ समिती इ. समित्या तयार केल्या.

बी.आर. हायस्कूल येथे मुख्याध्यापक म्हणून मंगेश सरप, उपमुख्याध्यापक म्हणून सोनल वानखेडे व पर्यवेक्षक म्हणून प्रविण अंभोरे यांनी जबाबदारी सांभाळली. मनुताई कन्या शाळा येथे मुख्याध्यापक म्हणून कु. स्वाती पुंडकर, उपमुख्याध्यापक म्हणून राजू गाडे व पर्यवेक्षक म्हणून राधा वनचरे यांनी जबाबदारी सांभाळली. सावित्रीबाई फुले कन्या शाळा येथे मुख्याध्यापक म्हणून ज्ञानेश्वर वाघ, उपमुख्याध्यापक

म्हणून ज्योती राऊत व पर्यवेक्षक म्हणून मोना भातखंडे यांनी जबाबदारी सांभाळली.

छात्रसेवाकालांतर्गत प्रार्थनेपासून तर शेवटच्या तासिकेपर्यंत विषयांचे अध्यापन, विविध स्पर्धा व प्रशासन तसेच शाळेतील विविध कार्ये यात प्रशिक्षणाध्यायींनी उत्स्फूर्तपणे सहभाग घेतला. विद्यार्थ्यांच्या विविध स्पर्धा आयोजित करून क्रमांक काढण्यात आले. तसेच प्रत्येक प्रशिक्षणाध्यायींनी आपआपल्या विषयांची घटक चाचणी घेतली. घटक चाचणीचा निकाल तयार करण्यात आला. विविध स्पर्धांमध्ये प्रथम क्रमांकाच्या विद्यार्थ्यांना तसेच घटक चाचणी परीक्षेत प्रत्येक वर्गातून प्रथम व द्वितीय क्रमांक आलेल्या विद्यार्थ्यांना समारोपीय कार्यक्रमात प्रमाणपत्रे देण्यात आली.

मनुताई कन्या शाळा येथे डॉ. आशा धारस्कर व डॉ. संध्या सामुद्रे, सावित्रीबाई फुले कन्या शाळा येथे डॉ. सुषमा गणोजे व डॉ. अर्चना वातकर आणि बी.आर. हायस्कूल येथे डॉ. रोहिणी तडस व डॉ. गोकर्ण मानकर यांचे बी.एड. प्रशिक्षणाध्यायींना मार्गदर्शन व सहकार्य मिळाले.

छात्रसेवाकालामुळे प्रशिक्षणाध्यायींमध्ये मुख्याध्यापक, उपमुख्याध्यापक, पर्यवेक्षक, वर्गशिक्षक तसेच विविध समित्यांचे प्रमुख म्हणून जबाबदारी पाड पाडतांना अनुषंगिक अधिकार व कर्तव्ये यांची जाणीव निर्माण झाली. प्रत्येक जबाबदारी आपण उत्कृष्टपणे पार पाडू शकतो असा आत्मविश्वास निर्माण झाला. प्रत्येक कार्य पार पाडत असतांना येणाऱ्या अडचणींचा विचार करून त्यावर मात करून कार्य कसे पार पाडावे याचा अनुभव आला.

नियमित शिक्षण स्नातक २०१५-१७ च्या प्रथम वर्षाचे छात्रसेवाकाल हे प्रात्यक्षिक यशस्वीपणे पार पाडण्यासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. रा.भि. मानेकर तसेच सर्व प्राध्यापकवृंदांचे सहकार्य व मार्गदर्शन लाभले.

डॉ. अर्चना गणेश वातकर
प्रभारी व सह.प्राध्यापक
छात्रसेवाकाल

छात्रसंसद अहवाल

अर्घ्य मंडळ

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे नियमित शिक्षण स्नातक अभ्यासक्रमाच्या प्रशिक्षणार्थी विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास होण्याच्या दृष्टिने बौद्धिक कार्यासोबतच अभ्यासक्रमांतर्गत असलेली अनेक प्रात्यक्षिके व अभ्यासपूरक कार्यक्रम राबविले जातात. या प्रात्यक्षिकांचे व अभ्यासपूरक कार्यक्रमांचे आयोजन व नियोजन करीत असतांना त्यामध्ये सूत्रबद्धता, नियमितता शिस्त व नियोजितता येणे आवश्यक ठरते. प्रशिक्षणार्थ्यांमध्ये स्वयंशिस्त निर्माण करणे या प्रमुख उद्देशाने महाविद्यालयामध्ये छात्रसंसदेची निर्मिती केली जाते.

द्विवर्षीय शिक्षण स्नातक अभ्यासक्रम २०१५-१७ या अभ्यासक्रमासाठी दि. ३०/१०/२०१५ ला महाविद्यालयाचे प्राचार्य / संसद समितीचे अध्यक्ष मा.डॉ.रा.भि. मानेकर व समिती सदस्य डॉ. वसुधा देव आणि रोहिणी तडस यांचे मार्गदर्शनाखाली संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावतीच्या १९९४ च्या विद्यापीठ कायदाप्रमाणे गुणवत्तेनुसार विद्यापीठ प्रतिनिधी, विद्यार्थी प्रतिनिधी व महिला प्रतिनिधी यांची निवड करण्यात आली. तसेच सांस्कृतिक व क्रीडा क्षेत्रात अग्रेसर असलेल्या प्रशिक्षणार्थी विद्यार्थ्यांची निवड सांस्कृतिक व क्रीडा सचिव म्हणून करण्यात आली. अशा प्रकारे २०१५-१७ या शैक्षणिक द्विवर्षाची संसद तयार करण्यात आली.

१. विद्यापीठ प्रतिनिधी	कु. भावना भिमराज संकोपाळ
२. विद्यार्थी प्रतिनिधी	श्री सौरभ ओमप्रकाश मोरखडे
३. महिला प्रतिनिधी	कु. विजया गंगाधर तारेकर
४. सांस्कृतिक प्रतिनिधी	श्री ज्ञानेश्वर संतोष वाघ
५. क्रीडा प्रतिनिधी	श्री सुरेंद्र किसनराव गुळसुंदरे
६. प्रसिध्दी प्रमुख	श्री पवन उल्हास पाटील

संसद प्रभारी व सह.प्राध्यापक
डॉ. अर्चना गणेश वातकर

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे प्रशिक्षणार्थ्यांच्या मनातील गुपित कप्पा उमलावा, खुलावा, फुलावा तसेच त्यांच्या सर्वांगीण विकासाच्या दृष्टीने आवश्यक कलागुण वाव देणारं दालन म्हणजे कोणत्याही माध्यमातून व्यक्त होणं... मूळातच व्यक्त होण्यास कोणतेही साधन अपुरेच... तसेही प्रयत्नाने मानव भाषा अवगत करून ती लिपण्यासही शिक्त व त्याचा प्रवास अव्याहत सुरुच....

म्हणूनच विविध कला, साहित्य, संस्कृती, गीत, संगीतातून व्यक्त होऊन स्वतः सोबत इतरांनाही रिझवतो ते कलाकार....

यासाठीच प्रत्येक वर्षी 'अर्घ्य' वार्षिकांक प्रकाशित करण्यात येतो त्यासाठी सत्राच्या सुरुवातीला अर्घ्य मंडळाचे कार्यकारिणी गठित करण्यात येते. २०१५-१६ या वर्षीत श्री अनिल अशोक मनवर व कु. विजया गंगाधर तारेकर हे सचिवपद तर श्री राकेश प्रकाश मुदीराज, श्री रोहित सखाराम घोडे, कु. स्वाती बाबुराव पुंडकर व कु. अपर्णा शंकरराव दुधे.... अशा सदस्यांनी मिळून कार्यकारिणी गठित करण्यात आली. अर्घ्य मंडळ महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. श्री राजेंद्र भि. मानेकर यांचा प्रेरणेने तसेच प्रभारी प्राध्यापक डॉ. गोकर्णा कृ. मानकर यांचा मार्गदर्शनाखाली कार्य करते.

अर्घ्य मंडळाच्या सदस्यांनी सर्व प्रशिक्षणार्थींकडून विविध प्रकारचे साहित्य गोळा करून त्यांची योग्य वर्गवारी केली व योग्य निकषाच्या आधारावर साहित्याची निवड केली. आवश्यकतेनुसार संपादकीय संस्करण केले. अर्थात यासाठी डॉ. कु. गोकर्णा कृ. मानकर यांचे मार्गदर्शन लाभले. अर्घ्य वार्षिकांकामध्ये अर्पण पत्रिकेपासून तर अशी पाखरे येती या सदराखाली वर्षभरातील सर्व माहिती प्रकाशित करण्यात येत असते. म्हणून अर्घ्य वार्षिकांकाला महाविद्यालयाच्या वर्षभराच्या कार्याचे प्रतिबिंबित स्वरूप म्हटले तर वावगे ठरणार नाही.

दरवर्षी प्रमाणे यावर्षी सुद्धा अर्घ्य मंडळाने आपली जबाबदारी अत्यंत आनंदाने व चोखपणे पूर्ण केली. त्यांचे फळ म्हणून २०१५-१६ या नियमित शिक्षणस्नातक सत्राचा वार्षिकांक आपणास सादर करीत आहोत...

मार्गदर्शक : प्रा. डॉ. कु. गोकर्णा कृ. मानकर

अर्घ्य २०१५-२०१६

Competence Building Initiatives in College अंतर्गत Communication Skill Workshop

दि. ३ मार्च ते ५ मार्च २०१६

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे विद्यापीठ अनुदान आयोग (१२ वी योजना) Competence Building Initiatives in College अंतर्गत दि. ३ मार्च ते ५ मार्च २०१६ या कालावधीत Communication Skill Workshop चे आयोजन करण्यात आले. दि. ३ मार्च २०१६ रोजी उद्घाटन म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा.डॉ. राजेंद्र मानेकर तर तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून प्रा.डॉ. श्रीकांत उखळकर, प्रा.डॉ. दीपक दामोदरे व प्रा.जयश्री काळे उपस्थित होत्या. समन्वयक प्रा.डॉ. संध्या सामुद्रे यांनी संपूर्ण कार्यशाळेचे आयोजन केले. महाविद्यालयातील प्राध्यापक व विद्यार्थी यावेळी उपस्थित होते. मा. प्राचार्य डॉ. मानेकर यांनी अर्थव्युत्पन्न जीवनाला अर्थपूर्ण बनविण्यासाठी संवाद महत्त्वाचा आहे, सुसंवाद साधण्याचे हसणे हे एक माध्यम आहे असे मत मांडले. समन्वयक प्रा.डॉ. संध्या सामुद्रे यांनी प्रास्ताविक केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कु. विजया तारेकर तर आभार प्रदर्शन कु. वनवरे यांनी केले.

यानंतर लगेच सत्र पहिले सुरु झाले. यात प्रा.डॉ.उखळकर यांनी विविध उदाहरणांद्वारे Communication Skill - What, Why & How याविषयी सखोल मार्गदर्शन केले. प्रा.डॉ. दामोदरे यांनी Introduction self याबाबत विस्तृत माहिती दिली.

दुसऱ्या सत्रात प्रा.जया काळे यांनी Guess who, Guess self यावर प्रकाश टाकून विविध उपक्रमांद्वारे विद्यार्थ्यांचा सहभाग घेतला. मुलाखत का व कशी घ्यावी याबाबत प्रा.डॉ. दामोदरे यांनी विद्यार्थ्यांकडून प्रात्यक्षिक करून घेतली.

दि. ४ मार्च २०१६ रोजी पहिले सत्र प्रा.डॉ. दामोदरे यांनी घेतले. यात मुलाखतीचे गुण, निकष आणि काही टिप्स यावर मार्गदर्शन केले. दुसरे सत्र What will you do with या प्रश्नावर आधारित संवादमय उपक्रमाने सुरु झाले. यात विद्यार्थ्यांनी उत्साहाने सहभाग नोंदविला. Like & Dislike याबाबत उपक्रम घेण्यात आला. प्रा.डॉ.उखळकर यांनी याबाबत मार्गदर्शन केले.

तिसऱ्या सत्रात Poster making बाबत विविध विषयावरील चित्र्यांमधून विद्यार्थ्यांना Theme वाढत चिथ्ठी उचलायची होती. त्या Theme वर गटांमध्ये एक पोस्टर यात स्टेनगन, प्रश्न-उत्तर व चित्र अशा प्रकारे काढण्यास सांगितले.

चारही गटातील विद्यार्थ्यांनी अग्रिम पोस्टर तयार केलेत. त्यांची प्रदर्शनी समारोपप्रसंगी भरविण्यात आली. Adjective-Noun, Action-Guess, Describing action in a sequence याविषयीच्या विविध उपक्रम विद्यार्थ्यांकडून करून घेण्याचे कार्य चवथ्या सत्रात प्रा.जयश्री काळे यांनी केले. विद्यार्थ्यांचा उत्साह व सहभाग वाखाणण्यासारखा होता.

पाचव्या सत्रात प्रा.डॉ.उखळकर यांनी एक एक शब्द विद्यार्थ्यांना वेळेवर दिला. १२ विद्यार्थ्यांना समोर बोलाविले, प्रत्येक विद्यार्थ्याला शब्द देवून ३० सेकंदांमध्ये त्याने तो शब्द इंग्रजी वृत्तपत्र 'दि हितवाद' मध्ये शोधून द्यायचा. असे १२ विद्यार्थ्यांना वेळेवर शब्द देवून प्रत्येकाकडे ३० सेकंद आहेत असा क्रमवार शब्द शोधण्याचा खेळ घेतला. एकूण १६ विद्यार्थ्यांनी शब्द शोधले.

प्रा.जया काळे यांनी Teacher या शब्दातील प्रत्येक अक्षरापासून Teacher शी निगडित Adjective व Noun तयार करून आणायला सांगितले होते. ते दि. ५ मार्च २०१६ रोजी विचारण्यात आले. काही विद्यार्थ्यांनी २९ adjectives आणि २७ Noun तयार केले होते. याविषयी सखोल मार्गदर्शन मॅडमने केले. यानंतर Whims of English याविषयीच्या गमती जमतीसह प्रा.डॉ. दामोदरे यांनी वर्गाला उद्बोधन केले.

समारोप समारंभाचे आयोजन करण्यात आले. अध्यापक म्हणून प्रा.डॉ.रोहिणी तडस, समन्वयक डॉ. संध्या सामुद्रे व तज्ज्ञ मार्गदर्शक व्यासपीठावर उपस्थित होते. तीन दिवसात घेतलेल्या सर्व उपक्रम विद्यार्थ्यांनी करून दाखवल्या. कु. मोना भातखंडे व पवन पाटील यांनी प्रतिक्रिया व्यक्त केल्या. मा.डॉ.तडस मॅडम यांनी संवादाचे जीवनातील महत्त्व अध्यापकीय भाषणातून व्यक्त केले. आभार प्रदर्शनाने या तीन दिवसीय कार्यशाळेचा समारोप झाला.

प्रा.डॉ.संध्या उ. सामुद्रे
समन्वयक

किशोरावस्था प्रजनन व लैंगिक आरोग्य कार्यशाळा

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथे विद्यापीठ अनुदान आयोग (12 वी योजना) एवशंटेशन ॲक्टीव्हिटी अंतर्गत किशोरावस्था प्रजनन व लैंगिक शिक्षण या विषयावर दि. 16 ते 18 फेब्रु. 2016 या कालावधीत तीन दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन विस्तारसेवा विभाग व जिल्हा सामान्य रुग्णालय अकोला यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'महाआरोग्य अभियानांतर्गत' करण्यात आले.

आज दि. 16/02/2016 रोजी कार्यशाळेचे उद्घाटन डॉ. तरंगतुषार वारे उपशल्यचिकित्सक सामान्य स्त्री रुग्णालय अकोला यांचे हस्ते संपन्न झाले. अध्यक्षस्थानी प्रा.डॉ. रोहिणी तडस होत्या.

कार्यक्रमाची सुरुवात दीपप्रज्वलन व सरस्वती पूजनाने झाली. त्यानंतर मान्यवरांचे स्वागत सत्कार अध्यक्ष डॉ. रोहिणी तडस यांच्या हस्ते करण्यात आले.

उद्घाटन प्रसंगी डॉ. तरंगतुषार वारे यांनी कार्यशाळेचे महत्व स्पष्ट करून शासनाच्या विविध योजनांची माहिती दिली. नागरिकांनी जागरूक राहून शासनाच्या जनकल्याण योजनांची माहिती घेवून त्याचा लाभ घेतला पाहिजे. समाजातील इतर घटकांमध्ये जागीव जागृती निर्माण केली पाहिजे. असे आवाहन केले. स्त्रीपुरुष समानता मूल्यांचा सगळ्यांनी कुटुंबापासून स्वीकार केला पाहिजे प्रत्येकाने शासकीय रुग्णालयात राबविण्यात येणाऱ्या निःशुल्क योजनांचा लाभ घेतला पाहिजे असे मनोगत व्यक्त केले.

अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करतांना डॉ. रोहिणी तडस यांनी किशोरावस्था हा आयुष्यातला 'वादळी अवस्थेचा' काळ मानला जातो. या काळाचे वर्णन स्टॅनले हान्सने "वादळी झंझावाताचा व ताण उत्पन्न करणारा काळ" अशा शब्दात केले आहे. या अवस्थेत मुलांना अनेक नवीन परिस्थितीशी सामावून घ्यावे लागते. निर्णय घ्यावे लागतात. मुलांच्या विचारांमध्ये व अभिरुचीमध्ये वराच फरक पडतो, मुलांना आपल्या सामर्थ्याची

एक वेगळीच जाणीव होऊ लागते. म्हणून किशोरावस्थेत मुलांना समजून घेण्याची त्यांना अभिव्यक्त होण्याची संधी दिली पाहिजे अशा आशयाचे मनोगत व्यक्त केले.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक विस्तार सेवा विभाग समन्वयक डॉ. गोकर्णा मानकर यांनी केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कु. विजया तारेकर यांनी केले. अतिथींचा परिचय कु. रतिका जोशी व आभार प्रदर्शन कु. राधा वनचरे यांनी केले.

उद्घाटन सोहळ्यास डॉ. मीना शिवाल वैद्यकीय अधिकारी जिल्हा सामान्य रुग्णालय, श्रीमती करुणा महंतारे जिल्हा बाल संरक्षण अधिकारी, अॅड. प्रशांत घोलुक्षे, जिल्हा बाल संरक्षण अधिकारी तसेच डॉ. कृष्णामुरारी शर्मा, निवासी वैद्यकीय अधिकारी रा.ल.तो. आयुर्वेद रुग्णालय डॉ. पुरोहित दंतशल्यचिकित्सक इ. मान्यवरांची प्रमुख उपस्थिती लाभली. व्यासपीठावरून मान्यवरांचा अध्यक्षीय हस्ते सत्कार करण्यात आला.

12 ते 1.30 दुसऱ्या सत्रात डॉ. शिवाल यांनी "जीवन कौशल्य" याविषयावर मार्गदर्शन केले.

1.30 ते 2.30 तिसऱ्या सत्रात श्रीमती करुणा महंतारे जिल्हा बाल संरक्षण अधिकारी यांनी 'बालकांचे हक्क व आरोग्य' या विषयावर मार्गदर्शन केले. बालकांचे लैंगिक शोषण व सुरक्षितता व त्यांची जबाबदारी या विषयी माहिती दिली. महिला व बालविकास मंत्रालयाच्या सर्वेक्षणानुसार 2007 मध्ये 13 राज्यातील 55 टक्के मुले लैंगिक शोषणाचे बळी पडले आहेत. डब्यु.एच.ओ. नुसार चार पैकी एक मुलगी तर सात पैकी 1 मुलगा अत्याचाराला बळी पडले आहे. अशा अत्याचाराला बळी पडलेल्या मुलांचे मानसिक आरोग्य बिघडते. या संदर्भात शिक्षक पालक व समाजातील जागरूक नागरिकांनी घ्यावयाची दक्षता या संबंधी योग्य असे मार्गदर्शन केले.

2.30 ते 3.00 मधली सुट्टी

3 ते 4.30 या सत्रात अॅड. प्रशांत घोलुक्षे यांनी बालक संहिता व बालकांचे हक्क याविषयी मार्गदर्शन केले. त्यामध्ये बालकांचा जगण्याचा, विकासाचा, सहभागाचा, सुरक्षितता हक्क याविषयी

महिती दिली त्याच बरोबर शिक्षक, पालक यांनी याबाबत कसे सहकार्य करावे या संदर्भात आपली जबाबदारी कशी पार पाडावी यासंबंधी मार्गदर्शन केले.

17/02/2016 ला 11.30 ते 12.30 या सत्रात डॉ. शिवाल यांच्या जीवन कौशल्य या विषयावरील मार्गदर्शनाने प्रारंभ झाला. संपन्न व्यक्तिमत्त्वासाठी जीवनकौशल्याची आवश्यकता, महत्त्व यावर त्यांनी प्रकाश टाकला.

12.30 ते 2.30 या सत्रात श्रीमती रिना धोटे संप्रेषण कौशल्य या विषयावर मार्गदर्शन केले. तसेच किशोरावस्थेमध्ये बालकांमध्ये होणारे शारीरिक, मानसिक व भावनिक बदलाची माहिती देण्यात आली. या काळात जर योग्य ती दक्षता न घेतल्यास अनेक रोगांना विद्यार्थी बळी पडू शकतात. त्या दृष्टीने योग्य ती दक्षता घेणे आवश्यक आहे असे स्पष्ट केले.

2.30 ते 3.00 मधील चुट्टी

3 ते 4.30 या सत्रात डॉ. शिवाल यांच्या मार्गदर्शनाखाली शंकाचे समाधान करण्यात आले.

दि. 18/02/2016 - 11.30 ते 12.30 या पहिल्या सत्रात डॉ. सीमा तावडे यांनी शरीरशास्त्र व शरीरक्रियाशास्त्र या विषयावर बी.एड्. प्रशिक्षणार्थी व जिजाऊ कन्या विद्यालयाच्या विद्यार्थीनी यांना मार्गदर्शन केले. सोबत भावी माता व कुटुंब प्रमुख म्हणून जबाबदाऱ्या पेलण्यासाठी किशोरावस्थेपासून आरोग्य विषयक घ्यावयाची काळजी यासंबंधी सखोल मार्गदर्शन केले. पावर पॉइंट प्रेझेंटेशनद्वारे आपला विषय अतिशय चांगल्या प्रकारे मांडला. प्रश्नोत्तराद्वारे विद्यार्थीनींच्या शंकांचे समाधान केले.

दुसऱ्या सत्रात डॉ. कृष्णमुरारी शर्मा यांनी रक्ताल्पता व संतुलित आहार या विषयावर मार्गदर्शन केले. आहार विहाराच्या योग्य सवयी लावून घेतल्या तर दररोजच्या आहारातून आरोग्य मिळवता येते. अशा आशयाचे स्पष्टीकरण केले उपस्थित विद्यार्थीनी व प्रशिक्षणाध्यक्षी प्रश्नोत्तराद्वारे संवाद साधून त्यांच्या अनेक शंकांचे निरसन केले.

कार्यशाळेचा समारोप मा. प्राचार्य डॉ. मानेकर यांच्या अध्यक्षतेखाली व प्रा. संजय खडसे उपविभागीय अधिकारी अकोला यांच्या प्रमुख उपस्थितीत संपन्न झाला.

'किशोरावस्था, प्रजनन व लैंगिक शिक्षण' या विषयावर कार्यशाळेचे आयोजन केल्याबद्दल प्रमुख पाहुणे प्रा. संजय खडसे यांनी महाविद्यालयाचे प्राचार्य व प्राध्यापकांचे अभिनंदन केले.

किशोरावस्था ही आयुष्यातील वादळी अवस्था असून निसर्ग नियमानुसार होणारे शारीरिक, मानसिक बदलाचा स्वीकार करून योग्य सवयी लावल्या तर या अवस्थेत आरोग्याचे चांगले पोषण होऊन सुदृढ व्यक्तिमत्त्वाचा, पाया बळकट होतो अशा आशयाचे मनोगत व्यक्त केले. कार्यशाळेच्या यशस्वी आयोजन जिल्हा सामान्य रुग्णालयाच्या संपूर्ण टीमने महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावल्याबद्दल तज्ज्ञ मार्गदर्शक, कर्मचारी व डॉ. शिवाल यांचे अभिनंदन केले.

अध्यक्षीय मनोगत करतांना मा. प्राचार्य डॉ. मानेकर सरांनी तीन दिवसीय कार्यशाळेच्या आयोजनात उत्स्फूर्त सहभाग व सहकार्य केल्याबद्दल जिल्हा सामान्य रुग्णालय व जिल्हा स्त्री रुग्णालय, जिल्हा बाल संरक्षण विभाग व त्याद्वारे लाभलेले तज्ज्ञ मार्गदर्शक यांच्या प्रती आभार व्यक्त केले. तसेच जिजाऊ कन्या शाळेच्या मुख्याध्यापिका, विद्यार्थीनी, शिक्षिका यांचे कौतुक केले. प्रशिक्षणार्थी प्राध्यापक व महाविद्यालयीन कर्मचारी यांनी केलेल्या सहकार्याबद्दल धन्यवाद दिले.

या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रशिक्षणार्थी श्री मंगेश सरप यांनी केले तर अतिथींचा परिचय श्री महेश भांडेकर यांनी दिला आभार प्रदर्शन कु. ज्योती राजत यांनी केले.

यानंतर महाविद्यालयात आरोग्य तपासणी शिबीर व 'आहार विषयक प्रदर्शनीचे' उद्घाटन मान्यवरांच्या हस्ते करून जिजाऊ कन्या शाळेच्या विद्यार्थीनीनी व बी.एड्. व प्रशिक्षणार्थी यांची सखोल आरोग्य तपासणी करण्यात आली. त्यांच्या आरोग्याचे निदान करून आवश्यक त्यांना औषधी पुरविण्यात आली. काहीना योग्य ते मार्गदर्शन करण्यात आले या शिबिरात

- 1) डॉ. विजय पुरोहित
- दंतशल्यचिकित्सक
- 2) डॉ. अतुल विहाडे
- 3) डॉ. अनुप जोशी
- 4) डॉ. वर्षा नेमाडे

नेत्ररोग तज्ज्ञ

यांनी आपली विनामूल्य सेवा देऊन आरोग्य शिबिर यशस्वी करण्यात सहकार्य केले. तर जिजाऊ कन्या शाळेच्या 108 विद्यार्थीनीनी व बी.एड्. चे 35 प्रशिक्षणाध्यक्षीनी या शिबिराचा लाभ घेतला.

शिक्षणात नाट्य व कला कार्यशाळा अहवाल

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला अंतर्गत शिक्षणातील नाट्य आणि कला या कार्यशाळेचे आयोजन दि. ३०/०३/२०१६ ते १०/०४/२०१६ या कालावधीत करण्यात आले होते. या कार्यशाळेचे उद्घाटक म्हणून शा.अ. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मानेकर सर लाभले होते. या कार्यक्रमाच्या समन्वयक प्रा. डॉ. धारस्कर मॅडम होत्या. तसेच तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून प्रा. भावसार सर, प्रा. डॉ. बाकरे मॅडम, प्रा. संजय पोहरे सर, श्री चौथे सर, डॉ. चापके सर, तसेच कोलारकर मॅडम हे लाभले होते.

सर्वप्रथम मान्यवरांनी सरस्वतीपूजन केले. त्यानंतर स्वागत समारंभाचा कार्यक्रम पार पडला. त्यानंतर अध्यक्षांनी शिक्षणातील नाट्य आणि कला याविषयी मार्गदर्शन केले. त्यानंतर कार्यशाळेला सुरुवात झाली. दि. ३०/०३/२०१६ या दिवशी आम्हाला कला या प्रात्यक्षिकासाठी श्री आशिष चौथे सर लाभले होते यामध्ये त्यांनी आम्हाला रेखांकन, मेहेंदी, पोस्टर्स कसे तयार करायचे याविषयी मार्गदर्शन केले. त्यानंतर त्यांनी चार गट पाडले. चारही गटाला रेखांकन मेहेंदी हा विषय सारखा होता.

पण पोस्टर्स तयार करतांना त्यांनी चारही गटाला वेगवेगळे विषय देवून प्रत्येक गटाला दोन पोस्टर्स तयार करण्यास सांगितले. सर्वप्रथम गट क्र. १ ला अंधश्रद्धा व लोकसंख्या, गट क्र. २ ला पाणी वाचवा, गट क्र ३ ला भ्रष्टाचार हे विषय देण्यात आले होते. अशा प्रकारे पहिला दिवस कार्यशाळेचा पार पाडण्यात आला.

अहवाल :

कार्यशाळेच्या दुसऱ्या दिवशी म्हणजेच दि. ३१/०३/२०१६ या दिवशी सर्वप्रथम राष्ट्रगीत झाले. त्यानंतर कार्यशाळेला सुरुवात झाली. दुसऱ्या दिवशीच्या कार्यशाळेत

'नृत्य' या तासिकेसाठी आम्हाला तज्ज्ञ मार्गदर्शक भारत विद्यालय अकोला येथील मुख्याध्यापिका डॉ. वर्षा बाकरे (पाटील) मॅडम यांचे मार्गदर्शन लाभले.

सर्वप्रथम त्यांनी नृत्य म्हणजे काय ? नृत्याचा उगम कसा झाला ? याविषयी माहिती दिली. त्यानंतर शास्त्रीय नृत्य व लोकनृत्य या दोन नृत्याच्या प्रकाराविषयी त्यांनी सविस्तर माहिती सांगितली. तसेच भारतीय संस्कृतीत असलेल्या ६४ कला प्रकारामध्ये नृत्य या कलेला अनन्य साधारण महत्त्व प्राप्त झाले आहे. शास्त्रीय नृत्यामध्ये सात नृत्यशैली आहे. ते पुढील प्रमाणे त्यामध्ये कथक, ओडिसी, भरतनाट्यम्, मणिपुरी, कुचिपुडी, कथक्कली, मोहिनीअट्टम. या नृत्यप्रकाराविषयी त्यांनी आम्हाला मार्गदर्शन केले. त्यामध्ये वापरण्यात येणारे संगीताची उपकरणे याविषयी मार्गदर्शन केले. त्यानंतर त्यांनी दुपारच्या सत्राला आमच्याकडून प्रात्यक्षिक करून घेतले.

दुपारच्या सत्राला आम्हाला साहित्य (वाङ्मय) याविषयी सौ. कल्पना कोलारकर मॅडम यांचे मार्गदर्शन लाभले. त्यामध्ये त्यांनी आम्हाला सांगितले की, वाङ्मय म्हणजे साहित्य आणि साहित्यामध्ये कथा, कादंबरी, नाटक इत्यादी साहित्य असतात. अहवाल :

सर्वप्रथम वक्तृत्व कसे असावे ? वक्ता म्हणून कोणत्या गोष्टी करायच्या ? कोणत्या गोष्टी नाही करायच्या ? या विषयी माहिती सांगितली. तसेच निबंध लेखन कसे करायचे. काव्य लेखन कसे करावयाचे तसेच आपल्या अनुभवात भर पाडण्यासाठी ज्ञान वाढविण्यासाठी कोणत्या साहित्याचे वाचन करावे याविषयी मार्गदर्शन केले. अशा प्रकारे कार्यशाळेचा दुसरा दिवस अत्यंत उत्साहात पार पडला.

कार्यशाळेच्या तिसऱ्या दिवशी म्हणजेच दि. ०१/०४/१६

२०१६ या दिवशी 'नाट्य' म्हणजे काय ? नाट्याचे प्रकार, नाट्याचे शैक्षणिक महत्त्व याविषयी मार्गदर्शन केले. त्यानंतर त्यांनी चार गट पाडले. चारही गटाला सामूहिक नाटकासाठी विषय देण्यात आले. त्यामध्ये भावनेवर आधारित आनंद, द्वेष, प्रेम, गोंधळलेली स्थिती हे विषय देऊन प्रशिक्षणार्थ्यांना गटानुसार सामूहिक नाट्य बसविण्यास सांगितले. त्यानंतर दुसऱ्या दिवशी त्यांनी एकपात्री नाट्य याविषयी माहिती सांगितली व काही प्रशिक्षणार्थींकडून हे प्रात्यक्षिक करून घेतले. तसेच त्यांनी मूळनाट्य, पथनाट्य, एकांकिका यावर आधारित प्रात्यक्षिके करून घेतले. अशा प्रकारे नाट्य या संदर्भात ही कार्यशाळा अतिशय आनंदात उत्साहात उत्स्फूर्त सहभागाने पार पडली.

अहवाल :

संगीत प्रात्यक्षिकासाठी आम्हाला तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून सीताबाई कला महाविद्यालयाचे डॉ. चापके लाभले होते. त्याविषयी मार्गदर्शन करतांना त्यांनी आम्हाला सांगितले की, संगीत म्हणजे काय ? संगीताचे प्रकार कोणते ? संगीत हा शब्द कोठून आला. संगीताचे उद्दिष्ट्य, संगीताचे जीवनातील महत्त्व, संगीताचे शैक्षणिक महत्त्व, भारतीय संगीत याविषयी अतिशय मोलाचे मार्गदर्शन आम्हाला केले.

त्यानंतर डॉ. चापके सरांनी चार गट पाडले. प्रत्येक गटाला संगीतासाठी एक विषय देण्यात आला. सर्वप्रथम गट क्र. १ ला देशभक्तीपर गीत, गट क्र. २ ला भावगीत, गट क्र. ३ ला आवडीचे गीत, गट क्र. ४ ला मराठी गीत हे विषय देण्यात आले. त्यावर आम्हाला गटवर्चा करण्यासाठी वेळ देण्यात आला. त्यानंतर प्रत्येक प्रशिक्षणार्थींकडून वैयक्तिक गाण्याचे सादरीकरण करवून घेतले. तसेच सामूहिक गाण्यासाठी बरील प्रमाणे विषय देण्यात आला. अशा प्रकारे संगीत हे प्रात्यक्षिक अतिशय उत्साहात, आनंदात उत्स्फूर्त सहभागाने पार पाडले.

तसचे नाट्य या प्रात्यक्षिकेसाठी प्रा. भावसार सर

यांच्यासोबत श्री शिवाजी महाविद्यालय येथील प्रा. संजय पोहरे सर यांचेसुद्धा अतिशय मोलाचे मार्गदर्शन लाभले. त्यानंतर त्यांनी मूळनाट्य, पथनाट्य यावर आधारित विषय देऊन ते प्रात्यक्षिके करून घेतले. अशा प्रकारे आम्हाला प्रा. संजय पोहरे, डॉ. चापके, डॉ. वर्षा वाकरे, सौ. कोलारकर, प्रा. भावसार सर या तज्ज्ञ मार्गदर्शकांचे विविध कलाप्रकार व नाट्य या संदर्भात अतिशय मोलाचे मार्गदर्शन लाभले.

दि. ०१/०४/१६ या दिवशी 'शिक्षणात नाट्य आणि कला' या कार्यशाळेचा समारोप घेण्यात आला. त्याआधी विविध प्रात्यक्षिके या कार्यशाळेत घेण्यात आले होते. त्याचे सादरीकरण करण्यात आले होते. त्यामध्ये सामूहिक गीत, नळावरचे भांडण-पथनाट्य, मूळ नाट्य सादर करण्यात आले होते. नंतरच्या सत्राला कार्यशाळेचा समारोप घेण्यात आला. त्यासाठी अध्यक्ष म्हणून प्रा. डॉ. वातकर मॅडम लाभल्या होत्या. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कु. राधा बनचरे यांनी केले. या कार्यक्रमाला तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून प्रा. भावसार सर व डॉ. चापके यांनी आपली उपस्थिती दर्शविली. त्यानंतर या कार्यशाळेविषयी प्रशिक्षणार्थ्यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. तसेच प्रा. डॉ. वातकर मॅडमनी अध्यक्षीय भाषण केले. कार्यक्रमाचा शेवटचा टप्पा म्हणजे आभार प्रदर्शन कार्यक्रमाचे आभार प्रदर्शन श्री अनिल मनवर यांनी केले.

अशा प्रकारे 'शिक्षणात नाट्य आणि कला' ही कार्यशाळा दि. ३०/०३/१६ ते १०/०४/२०१६ या कालावधीत अतिशय आनंदात उत्साहात पार पडली.

व्यक्तीच्या वैयक्तिक जीवनात परिवर्तन घडविण्यासाठी विद्येची चोवीस तास साधना करावी लागेल कारण विद्या ही एखाद्या महासागरासारखी आहे. विद्येची ही साधना यशस्वी झाली तर माणूस जगाच्या पाठीवर आपली किर्ती पसरवू शकतो.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

कार्यानुभव कार्यशाळा अहवाल

परीक्षा विभाग अहवाल

संत गाडगेबाबा विद्यापीठांतर्गत "शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला" येथे दि. २१/०४/२०१६ ते २२/०४/२०१६ या दोन दिवसीय कार्यानुभव कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यशाळेला उद्घाटक म्हणून लाभलेले प्राचार्य डॉ. मानेकर सर यांनी या कार्यशाळेचे उद्घाटन केले.

या कार्यशाळेच्या समन्वयक व मार्गदर्शक प्रा. डॉ. वसुधा देव मॅडम यांनी कार्यशाळेचे प्रास्ताविक केले. या कार्यशाळेसाठी तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून वांडेकर सर लाभले होते.

उद्घाटक सोहळा पार पाडल्यानंतर वांडेकर सरांनी प्रशिक्षणार्थींना मार्गदर्शन करण्यास सुरुवात केली. सकाळच्या सत्रात त्यांनी कार्यानुभवांचे शालेय अभ्यासक्रमातील स्थान, तसेच, विद्यार्थ्यांच्या दृष्टीकोनातून महत्त्व विषद केले.

दुपारच्या सत्रात त्यांनी प्रात्यक्षिकांच्या कृती लेखी स्वरूपात दिल्या उदा. त्रिकोणी घन, चौकोन घन, शंखाकृती घन असे अनेक प्रकार आकृती सहित स्पष्ट करून दिले. अशा पध्दतीने कार्यशाळेचा पहिला दिवस व्यवस्थित पार पडला.

दि. २२/०४/२०१६ हा कार्यशाळेचा दुसरा दिवस या दिवशी वांडेकर सरांनी सर्वप्रथम प्रशिक्षणार्थी विद्यार्थ्यांचे ८-८ गट केले. व त्यानंतर सर्व विद्यार्थ्यांना प्रात्यक्षिक कृतीसाठी लागणाऱ्या साहित्याचे वाटप केले.

एक दोन प्रात्यक्षिक कार्य करून घेतल्यानंतर त्यांनी गटानुसार प्रात्यक्षिक कार्याचे वाटप केले व गटानुसार प्रशिक्षणार्थींनी प्रात्यक्षिक कार्य केले. ज्याठिकाणी प्रशिक्षणार्थींना, अडचणी आल्या त्या ठिकाणी वांडेकर सरांनी मार्गदर्शन केले. प्रशिक्षणार्थींना या कार्यशाळेतून नव-नवीन गोष्टी शिकण्यास मिळाल्या.

अशा प्रकारे शासकीय अध्यापक महाविद्यालयात आयोजित कार्यानुभव कार्यशाळा आनंदात, उत्साहात व खेळीमेळीच्या वातावरणात पार पाडल्या गेली. यातून प्रशिक्षणार्थींना त्यांच्या अध्यापनात उपयोगात आणता येतील अशा अनेक गोष्टी शिकवल्या गेल्या.

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे शिक्षण स्नातक २०१५-१७ यासाठी परीक्षा विभागाची स्थापना करण्यात आली. शैक्षणिक सत्र २०१५-१६ सत्र १ व सत्र ११ मधील प्रात्यक्षिक कार्याची विभागणी सर्व प्राध्यापकांमध्ये करण्यात आली. परीक्षा विभागाने सर्व प्रात्यक्षिकांसंबंधी गुणयाद्या जमा करून अंतर्गत गुणांकन करण्याचे निश्चित झाले. परीक्षा विभागाने सर्व प्रात्यक्षिकांसंबंधी गुणयाद्या जमा करून अंतर्गत गुणांकन, कार्य करण्याचे निश्चित झाले. परीक्षा विभागांतर्गत चाचणी, आदेशित कार्य आणि सेमिनार व प्रात्यक्षिक कार्याचे आयोजन करण्यात आले. संबंधित वेळापत्रक, विद्यार्थ्यांची गटविभागणी, गट प्राध्यापक यांचे नियोजन करण्यात आले. प्रत्येक प्राध्यापकांनी संबंधित प्रश्न पत्रिकेमधील विषयाची यादी (Topic) चर्चासत्रासाठी तयार करून ती परीक्षा विभागाकडे सुपूर्द केली. वर्गात विद्यार्थ्यांन विषय वाटप करण्यात आले. सर्व विद्यार्थ्यांना वेळेवेळे विषय (Topic) देण्यात आले. निर्धारित वेळापत्रकांनुसार विद्यार्थ्यांनी (PPT) व पारदर्शिकेद्वारे चर्चासत्रात सादरीकरण केले. विद्यार्थ्यांचे प्रत्येक गटात ८ याप्रमाणे ६ गटात विभाजन करण्यात आले. गटप्राध्यापकांच्या पर्यवेक्षणाखाली विद्यार्थ्यांनी अभ्यासपूर्ण सादरीकरण केले. नियोजित वेळापत्रकाप्रमाणे आदेशित कार्य व चाचणी घेण्यात आली. सर्व प्रात्यक्षिक कार्य वेळेत पूर्ण झाले. संबंधित गुणयाद्या परीक्षा विभागाकडे जमा केल्या. विद्यापीठाच्या सूचनेनुसार अंतर्गत गुणांकन शीट भरून विद्यापीठात निर्धारित वेळेत जमा करण्यात आल्यात.

डॉ. संध्या उ. सामुद्धे
प्रभारी
परीक्षा विभाग

चिन्मय अभ्यासकेंद्र अहवाल

दि. ३ ऑगस्ट २०१५ रोजी स्वामी चिन्मयानंद अभ्यासकेंद्राच्यावतीने सर्टिफीकेट कोर्स इन चिन्मय एज्युकेशन या अभ्यासक्रमाचा उद्घाटन कार्यक्रम संपन्न झाला. उद्घाटनाला प्रमुख अतिथी म्हणून नांदेड चिन्मय मिशनचे आचार्य स्वामी प्रत्ययानंद सरस्वती हे उपस्थित होते. सरस्वती व स्वामी चिन्मयानंदांच्या प्रतिमा पूजनाने कार्यक्रमाची सुरुवात झाली. अभ्यास केंद्राच्या समन्वयक डॉ. वसुधा देव यांनी अभ्यास केंद्राचा व सी.सी.एड्. अभ्यासक्रमाचा परिचय करून दिला. त्यानंतर स्वामी प्रत्ययानंद यांनी प्रस्तुत अभ्यास केंद्राच्या माध्यमातून स्वामी चिन्मयानंद ह्यांच्या कार्याचा व विचारांचा प्रचार व प्रसार होत आहे, ह्याबाबत समाधान व्यक्त केले. व जागतिक स्तरावरील या पहिल्या केंद्राला त्यांनी मनःपूर्वक शुभेच्छा दिल्या सी.सी.एड्. हया अभ्यासक्रमांतर्गत प्रवेश नोंदणी ५२ प्रशिक्षणार्थ्यांनी केली. या प्रशिक्षणार्थींना यावेळी पुस्तकाचे व माहिती पुस्तिकेचे वाटप करण्यात आले. कार्यक्रमाचे संचालन कु. सोनल भेंडे ह्यांनी केले. तर आभार प्रदर्शन श्री महंमद अली ह्यांनी केले. सदर अभ्यासक्रम संपूर्ण शैक्षणिक क्षेत्रात एकूण १५ दिवस घेण्यात आला.

सी.पी.व्ही. कार्यशाळा

दि. २०/०६/१५ ते २१/०६/१५

विवेकानंद प्राथमिक शाळा अकोला ह्या शाळेच्या शिक्षकांसाठी दि. २०/०६/१५ ते २१/०६/१५ या कालावधीत चिन्मय व्हिजन प्रोग्रामवर आधारित मूल्यशिक्षण व व्यक्तिमत्व विकास ही कार्यशाळा घेण्यात आली. विवेकानंद प्राथमिक शाळेच्या मुख्याध्यापिका सौ. संगिता कोकीळ ह्यांनी दीप प्रज्वलनाने कार्यक्रमाची सुरुवात केली. प्रथम सत्रात डॉ. वसुधा देव ह्यांनी केंद्र परिचय व स्वामी चिन्मयानंद ह्यांचा परिचय करून दिला.

द्वितीय सत्रामध्ये मानसिक विकास व बौद्धिक विकास ह्या विषयावर पी.पी.टी. व गटचर्चेच्या आधारे

डॉ. देव ह्यांनी विवेचन केले. दि. २१/०६/१५ ह्या दिवशी शारीरिक विकास ह्या विषयांतर्गत डॉ. विहाडे यांनी विविधांगी आहाराची माहिती दिली. तर श्री आनंद थत्ते यांनी योगाच्या माध्यमातून शरीर आणि मनाच्या संतुलनावर प्रकाश टाकला व प्रशिक्षणार्थींकडून प्रात्यक्षिकही करून घेतले. शेवटच्या सत्रात डॉ. देव ह्यांनी आध्यात्मिक विकास ह्या विषयावर मार्गदर्शन केले व ध्यानाचे प्रात्यक्षिक घेतले.

कार्यक्रमाचा समारोप प्रार्थना गीताने करण्यात आला व प्रशिक्षणार्थींना प्रमाणपत्राचे वाटप करण्यात आले.

एक दिवसीय कार्यशाळा

विषय : अल्फाबेटस् ऑफ लाईफ

अकोला शहरातील प्रथितयश शाळा मनुताई कन्या शाळा ह्या शाळेचा वर्धापन दिन दि. १० ऑक्टोबर २०१५ ह्या दिवशी शाळेतील विद्यार्थिनींसाठी स्वामी चिन्मयानंद अभ्यासकेंद्राच्या वतीने एक दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. ह्या कार्यशाळेचा विषय अल्फाबेट्स ऑफ लाईफ हा होता. या कार्यशाळेला प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून डॉ. वसुधा देव ह्यांनी कार्य केले. प्रथम सत्रात अल्फाबेट्स ऑफ लाईफ विद्यार्थ्यांना सांगण्यात आले द्वितीय सत्रात विद्यार्थिनींची १० गटात विभागणी करून विविध सामाजिक मुद्यांवर प्रत्येक गटाला नाट्य सादरीकरण देण्यात आले. विद्यार्थिनींनी अतिशय उत्स्फूर्तपणे नाट्य सादरीकरणात सहभाग घेतला व सादरीकरण केले. यावेळी 'मनुताई कन्या शाळेच्या शिक्षिका सौ. वर्षा पाठक ह्यांची प्रामुख्याने उपस्थिती होती. कार्यक्रमाचा समारोप प्रार्थना गीताने करण्यात आला. सहभागी विद्यार्थिनींना प्रमाणपत्राचे वाटप करण्यात आले. या कार्यशाळेत एकूण १०० विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या.

जन्मशताब्दी वर्ष समापन कार्यक्रम

प.पू. स्वामी चिन्मयानंद जन्मशताब्दी वर्ष समापन कार्यक्रम दि. २८/११/२०१५ रोजी साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमात सर्वप्रथम एर्नाकुलम येथून निघालेल्या व अकोला येथे प्रविष्ट झालेल्या ज्योतियात्रेचे स्वागत करण्यात आले. सदर ज्योतियात्रा ही स्वामी चिन्मयानंद यांच्या कार्यावर प्रकाश टाकणारी होती. ह्या ज्योतियात्रेस माजी राष्ट्रपती मा.श्री अब्दुल कलाम ह्यांनी पलंग ऑफ केलेला होता. ज्योतियात्रेचे सर्वप्रथम महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. रा. भि. मानेकर यांनी स्वागत केले. प्रतिमापूजन व दीपप्रज्वलनाने कार्यक्रमाची सुरुवात झाली. त्यानंतर स्वामी चिन्मयानंद ह्यांच्या जीवनावर आधारित चिन्मय मिशनचे विश्वगुरु व अभ्यासकेंद्राचे वैचारिक आश्रयदाते प.पू. स्वामी तेजोमयानंद विरचित गीत महाविद्यालयाचे माजी विद्यार्थी श्री चंदेल यांनी गायले. त्यानंतर सचित्र चिन्मय दर्शन ह्या अभ्यासकेंद्र निर्मित पुस्तकाचे विमोचन करण्यात आले. प्रमुख अतिथी ज्योतियात्रेचे प्रयोजन व स्वामी प्रत्यायानंद ह्यांनी ज्योतियात्रेचे प्रयोजन व स्वामी चिन्मयानंद ह्यांच्या जीवनावर प्रकाश टाकला अध्यक्षीय समारोपात प्राचार्य डॉ. रा. भि. मानेकर ह्यांनी अभ्यासकेंद्राच्या कार्याचे कौतुक केले. उपस्थितांचे स्वागत केले व भविष्यात हे केंद्र समाजाला प्रेरणादायी ठरेल, असा आशावाद व्यक्त केला. कार्यक्रमाचे संचालन कु. सोनल भेंडे ह्यांनी केले. सदर कार्यक्रमास प्रशिक्षणार्थी व निमंत्रित मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

सल्लागार समिती सभेचा अहवाल

मा. विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण, अमरावती विभाग, अमरावती यांच्या अध्यक्षतेखाली दि. २३ एप्रिल २०१५ रोजी गुरुवार रोजी स्थानिक सल्लागार समितीची सभा संपन्न झाली. या सभेत खालील बाबींची निश्चिती करण्यात आली.

- १) मागील सभेचे इतिवृत्त वाचून दाखविले, कायम केले.
- २) अंदाजपत्रकानुसार झालेल्या कार्यवाहीचा आढावा श्री अंतर्गट दांडेकर यांनी सादर केला.
- ३) अंतर्गत मूल्यमापनाबाबत डॉ. रोहिणी तडस यांचे तसे माहिती देण्यात आली.
- ४) संशोधन केंद्र व एम.एड. पदव्युत्तर अभ्यासक्रम सुरू करण्याबाबत मान्यता देण्यात आली.
- ५) मा. अध्यक्ष महोदयांनी बी.एड. विद्यार्थ्यांच्या ट्युशन व त्यांच्या संदर्भात नियमानुसार माहिती पुरवावी असे सुचविले.
- ६) अशासकीय सदस्य प्रा. देवलाल वोर्डे यांनी खालील सूचना केल्यात.

- १) सन्माननीय सदस्यांच्या पत्रासोबत विषय पत्रिका पाठवावी.
- २) स्टॅट्युटरी प्रोव्हिजन नुसार १५ दिवस / ८ दिवस आधी सर्व सदस्यांना सभेची तारीख कळवावी.
- ३) सभेची दिनांक सर्व सदस्यांच्या संमतीने ठरवावी व सभेची दिनांक शक्यतो बदलू नये.
- ४) सभा तात्काळ की नियमित ते कळवावे.
- ५) स्थानिक सल्लागार समितीची शैक्षणिक सत्र अखेरची सभा मार्चच्या पहिल्या किंवा दुसऱ्या आठवड्यात घ्यावी.
- ६) बी.एड. विद्यार्थ्यांची प्रवेश क्षमता १५० इतकी करावी असे मा. शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण म. रा. पुणे यांच्या मार्फत शासनसत कळविले.
- ७) वेळेवर येणाऱ्या विषयांतर्गत मा. प्राचार्य महोदयांनी यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विघारीक, नाशिक अंतर्गत बी.एड. व एम.एड. कोर्सेस घ. करण्याबाबत मागणी काही प्राध्यापकांनी केली होती ती मांडण्यात आली, परंतु मा. अध्यक्ष व सर्व सन्माननीय सदस्यांच्या मतानुसार बी.एड. व एम.एड. चे कोर्सेस सुरू ठेवण्यात जावे अल निर्णय घेण्यात आला.

या सभेस खालील प्रमाणे सदस्य उपस्थित होते.

- १) डॉ. अजित देशमुख, विभागीय सहसंचालक - अध्यक्ष
- २) प्रा. डॉ. सुनंदा गो. रोडगे - सदस्य सचिव
- ३) प्रा. प्रमोद शिवलाल बोर्डे - अशासकीय सदस्य
- ४) डॉ. वसुधा विनोद देव - शिक्षक प्रतिनिधी
- ५) डॉ. रोहिणी विकास तडस - शिक्षक प्रतिनिधी
- ६) डॉ. गोकर्णा कृ. मानकर - शिक्षक प्रतिनिधी
- ७) श्री अनंत भा. दांडेकर - शिक्षकेत्तर प्रतिनिधी

दि. २७ नोव्हेंबर २०१५ रोजी स्थानिक सल्लागार समितीची सभा दुपारी १२.३० वा. प्राचार्य कक्षात संपन्न झाली ह्या सभेत खाली सन्माननीय सदस्य उपस्थित होते.

मा.डॉ. सुरेखा काळकर	- अध्यक्ष
मा.डॉ. रा.भि. मानेकर	- सचिव
मा.डॉ. प्रमोद बोर्डे	- सदस्य
मा.डॉ. अंजली राजवाडे	- सदस्य
डॉ. वसुधा देव	- सदस्य
डॉ. गोकर्णा मानकर	- सदस्य
डॉ. अनंत दांडेकर	- सदस्य

स्थानिक सल्लागार समिती सभेचा अहवाल

- १) मागील सभेचे इतिवृत्त वाचून दाखविले व कायम केले.
- २) कायमस्वरूपी संलग्नीकरण प्रस्ताव विद्यापीठाकडे सादर करणे संदर्भात चर्चा करण्यात आली. फी मंजूरीचे पत्र अध्यक्षांसाठी अवलोकनार्थ ठेवले.
- ३) नवीन बी.एड. अभ्यासक्रमासंबंधी डॉ.सौ. वसुधा देव यांनी माहिती दिली नवीन अभ्यासक्रमानुसार अभ्यासक्रमाच्या पूर्ततेसाठी दिवाळीच्या सुट्या न घेता कामकाज चालू ठेवण्यात आल्याची माहिती सर्व सन्माननीय सदस्यांना देण्यात आली.
- ४) नॅक मार्फत पुनर्मूल्यांकन झाल्याबाबत महाविद्यालयात आय.क्यु.ए.सी. कार्यरत असल्याबाबत तसेच स्वामी चिन्मयानंद अभ्यासकेंद्रामार्फत राबविण्यात येत असलेल्या कार्यक्रमासंबंधी माहिती सर्व सन्माननीय सदस्यांना देण्यात आली.
- ५) पदभार व नवीन खर्चाचे प्रस्ताव याबाबत श्री अनंत दांडेकर यांनी माहिती सादर केली.

६) ग्रंथपाल पद भरण्यासंबंधीचा प्रस्ताव मा. संचालक साहेब यांच्याकडे सादर केल्याची माहिती मा. प्राचार्यांनी सर्व सदस्यांना दिली. तासिका तत्वावर ग्रंथपालाचे पद भरणे संदर्भात मा. संचालक साहेबांशी दूरध्वनीद्वारे संपर्क साधण्याचे आश्वासन मा. अध्यक्षांनी दिले.

६) ग्रंथालयात कम्पार्टमेंट , अंतर्गत रस्ता व कंपाऊंड वॉल बांधण्यासंबंधीचे निवेदन मा. आमदार रणधीर सावरकर व मा. जिल्हाधिकारी यांना देण्यात यावे असे सर्व अशासकीय सदस्यांनी सुचित केले.

७) सफाई कर्मचाऱ्यांच्या नियुक्तीसंबंधी मान्यतेचा प्रस्ताव पाठविणेबाबत चर्चा झाली.

८) मा. अध्यक्षांच्या सूचनेनुसार अनुदानासंबंधी माहिती स्थानिक सल्लागार सभेत सादर करावी असे सुचविले.

९) विद्यार्थ्यांसाठी राबविण्यात येणाऱ्या विविध योजनांसंबंधीची माहिती सर्व सदस्यांना देण्यात आली.

१०) पर्यावरण ऑडीट, ग्रीन ऑडीट करणे आवश्यक आहे असे सूचविण्यात आले.

११) रिसर्च अँड एक्सटेंशन अंतर्गत विविध उपक्रम प्राध्यापकांनी सुरू करावे असे सांगण्यात आले.

१२) सभेच्या शेवटी समितीच्या अध्यक्षा आदरणीय डॉ. सुरेखा काळकर मॅडम यांनी मार्गदर्शन केले.

---०००---

शिक्षण म्हणजे व्यक्तीचा मानसिक व बौद्धिक विकास करून आणणारे, सामाजिक गुलामगिरी नष्ट करण्याचे, आर्थिक विकास साधण्याचे व राजकीय स्वातंत्र्य मिळविण्याचे शास्त्र आहे.

सांस्कृतिक कार्यक्रम अहवाल

सावित्रीबाई फुले जयंती

दि ०४/०९/२०१६

स्थळ : शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

दि. ०४/०९/२०१६ रोजी शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथे सांस्कृतिक विभागातर्फे सावित्रीबाई फुले जयंतीचे आयोजन करण्यात आले होते. याप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रा.डॉ. रोहिणी तडस होत्या. व्यासपीठावर महाविद्यालयाचे प्राचार्य माजी प्राचार्य डॉ. शांताराम गो. बुटे आणि समन्वयक प्रा.डॉ.आशा धारस्कर होत्या.

कार्यक्रमाची सुरुवात मान्यवरांच्या हस्ते सरस्वती पूजनाने झाली. त्यानंतर मान्यवरांचे स्वागत करण्यात आले होते. त्याचबरोबर महाविद्यालयाच्या निश्चित झालेल्या संसदेतील प्रतिनिधींचा सत्कार करण्यात आला महाविद्यालयाची विद्यार्थी संसद पुढील प्रमाणे :

१) विद्यापीठ प्रतिनिधी : कु. भावना संकोपाळ २) विद्यार्थी प्रतिनिधी : श्री सौरभ मोरखडे ३) महिला प्रतिनिधी : कु. विजया तारेकर ४) सांस्कृतिक प्रतिनिधी : श्री ज्ञानेश्वर वाघ ५) क्रीडा प्रतिनिधी : श्री सुरेंद्र गुळसुंदरे ६) प्रसिध्दी प्रमुख : श्री पवन पाटील

कार्यक्रमात सावित्रीबाई फुले जयंती निमित्त बी.एड्. च्या चार प्रशिक्षणार्थीनी उत्स्फूर्त वक्तृत्व केले. यामध्ये किरण अडाऊ, विजया तारेकर, संदीप बेंद्रे, मंगेश सरप हे होते. कार्यक्रमात प्रमुख पाहुणे म्हणून लाभलेले महाविद्यालयाचे माजी प्राचार्य प्रा. डॉ. शांताराम गो. बुटे यांनी सावित्रीबाई फुले यांच्या विषयी माहिती सांगितली. त्यानंतर कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष प्रा.डॉ.रोहिणी तडस यांनी विद्यार्थ्यांना प्रेरणादायी भाषण केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कु. राधा वनचरे व आभार प्रदर्शन श्री पवन पाटील यांनी केले. कार्यक्रमाला प्रा.डॉ. संध्या सामुद्रे, प्रा.डॉ. अर्चना वातकर, प्रा.डॉ. सुप्रभा गणाजे तसेच ग्रंथपाल प्रा.डॉ.संकेत राऊत उपस्थित होते. तसेच सर्व बी.एड्. प्रशिक्षणार्थी उपस्थित होते. प्रस्तुत कार्यक्रमासाठी सांस्कृतिक विभाग प्रमुख डॉ.आशा धारस्कर यांनी मार्गदर्शन केले.

महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा

दि ११/०९/२०१६

स्थळ : शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

दि. ११/०९/२०१६ रोजी तत्त्वज्ञ डॉ. रामचंद्र प्रल्हाद पारनेरकर यांचा जन्मशताब्दी महोत्सव आयोजित करण्यात आला होता. युवकांच्या विचारांना चालना देण्यासाठी युवकांच्या विचार करण्यास प्रवृत्त करण्यासाठी म्हणून वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. त्या स्पर्धेमध्ये आपल्या शासकीय अध्यापक महाविद्यालयातील दहा विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला होता. त्यामधून विजया तारेकर व मंगेश सरप यांनी अनुक्रमे प्रथम व द्वितीय क्रमांक प्राप्त केला त्यांची निवड दि. २२ जानेवारी रोजी होऊ घातलेल्या आंतर महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेसाठी करण्यात आली. सहभागी विद्यार्थ्यांना सांस्कृतिक विभाग प्रमुख डॉ. आशा धारस्कर यांचे मार्गदर्शन लाभले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मानेकर यांच्या प्रेरणेने कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले.

स्वामी विवेकानंद व राष्ट्रमाता जिजाऊ जयंती

दि १२/०९/२०१६

स्थळ : शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

दि. १२/०९/२०१६ रोजी शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथे स्वामी विवेकानंद व राष्ट्रमाता जिजाऊ जयंती आयोजित करण्यात आली होती. या प्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. रा.भि. मानेकर हे होते. व्यासपीठावर कार्यक्रमाच्या समन्वयक प्रा.डॉ. आशा धारस्कर होत्या. कार्यक्रमाच्या सुरुवातीला मान्यवरांचे हस्ते देवी सरस्वती, स्वामी विवेकानंद व जिजाऊ माता यांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले. त्यानंतर व्यासपीठावरील मान्यवरांचे स्वागत करण्यात आले. कार्यक्रमात बी.एड्. प्रशिक्षणार्थीनी विवेकानंद व जिजाऊ माता यांच्याविषयी विचार व्यक्त केले. यामध्ये संदीप बेंद्रे, विजया तारेकर, ज्योती राऊत, मंगेश सरप, राजू गाडे हे होते. या कार्यक्रमाचे नियोजन सांस्कृतिक विद्यार्थी प्रतिनिधी श्री ज्ञानेश्वर वाघ यांनी केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन पवन पाटील व आभार प्रदर्शन कु. पूजा जाधव यांनी केले. कार्यक्रमात

महाविद्यालयाचे प्राध्यापक प्रा.डॉ.रोहिणी तडस, प्रा.डॉ. अर्चना वातकर, प्रा.डॉ. सुषमा गणोजे, प्रा.डॉ. संध्या सामुद्रे, तरो ग्रंथपाल डॉ. संकेत राऊत आणि य.च.म.मु.वि. एम.एड्.चे प्रशिक्षणार्थी उपस्थित होते.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या १२५ व्या जयंती निमित्त व्याख्यानाचे आयोजन

दि १३/०२/२०१६

स्थळ : शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

दि. १३/०२/२०१६ रोजी सकाळी १०.०० वाजता शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला सभागृहात व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. अध्यक्षस्थानी प्रा.एस.पी. वानखेडे होते. तर मार्गदर्शक प्रा.एम.आर. इंगळे हे उपस्थित होते. कार्यक्रमाची प्रारंभ सुरुवात सरस्वती पूजन व दीप प्रज्ज्वलनाने करण्यात आली. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक समन्वयक प्रा.डॉ. रोहिणी तडस यांनी केले. त्यात स्त्रियांची समाजात आजची भूमिका त्यांनी स्पष्ट केली. त्यासोबतच प्रमुख व्याख्याने डॉ.श्री. एम.आर. इंगळे यांचे व्याख्यान झाले त्यांनी आपल्या व्याख्यानातून स्त्रियांवर पूर्वापार होत आलेले अत्याचार, दुय्यम स्थान. स्त्रियांची कुचंबणा आधुनिक काळात स्त्रियांवरील अत्याचाराचे बदलेले स्वरूप अलिकडच्या काळातील घडलेल्या लैंगिक छळाच्या घटना अधोरेखित केल्या. तद्गतच युवक व स्त्रियांनी सर्व क्षेत्रात न डगमगता गाजवलेले कर्तृत्व स्वतःचे निर्माण केलेले स्थान याबद्दल सविस्तर वर्णन केले. स्त्री सक्षमीकरणात स्त्रियांचे समाजातील स्थान उंचावण्यास मदत होईल असे सांगितले.

कार्यक्रमाचे अध्यक्ष श्री एस.पी. वानखेडे यांच्या मनोगतातून वक्ताच्या भाषणाचा आढावा घेतला. स्त्री पुरुष समानतेचे मूल्य भावी पिढ्यांमध्ये रुजविण्यासाठी शिक्षकांची भूमिका महत्त्वाची आहे शिक्षकांनी आपल्या अध्यायन अभ्यासक्रमातून अभ्यासेत्तर कार्यक्रमातून विद्यार्थ्यांमध्ये स्त्री पुरुष समानतेचे मूल्य संक्रमित करावे. या दृष्टीने महाविद्यालयातील सर्व भावी शिक्षकांची जबाबदारी स्पष्ट केली. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व आभार प्रदर्शन समन्वयक प्रा.डॉ. रोहिणी तडस यांनी केले.

या कार्यक्रमाला महाविद्यालयाचे प्राध्यापक प्रा.डॉ. गोकर्ण मानकर, प्रा.डॉ. अर्चना वातकर, प्रा.डॉ. सुषमा गणोजे, प्रा.डॉ. संध्या सामुद्रे तसेच गंधपाल प्रा.डॉ. संकेत राऊत

उपस्थित होते.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर १२५ वी महोत्सव निमित्त महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.आर.वी. मानेकर यांच्या प्रेरणेने व समन्वयक डॉ. आशा धारकर कार्यक्रम समन्वयक प्रा.डॉ. रोहिणी तडस यांच्या मार्गदर्शनाखाली प्रस्तुत व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते.

आरोग्यदायी सामूहिक सूर्य नमस्काराचे आयोजन

दि १४/०२/२०१६

स्थळ : शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

दि. १४/०२/२०१६ रोजी विद्यार्थ्यांमध्ये बालवयातच योगासने व व्यायामाची रुची निर्माण व्हावी व त्यांच्यामध्ये आरोग्याप्रती जागरूकता निर्माण व्हावी या हेतूने अकोला प्रशासनाने यावर्षी हा कार्यक्रम सर्व घटकांच्या सहभागातून दि. १४/०२/२०१६ ला भव्य अशा स्वरूपात आयोजित करण्यात आला होता. माध्यमिक, उच्च माध्यमिक व महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांचा यामध्ये सहभाग होता.

दरवर्षी रथसप्तमी हा दिवस सूर्यनमस्कार दिन म्हणून पाळण्यात येतो. या दिवशी भारतभर सूर्यनमस्काराचे आयोजन करण्यात येते. जिल्हा क्रीडा अधिकारी कार्यालय व काही स्वयंसेवी संस्थांच्या सहाय्याने दरवर्षी प्रमाणे या दिवशी सामूहिक सूर्यनमस्काराचे आयोजन करण्यात येते. या वर्षी विविध कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा व तालुक्याचे पालक मंत्री व आमदार, वर्ग १ व २ चे अधिकारी उपस्थित होते.

त्या अनुषंगाने शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथून सहभागी ४० विद्यार्थ्यांनी सूर्यनमस्कार आयोजनात सहभाग घेतला व सूर्यनमस्काराचे सादरीकरण केले. या कार्यक्रमात समन्वयक प्रा.डॉ. आशा धारकर व सह समन्वयक प्रा.डॉ. संध्या सामुद्रे उपस्थित होत्या.

शिव जयंती आयोजन

दि १९/०२/२०१६

स्थळ : शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

दि. १९/०२/२०१६ रोजी शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे सांस्कृतिक विभागतर्फे शिवजयंतीचे आयोजन करण्यात आले. याप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. रा.भि. मानेकर होते तर व्यासपिठावर

कार्यक्रमाच्या समन्वयक डॉ. आशा धारस्कर होत्या.

कार्यक्रमाची सुरुवात सरस्वती पूजन व शिवाजी महाराजांच्या प्रतिमेचे पूजन व पुष्पहार अर्पण करून झाली. कार्यक्रमात अध्यक्षानी जिजाऊंनी शिवरायांना कसे आत्मसंयमाचे व आत्मसन्मानाचे धडे दिले तसेच शिवरायांनी आपल्या सैन्यात कधीही जातीभेद केला नाही. प्रत्येक व्यक्तीजवळ माणुसकी असणे आवश्यक आहे. सर्वांनी आपल्या देशाकरीता योगदान दिले पाहिजे असा संदेश मा. प्राचार्यांनी आपल्या भाषणातून दिला.

या कार्यक्रमात बी.एड्. प्रशिक्षणार्थी कु. राधा बनचरे, सुरेंद्र गुळसुंदरे, महेश भांडेकर, प्रविण अंभोरे आदींनी शिवरायांच्या जीवनावर आधारित मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन राजू गाडे व आभार प्रदर्शन कु. पुजा जाधव यांनी केले. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी सर्व प्राध्यापक वृंद, ग्रंथपाल, कार्यालयीन कर्मचारी व सर्व बी.एड्. प्रशिक्षणार्थी यांची उपस्थिती व सहकार्य लाभले.

आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा

दि २२/०१/२०१६

स्थळ : शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

दि. २२/०१/२०१६ रोजी तत्वज्ञ डॉ. रामचंद्र प्रल्हाद पारनेरकर यांच्या जन्मशताब्दी महोत्सव आयोजित करण्यात आला होता. युवकांच्या विचारांना चालना देण्यासाठी युवकांना विचार करण्यास प्रवृत्त करण्यासाठी म्हणून वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. त्या स्पर्धेमध्ये आपल्या शासकीय अध्यापक महाविद्यालयामधील काही विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला होता. त्यांची नावे खालील प्रमाणे १) विजय तारेकर २) मंगेश सरप

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती उत्सव

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथे दि. १४/०४/२०१६ रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या शतकोत्तर रौप्य महोत्सवी जयंती दिनाचे आयोजन करण्यात आले. सदर कार्यक्रमाला प्रमुख अतिथी म्हणून प्रा.डॉ. तडस मॅडम व समन्वयक म्हणून प्रा.डॉ. गणोजे मॅडम उपस्थित होत्या.

सदर कार्यक्रम ठीक १०.०० वाजता शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाच्या मुख्य सभागृहामध्ये आयोजित करण्यात आला. या कार्यक्रमाला महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक वृंद, कर्मचारी तसेच ग्रंथपाल व सर्व बी.एड्. प्रशिक्षणार्थी उपस्थित होते.

मान्यवरांचा स्वागत सत्कार करण्यात आला.

कार्यक्रमाला लाभलेल्या प्रमुख अतिथी प्रा.डॉ. तडस मॅडम यांचे स्वागत कार्यक्रमाचे समन्वयक प्रा.डॉ. गणोजे यांनी केले. प्रा.डॉ. गणोजे मॅडम यांचे स्वागत वी.एड्. प्रशिक्षणार्थी कु. रचना उपरवट यांनी केले. तसेच कार्यक्रमाला उपस्थित इतर प्राध्यापक वृंद इतर कर्मचारी यांचे स्वागत शब्द सुमनांनी करण्यात आले.

कार्यक्रमाची सुरुवात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या प्रतिमेला हारार्पण करून दीप प्रज्ज्वलनाने करण्यात आली. मान्यवरांचे स्वागत झाले. प्रशिक्षणार्थी प्रवीण अंभोरे, अनिल मनवर, कु. रचना उपरवट, संदीप वेदरे, कु. सोनल वानखडे व सुरेंद्र गुळसुंदरे यांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे अष्टपैतू व्यक्तिमत्व याविषयावर विचार व्यक्त केले व त्यांच्या विचारांवर प्रकाश टाकला.

यानंतर कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी म्हणून लाभलेल्या प्रा.डॉ. तडस मॅडम यांनी मार्गदर्शनपर भाषण केले. त्यांनी आपल्या भाषणातून स्त्री शिक्षण विषयक व सामाजिक समस्यांबाबत आपले विचार व्यक्त केले. सदर कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कु. सुमन यादव यांनी केले. तर आभार प्रदर्शन प्रशिक्षणार्थी कु. राधा बनचरे यांनी केले.

सदर कार्यक्रमाचे आयोजन नियोजन व यशस्वीतेसाठी शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाच्या प्रा.डॉ. गणोजे मॅडम यांचे बहूमोलाचे मार्गदर्शन लाभले. तसेच सहप्रशिक्षणार्थ्यांनी सहकार्य केले. अशा रितीने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा महापरिनिर्वाण दिन सादर करण्यात आला आणि कार्यक्रमाची सांगता राष्ट्रगीताने करण्यात आली.

प्राध्यापक प्रबोधिनी

२०१५-२०१६

२१ वे शतक हे ज्ञानाचे शतक म्हणून ओळखले जाते. या नवसहस्रकात शिक्षकाची भूमिका अत्यंत महत्त्वपूर्ण आहे. वेदात शिक्षकाला "शचिष्ठ मातुवित् !" अत्यंत प्रभावशाली मार्गदर्शक म्हटले आहे. आजच्या या Learning Society मध्ये शिक्षकाची भूमिका देखील मार्गदर्शक, सहायक, Facilitator व मंत्रदर्शक (Counsellor) म्हणून राहणार आहे. त्या दृष्टीने निरंतर ज्ञान साधना हे शिक्षकाचे व्रीदवाक्य ठरणार आहे. गुरुदेव रवींद्रनाथ टागोरानी म्हटल्याप्रमाणे "A Lamp can never light an-other lamp unless it continues to burn its own flame."

शिक्षक हा ज्ञाननिष्ठ, विद्यार्थीनिष्ठ व समाजनिष्ठ असणे आवश्यक आहे. आपली व्यावसायिक गुणवत्ता, नैपुण्य प्राप्त करण्याची संधी महाविद्यालयातील अधिव्याख्यात्यांना प्राप्त व्हावी या दृष्टीने मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांच्या अध्यक्षतेखाली महाविद्यालयात प्राध्यापक प्रबोधिनीची स्थापना ३० जुलै २००४ ला करण्यात आली. व्यावसायिक विकासांतर्गत प्रकाशन (Publication), सहभाग (Participation) व सादरीकरण (Presentation) याप्रमाणे ३P या सूत्राच्या आधारे प्राध्यापकांना प्रोत्साहित करून वरील क्षेत्रात सहभागी होण्याची संधी उपलब्ध करून दिली जाते.

उद्दिष्टे :

- १) प्राचार्य, अधिव्याख्याता यांच्या शैक्षणिक, व्यावसायिक गुणवत्ता वाढीस प्रेरणा देणे.
- २) शैक्षणिक व सामाजिक नियतकालिके, मासिके वृत्तपत्रे याद्वारे विविध विषयावरील लिखाण प्रकाशित करण्यास प्रोत्साहन देणे.
- ३) महाविद्यालयातील अधिव्याख्यात्यांचा सामाजिक व सांस्कृतिक, शैक्षणिक क्षेत्रातील सहभाग वाढविणे.
- ४) शैक्षणिक परिषद, चर्चासत्र, कृतिसत्र इत्यादीमध्ये शोधनिबंध सादर करणे.
- ५) व्यावसायिक उद्बोधन वर्ग, उजळणी वर्ग इ. चा लाभ घेऊन व्यावसायिक विकास करणे.
- ६) मा. प्राचार्य, अधिव्याख्याता इत्यादींच्या उल्लेखनीय कार्याची दखल घेऊन त्यांचा गौरव करणे.

-----०००-----

डॉ. श्री. राजेंद्र मानेकर

प्राचार्य

- १) मानद संचालक, शालेय व्यवस्थापन पदविका, बी.एड. यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
- २) अध्यक्ष, स्थानिक चौकशी समिती, अमरावती विद्यापीठ, अमरावती.
- ३) सदस्य, स्थानिक चौकशी समिती, अमरावती विद्यापीठ, अमरावती.
- ४) शासन प्रतिनिधी, प्राचार्य निवड समिती, अमरावती विद्यापीठ, अमरावती.
- ५) शासन प्रतिनिधी, सहाय्यक प्राध्यापक, ग्रंथपाल निवड समिती, अमरावती विद्यापीठ, अमरावती.
- ६) कुलगुरु प्रतिनिधी, प्राचार्य, सहाय्यक प्राध्यापक, ग्रंथपाल निवड समिती, अमरावती विद्यापीठ, अमरावती.

मार्गदर्शक

- १) पीएच.डी. (शिक्षणशास्त्र) मार्गदर्शक, संत गाडगेबाबा, अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
- २) पीएच.डी. (शिक्षणशास्त्र) मार्गदर्शक, कवि कुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठ, रामटेक, जि. नागपूर प्रशिक्षक
- १) पीएच.डी. परीक्षक, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर
- २) पीएच.डी. परीक्षक, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
- ३) पीएच.डी. परीक्षक, स्वामी रामानंद तीर्थ विद्यापीठ, नांदेड

-----०००-----

डॉ. रोहिणी विकास तडस

जून २०१५ ते मे २०१६

जून २०१५

- १) दि. २४/६/२०१५ रोजी शिंदे वी.एड. कॉलेज अंजनी बु. ता. मेहकर येथे संलग्निकरण वाढीच्या चौकशी समिती सदस्य म्हणून उपस्थित.
- २) दि. २६/६/२०१५ सत्यजित बी.एड. कॉलेज खंडाळा ता. मेहकर येथे संलग्निकरण वाढीच्या चौकशी समिती सदस्य म्हणून उपस्थित.

जुलै २०१५

- १) दि. ०२/०७/१५ कृष्णाजी जोशी बी.एड्. महाविद्यालय अकोला येथे डी.एस्.एम. च्या मौखिक परीक्षेसाठी उपस्थित
- २) दि. १४/०७/१५ रोजी श्री शंकरलाल खंडेलवाल महाविद्यालय, अकोला येथे प्लेसमेंटसाठी शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थित.
- २) दि. २३/०७/१५ विभागीय सहसंचालक अमरावती विभाग अमरावती येथे बी.एड्. सी.ई.टी. परीक्षेसाठीच्या सभेस उपस्थित.

सप्टेंबर २०१५

- १) बी.एड्. प्रवेश समिती सदस्य म्हणून कार्य
- २) दि. २४/०९/१५ व दि. २५/०९/१५ रोजी अनुक्रमे नानीबाई शिक्षण महाविद्यालय अमरावती व कर्मयोगी बाबासाहेब आपोतीकर महाविद्यालय आपोती खुर्द येथे फिजिकल व्हेरीफिकेशन समितीत सदस्य म्हणून उपस्थित.

ऑक्टोबर २०१५

- १) अनुदानित महाविद्यालयाची विद्यार्थी संख्या पडताळणी करण्यासाठी विविध महाविद्यालयात उपस्थित.
- २) दि. २०/१०/१५ रोजी रा.दे.गो. महाविद्यालयात स्थान निश्चितीसाठी उपस्थित.

डिसेंबर २०१५

- १) दि. ०९/१२/१५ रोजी वाशिम येथे प्लेसमेंटसाठी उपस्थित जानेवारी २०१६

- १) दि. ०७/०१/१६ रोजी सीताबाई कला महाविद्यालय अकोला येथे प्लेसमेंटसाठी उपस्थित.

- २) दि. १३/०१/१६ व दि. १४/०१/१६ रोजी व्यवसाय मार्गदर्शन व समुपदेशन कार्यशाळेचे आयोजन.

- ३) दि. २७/०१/१६ रोजी नानीबाई शिक्षण महाविद्यालय संलग्निकरण वाढीच्या चौकशी समिती सदस्य म्हणून उपस्थित.

मार्च २०१६

- १) दि. १० मार्च २०१६ रोजी सीताबाई कला महाविद्यालय, अकोला येथे प्लेसमेंटच्या सभेसाठी उपस्थित.

एप्रिल २०१६

- १) दि. ०१/०४/१६ व दि. ०२/०४/१६ रोजी शासनाच्या एन.ओ.सी. समितीच्या कामासाठी अनुक्रमे बुलढाणा व चिखली येथे कामकाज केले.

- २) दि. ०६/०४/१६ तेलहारा येथे संलग्निकरण समिती सदस्य म्हणून उपस्थित.

- ३) दि. ०९/०४/१६ जनता शिक्षण मंडळ, धावा, जि. अकोला येथे प्राध्यापकांच्या मुलाखतीसाठी शासन प्रतिनिधी म्हणून

उपस्थित.

- ४) दि. २७/०४/१६ रोजी के.के. जोशी महाविद्यालय एम.ए. (शिक्षणशास्त्र) साठी बंदिस्त परिक्षक म्हणून उपस्थित.

-----०००-----

डॉ.कु. गोकर्ण मानकर

मे २०१५

मे २०१५ समर्थ रामदास स्वामींच्या दासबोधाला होणारे मूल्य संस्कार : 'एक अभ्यास' हा शोधनिबंध India's Globe Researchers, Refereed & peer Reviewed Research Journal (Year II Issue - IV, Vol. II May 2015 to Oct. 2015) मध्ये प्रकाशित.

- १) दि. २६/०६/२०१५ सी.ए.एस. अंतर्गत श्री शिवाजी कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, अकोटा येथे प्राध्यापकांच्या स्थाननिश्चिती सभेकरिता शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती.

- २) दि. २३/०७/२०१५ मा. विभागीय सहसंचालक अमरावती विभाग, अमरावती येथे बी.एड्. सी.ई.टी. परीक्षेसंबंधी सभेस मा. प्राचार्यांचे आदेशानुसार उपस्थिती.

ऑगस्ट २०१५

- ३) दि. १२/०८/२०१५ सरस्वती कला, वाणिज्य महाविद्यालय दहिहांडा ता. जि. अकोला येथे C.A.S. अंतर्गत प्राध्यापकांच्या स्थाननिश्चिती सभेकरिता शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती.

- ४) २८/०८/२०१५ समर्थ रामदासस्वामींच्या दासबोधातील 'शैक्षणिक मूल्यांचा चिकित्सक अभ्यास' लघुशोध प्रकल्प यु.जी.सी. ला सादर.

सप्टेंबर २०१५

- ४) दि. १८/०९/२०१५ डॉ.एच.एन.सिन्हा कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, पातूर, ता. जि. अकोला येथे C.A.S. अंतर्गत प्राध्यापकांच्या स्थाननिश्चिती सभेकरिता शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती.

- ५) दि. २८/०९/२०१५ स्व.श्री. एस.बी. पुरुबोत्तम शिक्षण महाविद्यालय, पातूर, ता. जि. अकोला येथे महाराष्ट्र शासन ना हरकत प्रमाणपत्र तपासणी समितीवर सदस्य म्हणून कार्य.

- ६) मा. सहसंचालक उच्चशिक्षण अमरावती विभाग अमरावती यांचे आदेशानुसार दि. ८ ऑक्टोबर २०१५ रोजी शासकीय विदर्भ ज्ञान-विज्ञान संस्था, अमरावती येथे अनुदानित महाविद्यालयातील पटनादणी पडताळणी तपासणी करणेसंबंधी आयोजित सभेला उपस्थिती.

७) दि. २३/१०/२०१५ नवीन शैक्षणिक धोरण २०१५-२०१६ संबंधी मा. प्राचार्यांच्या अध्यक्षतेखाली तालुकास्तरीय समन्वय अधिकाऱ्यांसाठी आयोजित सभेत सहभाग.

८) दि. २६/१०/२०१५ जळगांव जिल्ह्यातील अनुदानित महाविद्यालयातील दि. ०१/१०/२०१५ ची प्रवेशित विद्यार्थी संख्या तपासणी करण्यासाठी

- १) जी.जी. खडसे महाविद्यालय, मुक्ताईनगर व
- २) संत मुक्ताबाई कला, वाणिज्य महाविद्यालय मुक्ताईनगर येथे कार्य.

९) दि. २७/१०/२०१५ ज.जि.म. वि.प्र. सह समाजाचे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय वरणागांव जि. जळगांव येथे कार्य.

दि. बोदवड सार्वजनिक एज्युकेशन सोसायटीचे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, बोदवड, जि. जळगांव येथे कार्य.

१०) दि. २८/१०/२०१५ जामनेर तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, जामनेर, जि. जळगांव येथे कार्य.

११) दि. २९/१०/२०१५ जळगांव जिल्ह्यातील अनुदानित महाविद्यालयातील दि. ०१/१०/२०१५ ची प्रवेशित विद्यार्थी संख्या तपासणी दि. २६/१०/२०१५ ते २८/१०/२०१५ या कालावधीत केलेल्या कार्याचा अहवाल मा. सहसंचालक (उच्चशिक्षण) जळगांव विभाग जळगांव यांच्याकडे सादर.

१२) दि. ०३/१२/२०१५ महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम २०१५ उद्बोधन वर्गास उपस्थित.

१३) दि. २८/०९/२०१६ ला संलग्नकरण मुदतवाढीबाबत समितीवर सदस्य म्हणून श्री वाहेदखान शिक्षण महाविद्यालय, अमरावती येथे उपस्थित.

१४) दि. १५/०२/२०१६ ते १८/०२/२०१६ विद्यापीठ अनुदान आयोग १२ वी योजना extension Activity अंतर्गत 'किशोरावस्था प्रजनन व लैंगिक शिक्षण' याविषयावर तीन दिवसीय कार्यशाळेचे मा.प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनाखाली आयोजन.

१५) सप्टें. २०१५ ते फेब्रु. २०१६ "श्री रामदासस्वामींचे शिक्षण विषयक विचार शोधनिबंध Universal Research Analysis (Vol. IV Issue : XI) मध्ये प्रकाशित.

१६) दि. ०१/०४/२०१६ ला शासनाचे ना हरकत प्रमाणपत्र देण्याच्या संदर्भात महाविद्यालयाचे निरीक्षण अहवाल तयार करणेबाबत समिती अंतर्गत.

१) कादरिया कॉलेज ऑफ एज्युकेशन बुलढाणा येथे भेट व तपासणी

२) इंदूताई मेमोरियल शारीरिक शिक्षण महाविद्यालय, बुलढाणा येथे भेट व तपासणी.

१७) १) दि. ०२/०४/२०१६ ला विदर्भ युवक विकास संस्थेचे शारीरिक शिक्षण महाविद्यालय बुलढाणा येथे भेट व तपासणी

२) स्व.उत्तमराव देशमुख अध्यापक महाविद्यालय शेगांव जि. बुलढाणा येथे भेट व तपासणी.

१८) दि. ०७/०४/२०१६ शासनाचे ना हरकत प्रमाणपत्र संदर्भात महाविद्यालयाचा निरीक्षण अहवाल मा.प्राचार्यांना सादर.

१९) C.A.S. अंतर्गत सहाय्यक प्राध्यापक पदाचे पदोन्नती / स्थाननिश्चिती समितीवर दि. २९/०४/२०१६ श्री शिवाजी कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, अकोला येथे शासन प्रतिनिधी म्हणून कार्य.

-----०००-----

डॉ. अर्चना वातकर

१) दि. २३/०८/१५ प्र.ब्र.ई. विश्वविद्यालयतर्फे आयोजित "दिव्य माता-बालक" प्रशिक्षण शिविरात नोंदणी समिती प्रमुख म्हणून कार्य.

२) दि. २९/०८/१५ जिल्हा मध्यवर्ती कारागृह अकोला येथे कैदी बांधवांसाठी आयोजित रक्षाबंधन कार्यक्रमात सहभाग.

३) दि. २४/०९/१५ ला मौलाना अबूल कलाम आझाद बी.एड. कॉलेज, धाड, जि. बुलढाणा व दि. २५/०९/१५ ला सावित्रीबाई फुले शिक्षण महाविद्यालय, अकोला येथे NCTE २०१४ अन्वये सुधारित मान्यताप्राप्त महाविद्यालयांना शासनाने ना-हरकत प्रमाणपत्र देण्यासाठी नियुक्त तज्ज्ञ समितीचे सदस्य म्हणून कार्य.

४) दि. १३/१०/१५ ते १६/१०/१५ या कालावधीत महाविद्यालयातील विद्यार्थी संख्या पट पडताळणीसाठी नियुक्ती पथकाद्वारे चार महाविद्यालयात पट पडताळणी.

५) दि. २०/१०/१५ संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ अमरावती येथे आयोजित "Implementation of B.Ed. & M.Ed. Curriculum" या विषयावरील कार्यशाळेत सक्रिय सहभाग

६) दि. १४/१२/१५ ते १८/१२/१५ या कालावधीत यशदा, पुणे येथे आयोजित उच्चशिक्षण अधिकारी वर्ग -१ साठी

आयोजित उजळणी प्रशिक्षण वर्गात सहभाग.

७) "Teacher effectiveness : A New trend in Education" या विषयावरील संशोधन लेख विद्यावार्ता (ISSN : 23199318) या शैक्षणिक मासिकात प्रसिध्द.

८) "शिक्षकांची भावनिक परिपक्वता व अध्यापन परिणामकारकता" या विषयावरील संशोधन लेख Vidyavanta (ISSN : 23199315) या शैक्षणिक मासिकात प्रसिध्द

-----000-----

डॉ. सौ. सुषमा गणोजे

सत्र २०१५-२०१६

१) दि. १८ मे व २१ मे २०१५ रोजी संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती येथे केंद्रीय मूल्यांकनासाठी उपस्थिती.

२) दि. २६ मे २०१५ रोजी श्री शिवाजी शिक्षण महाविद्यालय, अमरावती येथे बी.एड्. /एम.एड्. अभ्यासक्रम विकसन कार्यशाळेत सहभाग.

३) दि. २६ जून २०१५ रोजी शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, बुलढाणा येथे एम.एड्. लघू संशोधन प्रबंध मौखिक परीक्षेस बाह्य परीक्षक.

४) दि. २३ जुलै २०१५ रोजी ल.रा.तो. वाणिज्य महाविद्यालय, अकोला येथे स्थाननिश्चिती सभेस शासन प्रतिनिधी.

५) दि. २१ ऑगस्ट २०१५ 'माध्यमिक शिक्षकांमधील मानवी हक्काबाबत जागरूकतेचा तौलनिक अभ्यास हा मायनर रिसर्च प्रोजेक्ट विद्यापीठ अनुदान आयोगास सादर.

६) 'माध्यमिक शिक्षकांमधील मानवी हक्काबाबत जागरूकतेचा तौलनिक अभ्यास' हासंशोधनपर लेख "Journal on Divergent Thinking" या जर्नलमध्ये प्रकाशित.

७) दि. २७/०९/२०१५ रोजी यशवंतराव चव्हाण शिक्षण महाविद्यालय, मंगरूळपीर जि. वाशिम येथे शासनाने ना हरकत प्रमाणपत्र देण्याबाबत समिती अध्यक्ष या नात्याने उपस्थित.

८) दि. २८/०९/२०१५ रोजी रामभाऊ लिंगाडे शिक्षण महाविद्यालय, बुलढाणा येथे शासनाचे ना हरकत प्रमाणपत्र देण्याबाबत पडताळणी समिती सदस्य या नात्याने उपस्थित.

९) दि. ८ ऑक्टोबर २०१५ रोजी मा. सहसंचालक, उच्चशिक्षण, अमरावती विभाग, अमरावती यांचे आदेशानुसार शासकीय विदर्भ ज्ञान विज्ञान संस्था, अमरावती येथे अनुदानित महाविद्यालयातील प्रवेशित विद्यार्थी संख्या पटपडताळणी संबंधी

सभेस उपस्थित.

१०) दि. २६ ऑक्टोबर ते २९ ऑक्टोबर २०१५ दरम्यान जळगांव जिल्ह्यातील खालील पाच महाविद्यालयाची तपासणी करून अहवाल मा. सहसंचालक यांना सादर

१) २६ ऑक्टो. :

- १) जी.जी. खडसे महाविद्यालय, मुक्ताईनगर
- २) संत मुक्ताबाई कला व वाणिज्य महाविद्यालय, मुक्ताईनगर

२) २७ ऑक्टो. :

१) ज.जि.म.वि.प्र. सह. समाजाचे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, वरणगांव

२) कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, बोदवड

३) २८ ऑक्टो. :कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, जामनेर

४) २९ ऑक्टो. :मा. सहसंचालक, उच्च शिक्षण, जळगांव विभाग, जळगांव येथे संबंधीत सर्व महाविद्यालयात अहवाल सादर.

११) दि. ७ डिसेंबर ते ११ डिसेंबर २०१५ दरम्यान उच्च शिक्षण संचालनालय वर्ग १ च्या अधिकाऱ्याकरिता यशदा पुणे द्वारा आयोजित उजळणी प्रशिक्षण कार्यक्रमात उपस्थिती.

१२) दि. २७ जानेवारी २०१६ रोजी नानीबाई शिक्षण महाविद्यालय, अमरावती येथे संलग्निकरण समिती सदस्य म्हणून उपस्थित.

१३) दि. १८ जानेवारी ते २३ जानेवारी २०१६ दरम्यान "Competance building initiatives in Colleges" अंतर्गत शैक्षणिक साहित्यानिर्मिती कार्यशाळा व प्रदर्शनीचे आयोजन.

१४) दि. ९ फेब्रुवारी २०१६ रोजी गुलाम नबी आझाद कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, वार्शिटाकळी येथे स्थाननिश्चितीसाठी शासन प्रतिनिधी.

१५) दि. १८/०३/२०१६ रोजी श्री गजानन महाराज कला, महाविद्यालय, बोरगांव मंजू येथे स्थाननिश्चितीकरिता शासन प्रतिनिधी.

१६) दि. १ व २ एप्रिल २०१६ रोजी शासनाचे ना हरकत प्रमाणपत्र देण्याबाबत निरीक्षण समिती सदस्य या नात्याने चार महाविद्यालयाची तपासणी करून अहवाल सादर.

१ एप्रिल १६ :

- १) कादरिया कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, बुलढाणा
- २) इंदुताई मेमोरियल शारीरिक शिक्षण

महाविद्यालय, बुलढाणा

२ एप्रिल १६ :

३) व्ही. वाय. व्ही. एस. शारीरिक शिक्षण
महाविद्यालय, बुलढाणा

४) स्व. उत्तमराव देशमुख अध्यापक महाविद्यालय,

शेगांव
१७) दि. १३ एप्रिल २०१६ रोजी श्रीमती राधादेवी गोयनका
महिला महाविद्यालय, अकोला येथे स्थाननिश्चितीकरीता
शासन प्रतिनिधी

१८) दि. १४ एप्रिल २०१६ रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
यांच्या १२५ व्या जयंतीनिमित्त कार्यक्रम व निबंध स्पर्धेचे
आयोजन व परीक्षण.

१९) दि. २६ ते २८ एप्रिल २०१६ दरम्यान संत गाडगेबाबा
अमरावती विद्यापीठ, अमरावती येथे भौतिक विज्ञानाचे
मूल्यांकनाकरिता उपस्थित.

२०) मार्च २०१६ मध्ये गोल्डन रिसर्च थॉटस् या जर्नलमध्ये
'महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या सामाजिक, आर्थिक स्तराचा
त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वावर पडणारा प्रभाव एक अभ्यास' हा
शोधनिबंध प्रकाशित.

२१) मार्च २०१६ मध्ये इंडियन स्ट्रीमस् रिसर्च जर्नलमध्ये
'महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या बुद्धिमत्तेचा त्यांच्या
व्यक्तिमत्त्वाशी असलेला सहसंबंध - एक अभ्यास' हा
शोधनिबंध प्रकाशित.

-----०००-----

डॉ. संध्या उधदव सामुद्रे

सत्र २०१५-२०१६

१) दि. ११ मे व १२ मे २०१५ रोजी यशवंतराव चव्हाण
कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, मंगरूळपीर, जि.
वाशिम येथे एकूण १८ प्राध्यापकांच्या स्थाननिश्चितीसाठी
शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थित.

२) दि. २६ जून २०१५ रोजी शासकीय अध्यापक
महाविद्यालय, बुलढाणा येथे संत गाडगेबाबा अमरावती
विद्यापीठ, अमरावती अंतर्गत एम. एड्. लघुशोध प्रबंध मौखिक
परीक्षा घेण्याकरिता बाह्य परीक्षक.

३) दि. २५ सप्टेंबर २०१५ रोजी कर्मयोगी बाबासाहेब
आपोतीकर शिक्षण व अनुसंधान महाविद्यालय, आपातापा
येथे एन.सी.टी.ई. च्या निर्देशानुसार विद्यापीठाकडून
एन.ओ.सी. मिळण्याबाबत भौतिक सुविधा पडताळणी समिती

अंतर्गत तपासणीसाठी उपस्थित व कार्य.

४) दि. ८ ऑक्टोबर २०१५ रोजी मा. सहसंचालक, उच्च
शिक्षण अमरावती यांचे आदेशान्वये शासकीय विदर्भ ज्ञान,
विज्ञान संस्था, अमरावती येथे अनुदानित महाविद्यालयातील
प्रवेशित विद्यार्थी उपस्थितीबाबत पटपडताळणी तपासणी मार्गदर्शन
सभेला उपस्थित.

५) दि. २६ ऑक्टोबर ते २९ ऑक्टोबर दरम्यान ५
महाविद्यालयातील १/१०/२०१५ ची प्रवेशित विद्यार्थी संख्या
पटपडताळणी तपासणी व मा. सहसंचालक, उच्च शिक्षण,
जळगांव विभाग, जळगांव यांचेकडे संपूर्ण अहवाल सादर.
दि. २६ ऑक्टोबर २०१५ :

१) जी.जी. खडसे महाविद्यालय, मुक्ताईनगर
२) संत मुक्ताबाई कला व वाणिज्य महाविद्यालय, मुक्ताईनगर
दि. २७ ऑक्टोबर २०१५ :

१) ज.जि.म.वि.प्र.सह समाजाचे कला, वाणिज्य व विज्ञान
महाविद्यालय, वरणगांव
२) कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, बोदवड.

दि. २८ ऑक्टोबर २०१५ :
१) कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, जामनेर
दि. २९ ऑक्टोबर २०१५ :

मा. सहसंचालक, उच्च शिक्षण, जळगांव विभाग, जळगांव
येथे संबंधित सर्व महाविद्यालयाचा अहवाल सादर.

६) दि. ७ डिसेंबर ते ११ डिसेंबर २०१५ दरम्यान उच्च
शिक्षण संचालनालयांतर्गत - वर्ग १ च्या अधिकाऱ्यांकरिता
यशदाद्वारे आयोजित उजळणी प्रशिक्षण वर्गास यशदा, पुणे
येथे उपस्थित व सहभाग

७) दि. ३ मार्च ते ५ मार्च २०१६ विद्यापीठ अनुदान आयोग
(१२ वी योजना) Competence Building Initiatives in
College अंतर्गत Communication skill workshop चे
समन्वयक व आयोजन.

८) दि. १ एप्रिल व २ एप्रिल २०१६ रोजी शासनाचे ना हरकत
प्रमाणपत्र देण्याबाबत निरीक्षण समिती अंतर्गत ४ महाविद्यालयाची
तपासणी

डॉ. आशा म. धारस्कर - भावसार

सत्र २०१५-१६

१) दि. १४/०६/२०१५ रोजी समाजकार्यांतर्गत मुक्त बी. एड्.
प्रशिक्षणार्थीचे 'स्वच्छता अभियान' कार्यक्रमाचे आयोजन व
नियोजन.

- २) दि. २१/०६/२०१५ रोजी "जागतिक योग दिन" निमित्त योगदिन कार्यक्रमाचे आयोजन .
- ३) दि. २२/०६/२०१५ रोजी मुक्त बी.एड्. प्रशिक्षणार्थींचे सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन, नियोजन व मार्गदर्शन.
- ४) दि. २३/०६/२०१५ रोजी 'शैक्षणिक साहित्य प्रदर्शनी' चे आयोजन मुक्त बी.एड्. प्रशिक्षणार्थींसाठी.
- ५) दि. ०५/०९/२०१५ रोजी 'शिक्षक दिन' व मुख्याध्यापक सत्कार समारोह कार्यक्रमाला उपस्थिती.
- ६) दि. १३/१०/२०१५ रोजी "विद्यार्थी पटपडताळणी" अंतर्गत अकोला विधी महाविद्यालयातील तपासणीसाठी शासन प्रतिनिधी सदस्य म्हणून कार्य.
- ७) दि. १४/१०/२०१५ रोजी सुधाकरराव नाईक कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय येथे विद्यार्थी पटपडताळणी करिता शासन प्रतिनिधी सदस्य.
- ८) दि. १५/१०/२०१५ रोजी श्री गणेश कला महाविद्यालय, शिवणी येथे विद्यार्थी पटपडताळणी करिता शासन प्रतिनिधी.
- ९) दि. १६/१०/२०१५ रोजी खंडेलवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, अकोला येथे विद्यार्थी पटपडताळणी करिता शासन प्रतिनिधी सदस्य.
- १०) दि. १७/१०/२०१५ रोजी कला महाविद्यालय, मलकापूर (अकोला) येथे 'विद्यार्थी पटपडताळणी करिता शासन प्रतिनिधी म्हणून कार्य.
- ११) संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती द्वारा आयोजित "बी.एड्. नवीन अभ्यासक्रमावर" आधारित एक दिवसीय कार्यशाळेसाठी दि. २०/१०/२०१५ रोजी सक्रिय सहभाग.
- १२) दि. २९/१०/२०१५ रोजी शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे एक दिवसीय "जिल्हास्तरीय कार्यशाळा" अंतर्गत सक्रिय सहभाग व कार्यशाळेचे नियोजन.
- १३) दि. २०/११/२०१५ रोजी नियमित बी.एड्. प्रशिक्षणार्थींसाठी 'सूर्यनमस्कार' या विषयावर तज्ज्ञ मार्गदर्शन उपक्रमाचे आयोजन व नियोजन.
- १४) दि. २१/१२/२०१५ रोजी "गांधी विचार संस्कार" परीक्षेचे आयोजन, नियोजन व समन्वयक म्हणून कार्य.
- १५) दि. ०४/०१/२०१६ रोजी "सावित्रीबाई फुले जयंती" निमित्त कार्यक्रमाचे आयोजन व नियोजन.
- १६) दि. ०८/०१/२०१६ रोजी तक्षशिला महाविद्यालय, अमरावती येथे "आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र" साठी उपस्थिती व संशोधन पेपरचे वाचन.

- १७) दि. ११/०१/२०१६ रोजी एल.आर.टी. वाणिज्य महाविद्यालय, अकोला येथे "सूर्यनमस्कार कार्यशाळेला" उपस्थिती.
- १८) दि. १२/०१/२०१६ रोजी "स्वामी विवेकानंद व भें जिजाऊ" जन्मदिवस कार्यक्रमाचे आयोजन, नियोजन व समन्वयक कार्य.
- १९) दि. १५/०१/२०१६ रोजी माजी विद्यार्थी संघटना सभा व माजी विद्यार्थींच्या सत्कार सोहळ्याचे आयोजक व समन्वयक.
- २०) दि. १६/०१/२०१६ रोजी विद्यापीठ अनुदान आयोग (१२ वी योजना) विस्तार सेवा अंतर्गत "आरोग्य विषयक जाणीव जागृती" कार्यशाळा व रक्तदान शिबीर" आयोजक व समन्वयक म्हणून कार्य.
- २१) दि. २०/०१/२०१६ रोजी शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे पूर्णवाद फोरम तर्फे आयोजित महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा करिता परिक्षक व स्पर्धेचे नियोजन.
- २२) दि. २५/०१/२०१६ रोजी "स्वच्छता अभियान" उपक्रमांतर्गत परिसर स्वच्छता अभियानाचे आयोजन व नियोजन.
- २३) दि. ११/०२/२०१६ रोजी जागतिक सूर्यनमस्कार दिनानिमित्त आयोजित "सूर्यनमस्कार सराव कार्यशाळा" करिता विदर्भ कॅरम हॉल, राऊतवाडी, अकोला येथे बी.एड्. प्रशिक्षणार्थी सोबत उपस्थिती.
- २४) दि. १४/०२/२०१६ रोजी लालबहादूर शास्त्री स्टेडियम, अकोला येथे जागतिक सूर्यनमस्कार दिनानिमित्त आयोजित कार्यक्रमात बी.एड्. प्रशिक्षणार्थींसह प्रत्यक्ष सक्रिय सहभाग.
- २५) दि. १६/०२/२०१६ रोजी बी.एड्. मुक्त व्या प्रशिक्षणार्थींना "ज्ञानगंगा" द्विवार्षिकांकासाठी मार्गदर्शन व ज्ञानगंगा द्विवार्षिकांकाचे संपादक म्हणून कार्य.
- २६) दि. १९/०२/२०१६ रोजी "शिवजयंती" कार्यक्रमाचे आयोजन व समन्वयक
- २७) दि. २७/०२/२०१६ रोजी "मराठी राजभाषा दिन" कार्यक्रमाचे आयोजन.
- २८) "शिक्षणात कला व नाट्य" या विषयावरील दहा दिवसीय कार्यशाळेचे दि. ०९ ते १८ एप्रिल या कालावधीत आयोजन, नियोजन व समन्वयक म्हणून कार्य.

-----०००-----

महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांचे विविध उपक्रमातील संपादन

अ.क्र.	प्रशिक्षणार्थी नांवे	स्पर्धा दिनांक	आयोजक
१)	कु. विजया तारेकर श्री. प्रवीण अंभोरे	१४/१२/२०१५	विद्यार्थी कल्याण विभागातर्फे (सं. गा. वा. अमरावती विद्यापीठ, अमरावती) आंतरविद्यापीठ वादविवाद स्पर्धा श्री शिवाजी कला, वाणिज्य महाविद्यालय, अमरावती.
२)	कु. कविता कुतुर कु. रतिका जोशी	२८/१२/२०१५	डॉ. पंजाबराव देशमुख स्मृति करंडक आंतरमहाविद्यालयीन वादविवाद स्पर्धा आयोजित श्री शिवाजी महाविद्यालय, अमरावती.
३)	कु. राधा बनचरे सौ. रेणुका येंडे	२९/१२/२०१५	डॉ. ज्वालाप्रसाद स्मृति करंडक आंतरमहाविद्यालयीन वादविवाद स्पर्धा आयोजित श्री शिवाजी कला व वाणिज्य महाविद्यालय, अमरावती.
४)	कु. विजया तारेकर श्री मंगेश सरप	११/०१/२०१६	डॉ. रामचंद्र प्रल्हाद पारनेरकर यांच्या जन्मशताब्दी महोत्सव निमित्त आयोजित वक्तृत्व स्पर्धा शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.
५)	कु. विजया तारेकर सौ. रेणुका येंडे	१९/०१/२०१६	राष्ट्रीय युवा दिनानिमित्त, जिल्हास्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा श्री शिवाजी महाविद्यालय, अकोला.

अशी पाखरे येती....

विशाल शंकर कट्टे
रा. मोठेगांव, ता. रिसोड, जि. वाशिम
मो.नं. ७३५०४०२१२३

शालिनी हरिदास चिपडे
रा. आखतवाडा, पो. आपोती,
ता. जि. अकोला. फो.नं. ९६७३२८६११३

सौरभ ओमप्रकाश मोरखडे
रा. श्रीराम नगर, शेगांव, जि. बुलढाणा.
मो.नं. ७०३०८६४१२०

विजया गंगाधरराव तारेकर
रा. मूर्तिजापूर, ता. मूर्तिजापूर, जि. अकोला.
मो.नं. ७७०९६२७९१६

स्वाती बाबुराव पुंडकर
रा. इंजिनिअरींग कॉलनी, मोठी उमरी,
अकोला. फो.नं. ९९२९५९९४९९

किरण विठ्ठल अढाऊ
रा. मु.पो. दहीगांव, ता. जि. अकोला.
मो.नं. ९८५०६३३९३०

संदीप रामदास बेदरे
रा. दापुरी (खु.), ता. रिसोड, जि. वाशिम.
मो.नं. ९९२९७५०८०५

राजु जगन्नाथ गाडे
रा. लोणी खु. ता. रिसोड, जि. वाशिम.
मो.नं. ९०९९३९८९१६

सीमा सुरेशराव अविनाशे
द्वारा नितीन रघुनाथराव रायपुरे,
वाजोरिया नगरी, हिंगणा रोड, अकोला.
मो.नं. ९४०५२६०४२०

अमोल माणिकराव इंगळे
रा. मु. झाडेगांव, पो. खांडवी,
ता. जळगांव (जा.), जि. बुलढाणा.
मो.नं. ९९७२०४०८०४

ज्योती ज्ञानदेव वाघ
रा. लक्ष्मी नगर, डाबकी रोड, अकोला.
मो.नं. ९९२९३५८९७२

राधा रामचंद्र बनचरे
रा. राजपुतपुरा, ता. बाळापूर, जि. अकोला.
मो.नं. ८४८३०८८९०८

अश्विनी लक्ष्मण वाकळे
रा. खामगांव, मुक्तीधाम रोड, सुटाळपुरा,
ता. खामगांव, जि. बुलढाणा.
मो.नं. ७३८७६८९२९४

कविता किशनराव कुतूर
रा. रेड्डी निवास, गोरे अपार्टमेंट समोर,
शास्त्रीनगर, अकोला.
मो.नं. ९८२२२०३९६४

भावना भिमराज संकोपाळ
रा. यावल (फालक नगर), जि. जळगांव (खा.)
मो.नं. ८६९८७२३९७९

आनंद बसवंत घोरपडे
मु.पो. उवगीर, ता. उदगीर,
जि. लातूर मो.नं. ९७६४९३६५२३

ज्ञानेश्वर संतोषराव वाघ
रा. परतापूर, पो. उकळी, ता. मेहकर,
जि. बुलढाणा. मो.नं. ९८५०२०७५८४

दिपाली भिमराव कड
रा. मु.पो. मडाखेड बु., ता. जळगांव जा.,
जि. बुलढाणा. मो.नं. ७८७५३३८५८९

सुमन रामशंकर यादव
रा. न्यू, तापडिया नगर, क्रांती चौक,
अकोला. मो.नं. ७७०९८५०७३४

निलेश्वरी रामेश्वर नाल्हे
रा. महात्मा फुले चौक, लहान उमरी,
अकोला. मो.नं. ९७६७९४०२८५

आयेशा हुमेरा
रा. सोलासो प्लॉट, अकोट फैल,
अकोला.

शिल्पा गजाननराव मुळे
रा. गुणवंत नगर, कारंजा रोड, वायपास,
मूर्तिजापूर. मो.नं. ९७६७६९५८५३

कल्पना अशोक सावरकर
रा. मु.पो. उमरा, ता. अकोट, जि. अकोला.
मो.नं. ७७६९८२२४९८

रोशनी दिगांबरराव आगाशे
रा. कासमपूर, पो. पद्योट, ता. अचलपूर,
जि. अमरावती. मो.नं. ८६००९६४७९९

सोनल रमेश वानखडे
सूर्या गार्डन कॉलनी, जिल्हा परिषद कॉलनी,
खडकी, अकोला. मो.नं. ७७०९६०९४४२

राकेश प्रकाश मुदिराज
रा. गुलजार पुरा, महाकाली मंदिराजवळ,
जुने शहर, अकोला. मो.नं. ९६८९७३९८७८

एम.एस. चौरें
रा. कंचनपूर, ता. जि. अकोला.
मो.नं. ९९२२६२८८९२

राकेश प्रकाश मुदिराज
रा. गुलजार पुरा, महाकाली मंदिराजवळ,
जुने शहर, अकोला. मो.नं. ९६८९७३९८७८

श्रध्दा प्रभाकरराव माटेगांवकर
रा. द्वारा महेश अंबादास जोशी
सावंतवाडी, रणपिसे नगर, अकोला.
मो.नं. ८४२९२५५७९२

अपर्णा शंकरराव दुधे
रा. पिल कॉलनी, मलकापूर, अकोला.
मो.नं. ७२४८९८७०७०

अनिल अशोक मनवर
रा. मु.पो. हिवरा बु., ता. मानोरा,
जि. वाशिम. मो.नं. ९६०४५७८९५४

रेणुका वसंतराव येन्डे
द्वारा विनय वामनराव नाल्हे
चोपडे ले आऊट, न्यू तापडीया नगर,
अकोला. मो.नं. ९८२२५९४७४६

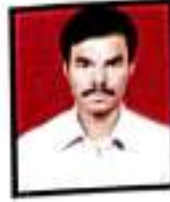
रोहित सखाराम घोडे
रा. न्यू गोडबोले प्लॉट, डाबकी रोड, अकोला.
मो.नं. ७७७६८१७९९८

मंगेश विष्णु सरप
रा. मु.पो. वाडेगांव, ता. बाकापुर
जि. अकोला. मो.नं. ९६५७८८५३३२५

ज्योती नामदेवराव राजत
द्वारा प्रमोद रूपराव जुमळे
रा. मित्र नगर, गोरक्षण रोड, अकोला.
मो.नं. ८४२४९५६६६८

सुरेंद्र किसनराव गुळसुंदरे
मु.तांबसवाडी पूर्णा, पो.तळगी पूर्णा,
ता. चांदूरवाजार, जि. अमरावती,
मो.नं. ७७६९०८३५७९

संजीवनी महेंद्र गावंडे
रा. मु.पो. कावसा बु. ता. अकोट
जि. अकोला. मो.नं. ८६०५८९०४४७

गुरूबाई बाबुराव दोडमनी
रा.द्वारा राजकुमार एस. कलशेडो,
चांडक मंगल कार्यालयाजवळ, गडम ली
मो.नं. ९४२९०६४९२२

पवन उल्हास पाटील
रा.शिक्षक कॉलनी, कुन्हा-काकोडा,
ता. मुक्ताईनगर, जि. जळगांव (खा)
मो.नं. ९६६५७७०२२०

रतिका रमेश जोशी
रा.तापडीया नगर, भारत विद्यालयजवळ
अकोला. मो.नं. ८९७५३९९८६४

पूजा मधुसुदन जाधव
व्ही.एच.बी. कॉलनी, तारफैल, भवानी पेठ,
अकोला. मो.नं. ९९२२३९९८५५

विजय गौतम सिरसाट
रा. मु.पो. रिधोरा, ता. बाळापूर,
जि. अकोला. मो.नं. ९९२९९२४६१३

मोनिका रूपराव ताले
रा.मु.पो. माझोड, ता.जि. अकोला.
मो.नं. ९९५८४३०३९४

प्रवीण गुलाबराव अंभोरे
रा. चिखलगांव, ता.जि. अकोला.
मो.नं. ९७६४००८४६५

महेश प्रकाश भांडेकर
रा.सस्ती, ता. पातूर, जि. अकोला.
मो.नं. ८८०५९९०७७८

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

२०१५-२०१६

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

२०१५-२०१६

